

LA KOMENCANTO

EENVOUDIG ESPERANTO LEERBOEK

DOOR G. P. DE BRUIN

UITGAVE VAN DE FEDERATIE VAN ARBEIDERS-ESPERANTISTEN IN HET GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL

AMSTERDAM 1945

1945 matige staat E10,-
zeldzaam

LA KOMENCANTO

EENVOUDIG ESPERANTO LEERBOEK

DOOR G. P. DE BRUIN

UITGAVE VAN DE FEDERATIE VAN
ARBEIDERS-ESPERANTISTEN IN HET
GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL

EEN WOORD VOORAF.

Naast „Nia Lernolibro" van Jac. Lem Jr., waarvan in 3 jaar tijds 12.000 exemplaren werden verkocht, bleek behoefte te bestaan aan een leerboek op eenvoudige grondslag.

Wij vonden kameraad G. P. de Bruin bereid zulk een leerboek samen te stellen, een opdracht, waarvan hij zich belangloos heeft gekweten.

Moge aan „La Komencanto" evenveel succes ten deel vallen als aan eerstgenoemde uitgave, tot heil van onze Federatie en tot zegen van de idealen der arbeidersklasse.

F. FAULHABER, Voorzitter FLE.

TOELICHTING BIJ DE UITGAVE 1945.

Deze nieuwe uitgave is om practische redenen gelijk gehouden aan de vorige. Mogelijk hadden sommige zinnen, die thans opnieuw in de tegenwoordige tijd staan, met het oog op hun inhoud in de verleden tijd moeten worden omgezet. Doch dit zou niet bevorderlijk zijn geweest voor de bruikbaarheid van deze uitgave naast de reeds bestaande en nog in omloop zijnde exemplaren van dit leerboek. De cursusleider kan op sommige punten een verklaring geven. Let wel het betreft hier slechts de inhoud van enkele zinnen.

Het formaat van dit boek is Normformaat A 5 (148×210 m.m.). Het behoort tot de eenheidsformaten vastgesteld door de „Hoofdcommissie voor de normalisatie in Nederland". Deze stemmen overeen met de normen van de International Federation of the National Standardizing Associations en zijn aangenomen in België, Duitsland, Finland, Hongarije, Japan, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Tsjecho-Slowakije, Unie van Soc. Sovjet-Republieken, Zweden en Zwitserland.

ANTAŬPAROLO

Al la kursgvidanto.

Ĉi tiu nova lernolibro ne pretendas alporti ion novan rilate al la instruado de esperanto. Ĝia metodo estas la malnova t.n. „gramatika” metodo, kiu ĝis nun por laboristaj kursoj ŝajnas la plej taŭga, aŭ almenaŭ la plej uzata. Ĉar la sperto montris, ke la plimulto el la laboristaj kursanoj ne kapablas proprigi al si en unu duonjara kurso la kompletan esperanto-gramatikon, kiun donas pli detalaj lernolibroj, ni donas en la sekvontaj 26 lecionoj nur la plej necesajn, la plej elementajn gramatikaĵojn. La superan gramatikon oni lernu poste en daŭriga kurso, grupa kunveno, aŭ alimaniere.

Ni dividis la lernotajn gramatikaĵojn en pli malpli samgrandaj lecionoj kaj klopodis prezenti ĉion kiel eble plej simple, ne fortimigante la lernanton per longaj klarigoj, nek per malfacile kompreneblaj difinoj*).

La vorta materialo estas aranĝita laŭ temoj kaj ankaŭ egalkvante dividita.

Kiel materialo por paroligi servas la verkaĵoj kun kvanto da diversaj demandoj, buŝe respondotaj de la lernantoj. Ĉi tiuj verkaĵoj devas esti konformaj al la gramatika kaj vorta scioj de la lernanto kaj do estas laŭ enhavo kaj stilo tre primitivaj. Koncerne la demandojn ni atentigas pri tio, ke ne nur la instruanto demandu, sed ankaŭ la lernantoj faru tion laŭvice.

Estas bone, paroligi la lernanton tuj, dekomence. Post la unua leciono oni demandu: kiu estas arbo?, kio estas frukto?, kio estas la ĉevalo?, ktp., post la dua: kia estas la ĉambro?, kia estas la tablo?, kie estas la fajro?, ktp., post la tria: kiu estas juna?, kiu(j) estas en la ĉambro?, kiu(j) estas diligenta(j), ktp. Ankaŭ poste oni povas mem fari tiuspecajn kaj aliajn demandojn.

Ni tre volonte ricevos informojn pri la spertoj de kursgvidantoj por laubezone plibonigi sekvontajn eldonojn. Kun danko al tiuj, kiuj iel helpis al ni kaj kun la espero, ke ĉi tiu lernilo servu al la disvastiĝo de esperanto inter la laboristaro, ni sendas ĝin en la mondon. LA VERKINTO.

*) Kursgvidantoj, kiuj volas iom pli detale informi sin pri iu regulo, interkonsiliĝu kun *Tra la Labirinto*. Por faciligi tion ni indikis en la tabelo de enhavo la lokon, kie en nomita verko la diversaj gramatikaĵoj estas pritraktitaj.

EERSTE LES.

Het esperanto-alfabet bestaat uit de volgende letters:

a, b, c, ĉ, d, e, f, g, ĝ, h, ĥ, i, j, ĵ, k, l, m, n, o, p, r, s, ŝ, t, u, v, z.

De **a, e, i, o** en **u** noemt men **klinkers,** de andere letters noemt men **medeklinkers.**

De letters, die het nederlandse alfabet ook heeft, worden uitgesproken als in het nederlands, uitgezonderd de volgende:

c als **ts** in **ts**aar, mu**ts**, plaa**ts**, kle**ts**en.

e als de **e** in v**e**nt, b**e**st, v**e**st, kl**e**p, *niet* als de **e** of de **ee** in de, leren, menen, geest, feest, e.d.

g als een zachte **k** in za**k**doek, ba**k**boord.

i als de **ie** in P**ie**t, r**ie**t, t**ie**n en als de **i** in log**i**sch, electr**i**sch, russ**i**sch, *niet* als de **i** in dik, rit, gezicht, e. d.

o als de **o** in p**o**t, l**o**t, gev**o**lg, st**o**k, *niet* als de **o** of **oo** in hopen, lopen, hoofd, school e. d.

u als **oe** in g**oe**d, sp**oe**d, b**oe**k, z**oe**t, *niet* als de **u** of **uu** in vuren, juk, stuk, schuur, zuur, e. d.

v als **w** in **w**orm, **w**eg, **w**ild, **w**aar, *niet* als de **v** in van, vast, voor, e. d.

De letters met kapjes, die het nederlands niet heeft, worden als volgt uitgesproken:

ĉ als **tsj** in mu**tsj**e, plaa**tsj**e.

ĝ als **dzj** in het engelse woord **g**entleman.

ĥ als **ch** in ka**ch**el, ma**ch**tig, za**ch**t.

ĵ als **zj** in **j**ournalist, **j**ournaal, bon**j**our.

ŝ als **sj** in **sj**ees, **sj**ouwen.

Verder heeft esperanto nog twee z.g. **tweeklanken,** namelijk de **aŭ** (uitspraak: **aw**) en de **eŭ** (uitspraak: **ew**).
Het boogje (˘) boven de **u** van deze tweeklanken duidt aan, dat de twee letters bij elkaar behoren en samen één klank vormen.

Z.g. dubbele klinkers als de nederlandse **aa, ee, ie, oo en uu** heeft esperanto niet. Waar dus in esperanto twee klinkers naast elkaar staan, worden ze ieder apart uitgesproken:

pie	uitspraak	pi-e	neutila	uitspraak	ne-oe-tila
balaus	„	bala-oes	heroo	„	hero-o
perei	„	pere-i	sciis	„	stsi-ies

De **klemtoon** valt altijd op de **voorlaatste** lettergreep:

ĉevalo	uitspraak	tsjewalo	ĉokolado	uitspraak	tsjokolado
cikonio	„	tsikonio	ŝafo	„	sjafo
hodiaŭ	„	hodiaw	hundo	„	hoendo
ĥaoso	„	chaoso	celo	„	tselo
vestaĵo	„	westazjo	ĵaŭdo	„	zjawdo
notario	„	notario	ĝardeno	„	dzjardeno
familio	„	familio	poŝto	„	posjto
neŭtrala	„	newtrala	kie	„	kie
scienco	„	stsientso	piedo	„	piedo

Wanneer men de letters apart uitspreekt, bijvoorbeeld als men een woord spelt, of het a b c opzegt (a, b, c, d, e, f, g, enz.) dan plaatst men in esperanto een o achter de medeklinkers. Het esperanto-abc is dus: a, bo, co, ĉo, do, e, fo, go, ĝo, ho ĥo, jo, ĵo, ko, lo, mo, no, o, po, ro, so, ŝo, to, u, vo, zo.

LEER VAN BUITEN.

amiko	vriend	familio	gezin
ankaŭ	ook	fianĉo	verloofde
arbo	boom	filo	zoon
avo	grootvader	floro	bloem
azeno	ezel	folio	blad
besto	dier	frato	broeder
birdo	vogel	fraŭlo	vrijgezel
bovo	rund	frukto	vrucht
ĉevalo	paard	ĝardeno	tuin
de	van	homo	mens
domo	huis	hundo	hond
edzo	echtgenoot	infano	kind
el	uit	kaj	en
en	in	kamarado	kameraad
estas	is, zijn, ben, zijt	kato	kat

kio	wat	objekto	ding
knabo	knaap, jongen	onklo	oom
koko	haan	parenco	bloedverwant
kolombo	duif	patro	vader
kun	met, mede	pomo	appel
kuzo	neef	rozo	roos
la	de, het	sed	maar, doch
mi	ik, mij	sinjoro	heer, mijnheer
najbaro	buurman	sur	op
ne	niet, neen, geen	ŝafo	schaap
nepo	kleinzoon	vetero	weer
nevo	neef (oomzegger)	viro	man

TWEEDE LES.

Regel.

Namen van mensen, dieren, dingen en stoffen noemt men **zelfstandige naamwoorden.**
In esperanto eindigen ze altijd op **o**. Deze o noemt men de **uitgang** van het zelfstandig naamwoord. Het woord zonder de uitgang is de **stam.**

Voorbeeld.

heer	sinjor**o**	kat	kat**o**
vriend	amik**o**	boom	arb**o**
vader	patr**o**	bloem	flor**o**
paard	ĉeval**o**	tuin	ĝarden**o**
hond	hund**o**	huis	dom**o**

Regel.

Het woordje **een,** of afgekort **'n** noemt men het **lidwoord van onbepaaldheid.**
Esperanto heeft dit lidwoord niet. Bij vertalingen uit het nederlands in esperanto laat men het weg.

Voorbeeld.

een vogel	birdo	een schaap	ŝafo
een dier	besto	een haan	koko
een jongen	knabo	een ezel	azeno
een roos	rozo	een ding	objekto

Regel.

De woordjes **de** en **het** (afgekort **'t**) noemt men **lidwoorden van bepaaldheid.**
Esperanto heeft maar één lidwoord van bepaaldheid, namelijk het woordje **la.**

Voorbeeld.

de man	la viro	het blad	la folio
de vrouw	la virino	het paard	la ĉevalo
de neef	la nevo	het schaap	la ŝafo
het kind	la infano	het huis	la domo

Regel.

Het vrouwelijk geslacht wordt gevormd door het achtervoegsel **in'**.

Voorbeeld.

grootvader	avo	grootmoeder	av**in**o
vriend	amiko	vriendin	amik**in**o
ezel	azeno	ezelin	azen**in**o
haan	koko	kip	kok**in**o
vader	patro	moeder	patr**in**o

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

La patro kaj la filo estas en la ĝardeno. Sinjoro kaj sinjorino estas en la domo. Ankaŭ la frato kaj la fratino estas en la domo. La hundo estas besto. Ankaŭ bovino estas besto. La rozo ne estas besto, sed floro. Floro estas objekto. Kio estas frukto? Ankaŭ frukto estas objekto. La onklo estas parenco. Ankaŭ la avo estas parenco, sed la najbaro ne estas parenco. La kokino estas en la ĝardeno. La kato ankaŭ estas en la ĝardeno. La koko estas birdo. Ankaŭ la kolombo estas birdo, sed la ŝafo ne estas birdo. La familio estas en la domo. La najbarino estas la edzino de la najbaro. La patrino estas kun la infano en la ĝardeno. La kamarado ne estas en la domo. Avo kaj nepino. Kuzino estas filino de onklo kaj onklino. La floro estas en la ĝardeno. La fraŭlino ne estas en la domo. Kio estas mi? Mi estas homo. La bovino ne estas homo, sed besto.

VERTAAL IN ESPERANTO.

De vriendin is met de hond in de tuin. De moeder en het kind. De kat is een dier. De duif is ook een dier. De haan is in de tuin. Een roos is een bloem, een duif is een vogel. Het blad van de boom. Wat is een schaap? De grootvader is met de kleindochter in het huis. Een roos is een bloem. Een heer en een dame. De verloofde (vr.). De oom is een broeder van den vader. Een jongen en een meisje. Kleindochter. De echtgenoot is een man, de echtgenote is een vrouw. Het paard is een dier, maar een boom is een ding. Een appel is een vrucht.

LEER VAN BUITEN.

agrabla	aangenaam	koloro	kleur
angulo	hoek	kontenta	tevreden
antaŭ	voor	kontraŭ	tegen
bela	mooi, schoon	kvadrata	vierkant
blanka	wit	lampo	lamp
blua	blauw	lerta	handig
bona	goed	li	hij, hem
bruna	bruin	longa	lang
ĉambro	kamer	meblo	meubel
ĉirkaŭ	om, rondom	nigra	zwart
dika	dik	nova	nieuw
diligenta	vlijtig	pala	bleek
elektra	elektrische	ronda	rond
fajro	vuur	ruĝa	rood
feliĉa	gelukkig	sana	gezond
fervora	ijverig	seĝo	stoel
flava	geel	sofo	sofa
forno	kachel	sola	alleen
forta	sterk	spegulo	spiegel
gaja	vrolijk	supre	boven, bovenaan
granda	groot	ŝranko	kast
griza	grijs	tablo	tafel
juna	jong	tapiŝo	tapijt, kleed
kia	hoe, hoeda-	tirkesto	lade
	nig(e), welke	vazo	vaas
kie	waar, op	varma	warm
	welke plaats	verda	groen

DERDE LES.

Regel.

Wanneer er sprake is van meer dan één mens, dier, ding enz., dan staat het betreffende zelfstandig naamwoord in het **meervoud.**
In esperanto wordt het meervoud gevormd door een **j** achter het woord te zetten.

Voorbeeld.

stoel	seĝo	stoelen	seĝoj
kachel	forno	kachels	fornoj
lamp	lampo	lampen	lampoj
vaas	vazo	vazen	vazoj
huis	domo	huizen	domoj
kind	infano	kinderen	infanoj

Regel.

Woorden, die aanduiden, hoe een zelfstandigheid is, die dus een eigenschap, een hoedanigheid te kennen geven, noemt men **bijvoeglijke naamwoorden.**
In esperanto eindigen ze op **a.** Deze a is de uitgang van het bijvoeglijk naamwoord, het overige is de stam.

Voorbeeld.

de ronde tafel	la ronda tablo
de mooie kamer	la bela ĉambro
de goede vrouw	la bona virino
het bruine tapijt	la bruna tapiŝo
het grote huis	la granda domo
het paard is sterk	la ĉevalo estas forta
de tante is jong	la onklino estas juna
de kachel is zwart	la forno estas nigra
de bloem is rood	la floro estas ruĝa

Regel.

Wanneer een zelfstandig naamwoord in het meervoud staat, en dus een j achter zich heeft, dan krijgt het bijbehorend bijvoeglijk naamwoord ook een **j.**

Voorbeeld.

mooie huizen	belaj domoj
rode bloemen	ruĝaj floroj
witte duiven	blankaj kolomboj
goede vrienden	bonaj amikoj
de rozen zijn mooi	la rozoj estas belaj
de kinderen zijn tevreden	la infanoj estas kontentaj

Regel.

Het woordje kia (hoe, hoedanig, welke) en andere op **a** eindigende dergelijke woordjes hebben een bijvoeglijk karakter en krijgen in het meervoud ook een **j**.

Voorbeeld.

hoe is het huis?	kia estas la domo?
hoe zijn de huizen?	kiaj estas la domoj?
hoe is de kamer?	kia estas la ĉambro?
hoe zijn de kamers?	kiaj estas la ĉambroj?

Regel.

De tegenovergestelde betekenis van een woord krijgt men door het voorvoegsel **mal-**.

Voorbeeld.

goed	bona	slecht	**malbona**
gezond	sana	ziek	**malsana**
sterk	forta	zwak	**malforta**
jong	juna	oud	**maljuna**
vriend	amiko	vijand	**malamiko**
beminnen	ami	haten	**malami**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Kia estas la sofo? La sofo estas griza. La forno estas varma. Kiaj estas la seĝoj? La seĝoj estas brunaj. En la ĉambro estas ŝranko, seĝoj kaj speguloj. La najbaro estas dika. Kie estas la fajro? La fajro estas en la forno. La patro estas pala; li estas malsana. La tablo estas ronda. La infanoj estas gajaj kaj kontentaj. La kato estas blanka. La domo estas malnova. La folioj estas verdaj. Ĉevaloj, bovinoj kaj azenoj estas bestoj. Bonaj amikoj. En la ĝardeno estas belaj, ruĝaj floroj. Li estas fervora kaj lerta knabo. La fraŭlino estas malfeliĉa. Elektra

lampo. La ĉevalo estas bruna, sed la bovino estas nigra. En la angulo. Kvadrata ĉambro. Li estas malgranda knabo. Rozoj estas belaj floroj. Mi estas en la domo de la najbaro. La hundo estas en la ĉambro. Kiaj estas la mebloj? La mebloj estas belaj. La ĝardeno estas malantaŭ la domo. La nevo estas granda, sed la nevino estas malgranda. La koloro de la tapiŝo estas blua. La tapiŝoj estas belaj. Kio estas flava? La seĝoj estas flavaj. Kontraŭ la malamiko. La viro estas forta. Kie estas la fianĉino? Li estas agrabla homo. Ĉirkaŭ la fajro. La patrino estas juna. La vetero estas malbona.

VERTAAL IN ESPERANTO.

De goede buurvrouw. De goede buurvrouwen. Het grote huis. De grote huizen. Mooie bloemen. Rode rozen. De tantes. Mannen en vrouwen. De kinderen zijn achter het huis. Waar is de tuin? Hoe zijn de rozen? De rozen zijn mooi. Hoe is de kachel? De kachel is zwart. Dames en heren. In het huis zijn kamers. De grijze dame. In de kast is een grote spiegel. Op de tafel. De slechte kameraad. Slechte kameraden. Ik ben ontevreden. Het meisje is bleek. De kinderen zijn ijverig. De jongen is onhandig. De boom is dik. Waar zijn de meubelen? Hoe is de tafel? Wat is een vrucht? Een vrucht is een ding. De tuin is ook een ding, maar het paard is een dier. Hoe is de kamer? Het paard is een sterk dier. De koe is ook sterk. Hoe is het weer? Waar is hij? Hij is alleen in de tuin. Waar zijn de kinderen?

LEER VAN BUITEN.

afabla	vriendelijk
afero	zaak
al	naar, aan
alta	hoog
apud	(dicht)bij, naast, in de nabijheid van
benko	(zit)bank
bruli	branden
divano	divan
ĉe	huize van bij, aan, ten
fali	vallen

ĝentila	beleefd
iri	gaan, lopen
kanti	zingen
karbo	(steen)kool
kiu	wie, welke
komforta	gerieflijk
kurteno	gordijn
kuseno	kussen
kuŝi	liggen
labori	werken
laca	vermoeid
larĝa	breed
legi	lezen

ligno	hout	salono	salon, zaal
lito	bed	seka	droog
ludi	spelen	sidi	zitten
lumi	licht geven	skribi	schrijven
matraco	matras	stari	staan
multa(j)	veel, vele	sub	onder
muro	muur	super	boven
pendi	hangen	ŝi	zij, haar
per	met, per, door	tio	dat
	middel van	torfo	turf
plafono	plafond	trankvila	kalm, rustig
planko	vloer	tre	zeer, erg
resti	blijven	veni	komen
ridi	lachen	vera	waar

VIERDE LES.

Regel.

Woorden, die een handeling, een gebeuren uitdrukken, noemt men **werkwoorden.** Wanneer in een werkwoord niet wordt aangeduid, wanneer de handeling plaats vindt, dan staat het werkwoord in de **onbepaalde wijs.**
In esperanto eindigt de onbepaalde wijs van het werkwoord op **i.** Deze i is de uitgang. Het werkwoord zonder i is de stam.

Voorbeeld.

werken	labori	willen	voli
blijven	resti	liggen	kuŝi
zitten	sidi	lezen	legi
schrijven	skribi	moeten	devi
komen	veni	zingen	kanti

Regel.

Wanneer een handeling, een gebeuren plaats vindt op het ogenblik, dat men er over spreekt, dan staat het werkwoord in de **tegenwoordige tijd.**
In esperanto wordt de tegenwoordige tijd gevormd door de uitgang as achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

de jongen loopt	la knabo iras
de jongens lopen	la knaboj iras
het kind zingt	la infano kantas
de kinderen zingen	la infanoj kantas
de man schrijft	la viro skribas
de mannen schrijven	la viroj skribas
het vuur brandt	la fajro brulas
de vuren branden	la fajroj brulas
de spiegel hangt	la spegulo pendas
de spiegels hangen	la speguloj pendas

Regel.

In esperanto maakt men een zin vragend door er het woordje **ĉu** voor te zetten. De volgorde der woorden verandert daarbij **niet!**

Voorbeeld.

de buurman werkt	la najbaro laboras
werkt de buurman?	**ĉu** la najbaro laboras?
de moeder leest	la patrino legas
leest de moeder?	**ĉu** la patrino legas?
het vuur brandt	la fajro brulas
brandt het vuur?	**ĉu** la fajro brulas?
zij is tevreden	ŝi estas kontenta
is zij tevreden?	**ĉu** ŝi estas kontenta?
de meisjes zingen	la knabinoj kantas
zingen de meisjes?	**ĉu** la knabinoj kantas?

Regel.

Wanneer een zin reeds met een vragend woord (wie, wat, hoe, waar, e. d.) begint, dan gebruikt men het woordje **ĉu** niet.

Voorbeeld.

waar is de tante?	kie estas la onklino?
wat is dat?	kio estas tio?
hoe is het huis?	kia estas la domo?
wie is in de tuin?	kiu estas en la ĝardeno?

Regel.

Het woordje kiu (wie, welke, hetwelk) en andere dergelijke op u eindigende woordjes krijgen in het meervoud een **j.**

Voorbeeld.

wie is in de kamer?	kiu estas en la ĉambro?
wie zijn in de kamer?	kiuj estas en la ĉambro?
wie speelt in de tuin?	kiu ludas en la ĝardeno?
wie spelen in de tuin?	kiuj ludas en la ĝardeno?
wie zit op de bank	kiu sidas sur la benko?
wie zitten op de bank?	kiuj sidas sur la benko?

Regel.

De betekenis van een woord wordt verkleind door het achtervoegsel **et'.**

Voorbeeld.

ziek	malsana	ongesteld	malsan**et**a
vliegen	flugi	fladderen	flug**et**i
slapen	dormi	sluimeren	dorm**et**i
lach	rido	glimlach	rid**et**o
straat	strato	steeg	strat**et**o
warm	varma	lauw	varm**et**a

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Kiu estas en la ĉambro? Kiuj estas en la ĉambro? La dometo estas malalta. La infanoj sidas sur la seĝoj. Kie estas la floroj? La floroj staras en la vazeto sur la ŝranko. Kie estas la kuzino? Ŝi ludas en la ĝardeno kun la kuzo. Tre malgranda domo estas dometo. En la ĉambro staras multaj mebloj. En la ŝranko estas tirkestoj. La torfo kaj la karbo brulas en la forno. Ĉu la forno brulas? Ne, la fajro brulas. La lampo lumas. Kie pendas la spegulo? Kio kuŝas sub la tablo? Ŝi ne legas, sed ŝi skribas. Ĉu tio estas vera? Ĉu la knabino estas ĝentila? Antaŭ la domo staras arbeto. La kurtenoj pendas, la matraco kaj la kusenoj kuŝas kaj la divano staras. Ĉu li

estas en la ĉambro? La lampo pendas super la tablo. Ĉu la infanoj kantas? La knabo falas. Ĉu la patro laboras? Ŝi estas maltrankvila. Mi venas el la ĉambro kaj mi iras al la ĝardeno. Kiuj sidas sur la sofo? Ĉu la infanoj sidas sur la planko? Li estas bona kaj afabla homo. Apud la lito staras benketo. Kiu ridas? La ĝardeno estas larĝa. Komforta domo. La muro estas malseka. La ligno estas maldika. Ĉu li estas laca?

VERTAAL IN ESPERANTO.

Wie is in de tuin? Wie zijn in de tuin? De stoelen staan in de kamer. Het vloerkleed is grijs. Staat de kachel in de hoek? In de hoek staan de stoelen. Het vaasje ligt op de vloer. De jongens lezen, de meisjes schrijven. Waar is zij? Waar zijn de hond en de kat? Waar hangt de lamp? Hoe is de kleur van de rozen? Rozen zijn mooie bloemen. Brandt het vuur? Wie is ontevreden? Wie zijn ontevreden? Is dat onwaar? (Dicht)bij het huis staan grote bomen. Waar blijft hij? Hij is ziek. Zijn de kinderen ijverig? Achter het huis is een tuin. Wie speelt met de hond? Wie spelen met de hond? Een oud huis. De bladeren van de bomen zijn groen. Een electrische kachel. In het tuintje voor het huis staat een bank.

LEESOEFENING.

En la ĉambro.

La ĉambro estas kvadrata. En la ĉambro estas tablo. La tablo estas ronda. Ĉirkaŭ la tablo staras seĝoj. Super la tablo pendas elektra lampo. Sur la tablo kuŝas fruktoj. Sur la planko kuŝas la tapiŝo. La koloro de la tapiŝo estas bruna. Kontraŭ la muro staras la ŝranko kaj la divano. Sur la divano kuŝas kusenoj. La ŝranko estas alta. Sur la ŝranko staras vazoj. En la angulo de la ĉambro staras forno. La forno estas nigra. En la forno brulas la fajro. La fajro estas varma. Sur (aan) la muro pendas spegulo. Sur tableto staras belaj floroj. La plafono estas supre, la planko estas malsupre. La patro sidas ĉe la tablo. La patrino estas laca kaj sidas ĉe la fajro en komforta seĝo. La hundo kuŝas sub la tablo. La kato sidas sur la divano. La infanoj estas en la lito.

Beantwoord de volgende vragen.

Kia estas la ĉambro? Kio staras en la ĉambro? Kia estas la tablo? Kio estas tablo? Kie staras seĝoj? Kie pendas la lampo? Kia estas la lampo? Kio kuŝas sur la tablo? Kie kuŝas la tapiŝo? Kia estas la koloro de la tapiŝo? Kie staras la ŝranko? Kie staras la divano? Kio kuŝas sur la divano? Kia estas la ŝranko? Kio staras sur la ŝranko? Kie staras la forno? Kia estas la forno? Kio brulas en la forno? Kia estas la fajro? Kie pendas la spegulo? Kie staras la floroj? Kiaj estas la floroj? Kie estas la planko? Kie estas la plafono? Kiu sidas ĉe la tablo? Kiu estas laca? Kie sidas la patrino? Kia estas la seĝo? Kiu kuŝas sub la tablo? Kie estas la infanoj? Kiu sidas sur la divano? Kiuj mebloj staras en la ĉambro? Kio estas kvadrata? Kie estas la tablo? Kio estas ronda? Kio pendas super la tablo? Kio staras ĉirkaŭ la tablo? Kio estas elektra? Kio kuŝas sur la planko? Kio estas bruna? Kio staras kontraŭ la muro? Kie kuŝas la kusenoj? Kio estas alta? Kie staras la vazoj? Kio staras en la angulo? Kio estas nigra? Kio estas forno? Kio staras sur la tableto? Kio estas supre? Kio estas malsupre? Kio pendas sur la muro? Kie sidas la patro? Kiu sidas ĉe la fajro? Kio estas komforta? Kiu sidas en la seĝo? Kie kuŝas la hundo? Kie sidas la kato? Kiuj estas en la lito?

LEER VAN BUITEN.

agi	handelen (iets doen)	jam	reeds, al
		jes	ja
balkono	balkon	kameno	schoorsteen
briko	baksteen	kelo	kelder
demandi	vragen	kiel	hoe, als
devi	moeten	konsisti el	bestaan uit
etaĝo	verdieping	konstrui	bouwen
fariĝi	worden	koridoro	gang
fenestro	venster	korto	hof, erf
fero	ijzer	kreski	groeien
flugi	vliegen	kuirejo	keuken
frapi	kloppen	laŭte	luid, hard op
frue	vroeg	lerni	leren
ĝusta	juist, precies	loĝi	wonen
hejme	thuis	loko	plaats
ili	zij, hun, haar	mansardo	zolderkamer

ofte	vaak, dikwijls	saĝa	wijs
odori	geuren, ruiken	seruro	slot
okazi	plaats vinden, gebeuren	simpla	eenvoudig
		sojlo	drempel
paroli	spreken	ŝtupo	trede
por	voor, om te, ten behoeve van	ŝtuparo	trap
		tegmento	dak
pordo	deur	tegolo	dakpan
profunda	diep	tie	daar
proksima	nabij	vi	gij, u, je, jullie
povi	kunnen	vitro	glas (materiaal)
rapide	vlug, snel	voli	willen
respondi	antwoorden	tubo	pijp

VIJFDE LES.

Regel.

Woorden, die aanduiden hoe (op welke manier) iets gebeurt, noemt men **bijwoorden.**
In esperanto eindigen ze op **e**. Deze **e** is de uitgang, het overige is de stam.

Voorbeeld.

het kind speelt vrolijk	la infano ludas gaj**e**
de jongen schrijft mooi	la knabo skribas bel**e**
het paard loopt hard	la ĉevalo iras rapid**e**
de vogel vliegt hoog	la birdo flugas alt**e**
de moeder spreekt luid	la patrino parolas laŭt**e**
de vriend komt vaak	la amiko venas oft**e**
het meisje groet beleefd	la knabino salutas ĝentil**e**

Opmerking.

De bijwoorden krijgen nooit een j.

Regel.

Wanneer een handeling of gebeurtenis reeds heeft plaats gehad, dus in het verleden ligt, dan staat het werkwoord in de **verleden tijd.**
In esperanto wordt de verleden tijd gevormd door de uitgang **is** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

de jongen leerde	la knabo lernis
de meisjes lachten	la knabinoj ridis
de kinderen speelden	la infanoj ludis
wie sprak met hem?	kiu parolis kun li?
hoe zong de vogel	kiel kantis la birdo?
waar was hij?	kie li estis?

Regel.

In het nederlands gebruikt men veel de z.g. voltooid tegenwoordige tijd (heb, hebt, heeft, hebben ge....). In esperanto wordt deze vorm meestal vertaald als de gewone verleden tijd.

Voorbeeld.

ik heb gezongen	mi kantis
wie heeft gesproken?	kiu parolis?
ik ben daar geweest	mi estis tie
hebt ge geschreven?	ĉu vi skribis?
de jongen heeft gespeeld	la knabo ludis
de kinderen hebben geleerd	la infanoj lernis

Regel.

De betekenis van een woord wordt vergroot door het achtervoegsel eg'.

Voorbeeld.

werken	labori	zwaar werken (zwoegen)	laboregi
lachen	ridi	schaterlachen	ridegi
goed	bona	best, uitstekend	bonega
mooi	bela	prachtig	belega
vaak	ofte	heel vaak	oftege
huis	domo	'n heel groot huis	domego

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

La onklino ridetis. La infano lernis fervore. La kelo estas malsupre en la domo. Li staris sur la balkono. La domo konsistas el brikoj, ligno kaj vitro. La mansardo estas supre. Kie estas la koridoro? Ŝi loĝis en simpla domo. Tio ne estas ĝusta. La muroj estis altegaj. Kie estas la

kuirejo? Ili venis malofte en la kelo. Pordego estas tre granda pordo. Sur la muro pendis la spegulo. La infanoj ludis sur la korto. Ĉu la birdo flugis alte? Kio okazis en la ĉambro? Ĉu vi estas kontenta pri la nova domo? Mi loĝis en malgranda domo. Ĉu la infanoj bone lernis? La ĉevalo iras rapide. Sur la tegmento kuŝas tegoloj. Kie estas la kameno? Ĉu la seruro estas en la pordo? Kiel ludis la infanoj? La infanoj ludis gaje kaj kontente sub la arboj en la ĝardeno. La plafono estas supre, la planko estas malsupre. Ĉu tio estas por mi? Ne, tio estas por ŝi. Vi agis ne bone. La sojlo estas sub la pordo. Ŝi venis tre malfrue. Ĉu la patrino estis hejme? Kiu frapis sur la pordo? Kie vi estis? Ĉu vi parolis kun li?

VERTAAL IN ESPERANTO.

Hoe zong de dame? Zij zong prachtig. De vogels zingen ook mooi. Zijt ge tevreden? Is het huis hoog? Waar is het venster? Het venster en de deur zijn in de muur. De kippen zijn op het erf. Bestaat het dak uit stenen? Neen, het dak bestaat uit dakpannen. Met (door middel van) de trap gaan we naar de zolderkamer. Hij sprak zeer lang, maar eenvoudig. Zij woonden reeds lang in het oude huis. Zij kwamen vroeg. In het huis zijn vele kamers. Waar vliegen de duiven? Vele mensen kwamen erg laat. Leert de jongen goed? De kinderen lachten luid. Het meisje is beleefd. Zij antwoordde beleefd. De jongen leest veel. De vogel heeft gevlogen. Wie heeft geklopt? Heeft hij al gesproken? De jongens lopen hard (snel). Hij is vaak in de tuin. Zongen de kinderen mooi? Waart ge erg ongerust?

LEER VAN BUITEN.

aŭ	of	doloro	pijn
aŭdi	horen	dorso	rug
babili	babbelen	du	twee
barbo	baard	fingro	vinger
brako	arm	flari	ruiken
brusto	borst	flui	stromen
buŝo	mond	gluti	slikken
cerbo	hersenen	gusti	smaken
dek	tien	haro	haar
dento	tand	haŭto	huid, vel

kapo	hoofd	orelo	oor
kiom (da)	hoeveel	pensi	denken
kolo	hals	piedo	voet
korpo	lichaam	pro	wegens
kruro	been	pugno	vuist
kvin	vijf	sango	bloed
lango	tong	sen	zonder
lipo	lip	senti	voelen
maĉi	kauwen	servi	dienen, dienst doen
mano	hand	silenti	zwijgen
membro	lid	songî	dromen
mordi	bijten	rigardi	kijken
nazo	neus	tiu	die, dat, diegene
ni	wij, ons	tusi	hoesten
nuda	bloot, naakt	ungo	nagel
okulo	oog	vango	wang
oni	men	vidi	zien

ZESDE LES.

Regel.

Wanneer een handeling of gebeuren nog in de toekomst ligt, dus nog moet plaats vinden, dan staat het werkwoord in de **toekomende tijd**. In het nederlands gebruikt men dan het hulpwerkwoord **zullen.**
In esperanto wordt de toekomende tijd gevormd door de uitgang **os** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

wij zullen komen	ni ven**os**
zullen zij tevreden zijn?	ĉu ili est**os** kontentaj?
zullen de jongens zwijgen?	ĉu la knaboj silent**os**?
wie zal in de kamer blijven?	kiu rest**os** en la ĉambro?
dat zal niet gebeuren	tio ne okaz**os**
de kinderen zullen leren	la infanoj lern**os**

Regel.

In het nederlands wordt bij een handeling, die in de toekomst zal plaats vinden, soms de tegenwoordige tijd gebruikt.
In esperanto moet het werkwoord in die gevallen wel in de toekomende tijd staan.

Voorbeeld.

wij **komen** morgen	ni venos morgaŭ
overmorgen **is** het Zondag	postmorgaŭ estos dimanĉo
de kinderen **gaan** spoedig naar bed	la infanoj iros baldaŭ al la lito

Regel.

De werkwoorden **moeten, kunnen** en **willen** zijn **hulpwerkwoorden.** Ze worden bijna altijd gevolgd door een ander werkwoord. Dit bijbehorende werkwoord staat dan in de **onbepaalde wijs.**

Voorbeeld.

gij moet zwijgen	vi devas silenti
zij moeten komen	ili devas veni
kunt gij lezen?	ĉu vi povas legi?
de meisjes kunnen schrijven	la knabinoj povas skribi
de jongen wilde niet leren	la knabo ne volis lerni
de kinderen willen spelen	la infanoj volas ludi

Regel.

In esperanto plaatst men de ontkenning **(ne)** altijd vóór datgene, wat ontkend wordt.

Voorbeeld.

zij komen niet	ili **ne** venas
de jongen lacht niet	la knabo **ne** ridas
niet gij moet komen, maar zij	**ne** vi devas veni, sed ŝi
gij moet niet zwijgen, maar spreken	vi devas **ne** silenti, sed paroli

Regel.

De plaats, waar iets is, of waar iets gebeurt, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ej'.**

Voorbeeld.

leren	lerni	school	lern**ej**o
lezen	legi	leeszaal	leg**ej**o
werken	labori	werkplaats	labor**ej**o
hout	ligno	houtloods	lign**ej**o
wonen	loĝi	woning	loĝ**ej**o
spelen	ludi	speelplaats	lud**ej**o

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Per la oreloj oni povas aŭdi. La vangoj de la malgranda infano estas ruĝaj. Ni venos. Li ne povas bone vidi. Kun nuda kapo la knabo iris al la ludejo. Kiuj kantos? La infanoj kantos. La sango estas ruĝa. Ni vidas per la okuloj. La hundo volas mordi. La najbarinoj multe babilas. Kie estas la lango kaj la dentoj? Ili estas en la buŝo. Ni laboros por la bona afero. Por kio servas la dentoj? Ili servas por mordi kaj maĉi. Mi volis veni, sed mi ne povis. La avo estas malsana; li multe tusas. Kio estas ŝafejo? Ŝafejo estas domo de la ŝafoj. Ĉevalo povas iri tre rapide. Ĉu la knabo povas bele skribi? La avo skribos al la nepo. Mi staras sur la planko. Ŝi rigardas al la belaj floroj. Per la nazo oni povas flari, sed per la buŝo oni parolas. Ĉu li laboris en la lignejo? La koloro de la dentoj estas blanka. Tiuj fruktoj gustas bone. Li estas sen laboro. La infano devas silenti.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Zullen de kinderen ijverig leren? Hij zal vragen, ik zal antwoorden. Wij zullen werken. Zij zullen spelen. Ik moest lachen. Kunt gij goed zingen? Met de ogen kunnen wij zien. Zonder oren kan men niet horen. Ik ben vermoeid, ik kan niet goed denken. Het kind kijkt naar de mooie vogels. Wie is in de werkplaats? Het meisje heeft niet goed gekeken. De baard van den ouden man is grijs. De oren van den ezel zijn lang. Kunt ge mooi schrijven? Neen, ik schrijf niet mooi. Ik heb gedroomd. Dat huis bestaat uit vijf verdiepingen. Waar zijn de tanden? De hond kan bijten. Praat hij veel? Neen, hij zwijgt vaak. Men kan werken met de handen en met de hersenen. Wie zal naar Amsterdam gaan? De kinderen zullen vroeg naar de school gaan. Wat gebeurde in de keuken? De lamp viel van de tafel. Waar is de speelplaats? Ik ga naar de leeszaal.

LEER VAN BUITEN.

anstataŭ	in plaats van	dekstra	rechter
aŭskulti	luisteren	dormi	slapen
baldaŭ	spoedig	ekster	buiten
blinda	blind	farti	't maken

kiel vi fartas?	hoe maakt ge het?	nenio	niets
		organo	orgaan
flanko	zijde, kant	osto	been, bot
forgesi	vergeten	palpi	(be)tasten
frunto	voorhoofd	plori	wenen
genuo	knie	preskaŭ	bijna
gorĝo	keel	pri	over, betreffende
grava	belangrijk, ernstig	pulmo	long
gustumi	proeven	raŭka	hees
ĝis	tot	salti	springen
interna	inwendig(e)	sata	verzadigd
io	iets, 't een of ander	soifi	dorst hebben
karno	vlees (geen consumptievlees)	spiri	ademen
		stomako	maag
koro	hart	suferi	lijden
krii	schreeuwen	surda	doof
kuri	(hard) lopen	ŝultro	schouder
lama	kreupel	ŝviti	zweten, transpireren
larmo	traan		
manĝi	eten	tra	door (doorheen)
manki	ontbreken	trinki	drinken
mentono	kin	trunko	romp, stam
morti	sterven	tuŝi	(aan)raken
muskolo	spier	vejno	ader
muta	stom	vivi	leven
naskiĝi	geboren worden	vizaĝo	gezicht
necesa	nodig	voĉo	stem

ZEVENDE LES.

Regel.

Woorden, die een betrekking aanduiden tussen meerdere zelfstandigheden, noemt men **voorzetsels.**

Voorbeeld.

al	aan, naar	ĉe	bij, aan, ten huize van
antaŭ	voor		
anstataŭ	in plaats van	ĉirkaŭ	rondom
apud	(dicht)bij, naast, in de nabijheid van	de	van, vanaf, door
		dum	terwijl, tijdens, gedurende

ekster	buiten	por	voor, om te
el	uit	post	na, achter
en	in	preter	voorbij, langs
ĝis	tot	pri	over, betreffende
inter	tussen	pro	wegens
kun	met, mede	sen	zonder
kontraŭ	tegen(over)	sub	onder
krom	behalve	sur	op
laŭ	volgens, naar	super	boven
malgraŭ	niettegenstaande	tra	door
per	met, door middel van	trans	over

je voorzetsel met onbepaalde betekenis.

da geeft te kennen, dat het voorafgaande woord een hoeveelheid aanduidt.

po (vóór een uitdrukking van maat) duidt aan, dat die uitdrukking niet betrekking heeft op alle personen of dingen tezamen, maar op ieder afzonderlijk.

Regel.

Het voorzetsel **je** heeft geen bepaalde, nauw begrensde betekenis. Het wordt gebruikt, wanneer geen enkel ander voorzetsel te gebruiken is.

Voorbeeld.

op Zondag	**je** dimanĉo
om drie uur	**je** la tria horo
tot mijn spijt	**je** mia bedaŭro
ter herinnering	**je** la memoro

Regel.

Wanneer het woordje **van** de betekenis heeft van **gemaakt van**, of **bestaande uit**, dan wordt het in esperanto vertaald door **el**.

Voorbeeld.

een huis van steen	domo **el** brikoj
de tafel is van hout	la tablo estas **el** ligno
de kachel is van ijzer	la forno estas **el** fero

Regel.

De uitdrukking **om te** wordt in esperanto vertaald door **por.** Indien **por** gevolgd wordt door een werkwoord, dan staat dit in de **onbepaalde wijs.**

Voorbeeld.

hij leeft om te genieten	li vivas **por** ĝui
zij is te oud om te werken	ŝi estas tro maljuna **por** labori
ik kwam om te helpen	mi venis **por** helpi

Regel.

In gevallen, waarin de woorden **die** of **dat** vervangen kunnen worden door **welke** of **hetwelk,** worden ze vertaald door **kiu(j).**

Voorbeeld.

de man, die (welke) daar loopt, is de buurman	la viro, **kiu** iras tie, estas la najbaro
de kinderen, die (welke) daar spelen, zijn vrolijk	la infanoj, **kiuj** ludas tie, estas gajaj
het boek, dat (hetwelk) daar ligt, is een roman	la libro, **kiu** kuŝas tie, estas romano
het huis, dat (hetwelk) daar staat, is nog nieuw	la domo, **kiu** staras tie, estas ankoraŭ nova

Regel.

Samengestelde woorden worden in esperanto gevormd, als in het nederlands.

Voorbeeld.

meegaan	kuniri	vergaderen	kunveni
aankomen	alveni	lekker	bongusta
buitenshuis	eksterdome	binnengaan	eniri
overdenken	pripensi	uitgaan	eliri
bijwonen	ĉeesti	heengaan	foriri
schrijftafel	skribtablo	voorbijgaan	preteriri
tuindeur	ĝardenpordo	ingang	enirejo
slaapkamer	dormĉambro	werkloos	senlabora
tafelkleed	tablotapiŝo	kindervriend	infanamiko
hoofdpijn	kapdoloro	welvaart	bonfarto

Regel.

De samenvoeging van beide geslachten wordt aangeduid door het voorvoegsel **ge-.**

Voorbeeld.

vader	patro	ouders	gepatroj
broer	frato	broer(s) en zuster(s)	gefratoj
jongen	knabo	jongen(s) en meisje(s)	geknaboj
heer	sinjoro	dame(s) en heer(en)	gesinjoroj
kameraad	kamarado	kameraden (m. en vr.)	gekamaradoj

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Homoj, kiuj ne povas aŭdi, estas surdaj. Mutaj homoj ne povas paroli. La pulmoj estas gravaj organoj. Ni preteriris. Longe li pensis pri la afero. Ĉu vi iris tra la ĝardeno? Oni devas manĝi kaj trinki por vivi. Per la pulmoj oni spiras. Ĉu vi estis en la antaŭĉambro? La infano ploris tre longe. La malgranda knabo saltas. Ĉu vi estas sata? Ne, mi estas malsata, mi devas manĝi. Li mortis pro malsato. Li povas bone labori. Ŝi laboras ĉe la najbarino. Homoj, kiuj ne povas paroli, estas mutaj. Ni sidis ĉe la tablo. Li loĝas apud Amsterdamo. Ĉu vi aŭskultis bone? La homoj naskiĝas, vivas kaj mortas. La genepoj ludas en la ĝardeno. Kiel ili fartas? Anstataŭ seĝoj staris benkoj en la ĉambro. Oni parolas pri la malbona knabo. La gekamaradoj venos baldaŭ. Blindaj homoj ne povas vidi. La kamaradino kantas ne bele; ŝi estas raŭka. Mi soifas; mi devas trinki. Kio mankas (ontbreekt) al vi? La geavoj estas maljunaj.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Het hart, de maag en de longen zijn inwendige (internaj), het oog en het oor zijn uitwendige (eksteraj) organen. Doofstomme mensen kunnen niet spreken en niet horen. De huidskleur van de mens is blank, rood, geel of zwart. Hij zal met u (mee) gaan tot de school. Wij zullen vaak aan u denken. De vogel vloog door het venster. Hij kwam laat in plaats van vroeg. Bij het huis stonden grote bomen. Ik was bij een vriend. De mens ademt met de longen. Waar zijn de broers en zusters? De jongen schreeuwde luid. Dat is een belangrijke zaak. Met tranen in de ogen antwoordde zij. De man kan niet

goed lopen; hij is kreupel. Het kind, dat weent, is hongerig. Het gezicht van de tante, die ziek is, is bleek. Mensen, die niet kunnen zien, zijn blind. Kinderen, die niet vlijtig leren, handelen niet goed.

LEESOEFENING.

La domo.

La homoj loĝas en domoj. Domo konsistas el brikoj, cemento, ligno kaj vitro. La muroj konsistas el brikoj kaj cemento. En la muroj estas pordoj kaj fenestroj. La pordoj estas el ligno. La fenestroj estas el ligno kaj vitro. Sur la domo estas la tegmento. La tegmento konsistas el ligno kaj tegoloj. Sur la tegmento estas la kamentubo. En la tegmento estas malgranda fenestro. La balkono estas supre. Malsupre en la domo estas la koridoro, la loĝoĉambro kaj kuirejo. La kelo estas sub la kuirejo. Per la ŝtuparo oni iras al la dormĉambroj, kiuj estas supre. En la dormĉambroj staras litoj, tableto, ŝranketo kaj granda ŝranko kun spegulo. Malantaŭ la domo estas la ĝardeno. En la ĝardeno kreskas fruktarboj kaj floroj. Sub la pomarbo staras benko. Sur la benko sidas la infanoj. Sur la arbo kantas la birdoj.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kie loĝas la homoj? Kio estas domo? El kio konsistas domo? Kio konsistas el brikoj? Kie estas la pordoj? Kio estas el ligno? El kio konsistas la fenestroj? Kio estas sur la tegmento? Kie kuŝas la tegoloj? Kie estas malgranda fenestro? Kie estas la kuirejo? Kio estas sub la kuirejo? Kie estas la dormĉambroj? Kiuj mebloj estas en la dormĉambroj? Kio estas malantaŭ la domo? Kio kreskas en la ĝardeno? Kie staras la benko? Kiuj sidas sur la benko? Kiuj kantas en la ĝardeno?
Kiuj loĝas en domoj? El kio konsistas la muroj? Kio estas en la muroj de la domo? Kio estas el ligno? Kio konsistas el ligno kaj vitro? Kie estas la kamentubo? Kio estas en la tegmento? Kio kuŝas sur la tegmento? Kio estas malsupre? Kie estas la kelo? Kiuj ĉambroj estas supre? Kie staras la granda ŝranko kun spugelo? Kie staras la litoj? Kie estas la ĝardeno? Kie kreskas fruktarboj kaj floroj?

Kio staras sub la pomarbo? Kie sidas la infanoj? Kie kantas la birdoj?
Ĉu la muroj estas el vitro? Ĉu la fenestroj estas el brikoj? Ĉu la tegmento estas malsupre? Ĉu la kelo estas supre? Ĉu la infanoj sidas sur la arbo? Ĉu la birdoj kantas sur la benko? Ĉu la kelo estas super la dormĉambroj? Ĉu la benko staras sur la tegmento? Ĉu la ĝardeno estas antaŭ la domo? Ĉu la litoj staras en la kelo? Ĉu la floroj kreskas en la dormĉambroj? Ĉu la pomarbo kreskas en la kuirejo? Ĉu domo estas birdo? Ĉu la birdo estas objekto? Ĉu la ĝardeno estas besto?

LEER VAN BUITEN.

aĉeti	kopen	kuiri	koken (bereiden)
acida	zuur	kuko	koek
akvo	water	kuraĝi	durven
alumeto	lucifer	lakto	melk
apetito	eetlust	lardo	spek
baki	bakken	matura	rijp
bati	slaan	mielo	honing
biero	bier	mola	zacht, week
boli	koken	nutri	voeden
butero	boter	ovo	ei
buterpano	boterham	pano	brood
cigaro	sigaar	pipo	(tabaks)pijp
cigaredo	sigaret	pipro	peper
ĉio	alles	post	na, achter
daŭri	duren	rizo	rijst
dolĉa	zoet	salo	zout
drinki	overmatig drinken	sapo	zeep
faruno	meel	saŭco	saus
fiŝo	vis	suko	sap
ebria	dronken	sukero	suiker
freŝa	vers, fris	supo	soep
fromaĝo	kaas	ŝati	houden van
fumi	roken	ŝinko	ham
graso	vet	tabako	tabak
ĝui	genieten	teo	thee
inter	tussen	torto	taart
kafo	koffie	viando	vlees (consumptie)
kolbaso	worst	vino	wijn

ACHTSTE LES.

Regel.

Het groeperen der verschillende zinsdelen volgens de plaats, die ze in de zin innemen, noemt men **ontleden.**

De voornaamste delen, waaruit een gewone zin bestaat, zijn:

1. het **gezegde**; dit duidt de handeling aan, die er plaats vindt;
2. het **onderwerp**; dit duidt den persoon, of het ding aan, dat de handeling verricht;
3. de **bepaling**; dit is het overige van de zin.

De bepalingen worden onderscheiden in: **bepaling met een voorzetsel** en **bepaling zonder voorzetsel.**

Bij het ontleden van een zin gaat men aldus te werk: Men zoekt eerst het werkwoord op. Dit werkwoord is het gezegde. Daarna vraagt men zich af, wie of wat de handeling verricht. Dit is het **onderwerp.** Het overige van de zin is dan **bepaling.**

Voorbeeld.

		bepalingen	
onderwerp	*gezegde*	*zonder voorzetsel*	*met voorzetsel*
de moeder	bemint	het kind	
de mens	heeft	vijf vingers	aan elke hand
de jongen	slaat	de grote hond	met een stok
hij	rookte	een goede sigaar	van 10 cent
zij	begreep	alles	zonder moeite
wij	dronken	warme thee	in de tuin
de appel	kost	twee cent	
het pak	weegt	twee kilo	
zij	bleven	vijf dagen	
de vogel	stierf		van honger
het meisje	zit		op de bank
de mens	ziet		met de ogen

Regel.
De werkwoorden **zijn** en **worden** kunnen in de regel niet alleen het gezegde vormen. Zij hebben daartoe doorgaans een **bijvoeglijk** of een **zelfstandig naamwoord** nodig.

Voorbeeld.

onderwerp	*gezegde*
de duif	is een vogel
rozen	zijn mooie bloemen
hij	is een goede leerling
zij	waren goede kameraden
de moeder	was ziek
de kinderen	zijn vrolijk
Johan	wordt timmerman
ze	werd verpleegster
wij	werden doornat
gij	zult ziek worden

Regel.
Wanneer **zijn** de betekenis heeft van **bestaan** of **zich bevinden**, dan kan het wel alleen het gezegde vormen.

Voorbeeld.
hij (onderw.) is (gez.) in de kamer (bep.);
in Zwitserland (bep.) zijn (gez.) vele bergen (onderw.);
wij (onderw.) waren (gez.) gisteren (bep.) in Amsterdam (bep.).

Regel.
Niet alleen door voor- en achtervoegsels, maar ook door de uitgang van een woord te veranderen kunnen van bepaalde woorden andere woorden worden afgeleid.

Voorbeeld.

werkwoord	*zelfstandig naamwoord*	*bijvoeglijk naamwoord*	*bijwoord*
silenti	silento	silenta	silente
zwijgen	stilte	stil, zwijgend	stil, zwijgend
vivi	vivo	viva	vive
leven	(het) leven	levend(ig)	levendig
lumi	lumo	luma	lume
licht geven	licht	licht	licht
kuraĝi	kuraĝo	kuraĝa	kuraĝe
durven	moed	moedig	moedig

zelfstandig naamwoord	*bijvoegelijk naamwoord*	*bijwoord*
festo feest	festa feestelijk	feste feestelijk
patro vader	patra vaderlijk	patre vaderlijk
kamarado kameraad	kamarada kameraad-schappelijk	kamarade kameraad-schappelijk

naamwoord naamwoord	*zelfstandig naamwoord*	*bijwoord*
bela mooi	belo (het) schone	bele mooi
bona goed	bono (het) goede	bone goed

voorzetsel	*werkwoord*	*bijwoord*
anstataŭ in plaats van	anstataŭi vervangen	anstataŭe in plaats van
ĉirkaŭ rondom	ĉirkaŭi omgeven	ĉirkaŭe rondom

Regel.

Verwantschap door het huwelijk ontstaan wordt aangeduid door het voorvoegsel **bo.**

Voorbeeld.

vader	patro	schoonvader	**bopatro**
broer	frato	zwager	**bofrato**
ouders	gepatroj	schoonouders	**bogepatroj**

Regel.

Het begrip afstammeling, of jong wordt aangeduid door het achtervoegsel **id'.**

Voorbeeld.

paard	ĉevalo	veulen	**ĉevalido**
rund	bovo	kalf	**bovido**
haan	koko	kuiken	**kokido**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

La akvo bolas sur la forno. La familio loĝis tre longe en malnova domo. La homo spiras per la pulmoj. La pulmoj estas en la brusto. La infano ploris laŭte pro malsato. Oni manĝas per la buŝo. La maljuna viro mortis. La onklino parolis longe kun la kuzo. La haroj de la avino estas blankaj. La viando gustis ne bone. La kafo estas malvarma. La sango fluas tra la vejnoj. La kokinoj iris al la kokinejo. La pano estas el faruno. Ĉu la ovoj estis molaj aŭ malmolaj! La frukto estis bongusta. Mi ne povas manĝi, mi estas malsana. Blindaj homoj legas per la fingroj. Kie estas la gepatroj? Ili eliris kun la ge-onkloj. La infanoj iris tre malfrue al la lernejo. Ĉu la viro estas ofte ebria? La juna ĉevalo vivis ne longe. La infano ne volis respondi. Ĉu vi volas fumi? Kiu estas tiu virino? Tiu pano estas malfreŝa.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Suiker en honing zijn zoet. Is water ook zoet? Neen, water is smakeloos (zonder smaak). Melk is zeer goed voor kinderen. Een boterham met kaas. Kookt het water al? De taart bestaat uit meel, boter, melk, eieren en suiker. Is de vis vers? Is de moeder jong? Hoe is de kleur van het tapijt? Kunt gij zwijgen? Waar zijn de jongens en meisjes? Hebt gij goed geslapen? Wat is dat? Rookt hij veel? De thee is warm, het ei is hard. Tussen de deur en het venster staat de kachel. De rijpe appel is zacht. Waar is de tabak? Het sap van die vrucht is zuur. Zij spraken over het weer. De rozen in de tuin ruiken lekker (aangenaam). Het kind sliep onrustig. De keuken is aan (ĉe) de linkerkant van het huis.

LEER VAN BUITEN.

ambaŭ	beiden
ami	beminnen
ankoraŭ	nog
boto	laars
butono	knoop
ĉapelo	hoed
ĉapo	pet, muts
ĉifono	vod, lor
donaci	schenken
doni	geven
eĉ	zelfs
fadeno	garen, draad
fari	doen, maken
fermi	sluiten
fliki	verstellen
ganto	handschoen
gladi	strijken
havi	hebben

helpi	helpen	pinglo	speld
jako	jas	plekti	vlechten
jupo	rok	porti	dragen
ĵus	zo juist, zo even	poŝo	zak (van een kledingstuk)
kolumo	halsboord, kraag	preferi	de voorkeur geven
kostumo	costuum	pura	zuiver, rein, schoon
kovri	(be)dekken	ripari	repareren
kravato	das	robo	jurk, japon
kudri	naaien	surtuto	overjas
kvankam	ofschoon	ŝiri	scheuren
laĉo	veter	ŝirmi	beschermen
lavi	wassen	ŝtrumpo	kous
ledo	leer	ŝtofo	stof (weefsel)
maniko	mouw	ŝuo	schoen
mantelo	mantel	tajloro	kleermaker
manumo	manchet	tio ĉi	dit
meti	plaatsen, zetten, leggen, steken	triki	breien
moderna	modern	truo	gat, opening
modo	mode	tuko	doek
pantalono	broek	utila	nuttig
perdi	verliezen	vesti	kleden

NEGENDE LES.

Regel.

In esperanto krijgt het zelfstandig naamwoord als **bepaling zonder voorzetsel** een **n** achter zich.

Voorbeeld.

onderwerp	*gezegde*	*bepaling zonder voorzetsel*
la patrino	amas	la infano**n**
la homo	havas	dek fingroj**n**
la knabo	batas	la hundo**n**
li	fumas	cigaro**n**
ŝi	komprenis	ĉio**n**
ni	trinkis	teo**n**
la pomo	kostas	du cendoj**n**
la pakaĵo	pezas	du kilogramoj**n**
ili	restis	kvin tagoj**n**

Regel.

In esperanto krijgt ook het bijvoeglijk naamwoord als bepaling zonder voorzetsel een **n** achter zich.

Voorbeeld.

onderwerp	*gezegde*	*bepaling zonder voorzetsel*
la patrino	amas	la malgranda**n** infano**n**
la knabo	batas	la granda**n** hundo**n**
li	fumas	bona**n** cigaro**n**
ni	trinkis	varma**n** teo**n**

Regel.

Het woordje **geen** wordt vertaald door **ne.** In dit geval staat **ne** altijd vóór het werkwoord.

Voorbeeld.

ik heb geen tijd	mi **ne** havas tempon
hij is geen esperantist	li **ne** estas esperantisto

Regel.

Indien het woordje **of** gebruikt wordt om onzekerheid of twijfel te kennen te geven, dan wordt het vertaald door **ĉu.**

Voorbeeld.

ik weet niet, of hij komt	mi ne scias, **ĉu** li venos
ik zal hem vragen, of hij meegaat	mi demandos al li, **ĉu** li kuniros

Regel.

Het begrip iets, dat ge...... is of wordt, dat bestaat uit, of afkomstig is van, wordt uitgedrukt door het achtervoegsel **aĵ'.**

Voorbeeld.

drinken	trinki	iets, dat gedronken wordt, een drank	trink**aĵo**
schrijven	skribi	iets, dat geschreven is, een geschrift	skrib**aĵo**
rund	bovo	iets van een rund, rundvlees	bov**aĵo**
suiker	sukero	iets van suiker, suikergoed	suker**aĵo**
hoog	alta	iets, dat hoog is, een hoogte	alt**aĵo**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Sur la kostumo mankas butono. Li portas altan kolumon. La kravato estas tre bela. Ŝi portas novajn vestojn. Mi riparis la ŝuojn, sed la surtuton mi ne povas ripari. Tion devas fari la tajloro. Kion vi manĝis? Mi manĝis kolbason kaj trinkis teon. La homo havas ruĝan sangon. La homa korpo konsistas el karno, ostoj kaj sango. La besto havas ungegojn. Ĉu vi ankoraŭ havas doloron en la dorso? Kion vi pensas pri tiu okazaĵo? Ĉu vi ŝatas sukeron en la teo? Ne, mi preferas teon sen sukero. Kiu aŭdis ĉi tion? La knabo fariĝos tajloro. Ĉu vi sentas la malvarmon? La homo havas dek fingrojn. Ĉu vi vidis la blindan viron? Kio estas tio ĉi? Ĉu vi vidis ilin? Mi vidis ilin ĉe la nova domo. Li manĝis multajn ovojn. La patrino ĵus gladis la lavaĵon. La knabo havis la ĉapon en la poŝo. Mi perdis la ĉapelon. La avino estas maljuna. Ŝi estas en la ĝardeno.

VERTAAL IN ESPERANTO.

De kleding beschermt het lichaam tegen koude. Een jas doet men dicht met knopen. Een laars doet men dicht met een veter. Jongens hebben vaak vele dingen in de zakken. Het meisje breide een fraaie blauwe das. De moeder werkte nog zeer laat. Zij verstelde de kleren van de kinderen. Hij stak de handen in de zakken. De tante naaide een aardig manteltje voor de kleine nicht. Wij dronken thee, de kinderen aten koek. De juffrouw heeft een aangename stem. Wat doet ge? Het kind keek door het venster. Wie zal het nieuwe huis bouwen? De koe geeft (aan) de mensen melk en vlees. Ook het paard is een zeer nuttig dier. De moeder bemint het kind. Een muts of een hoed draagt men op het hoofd. In die wasserij wast men boorden en manchetten. Zijn beide kinderen in de tuin? Ik heb tien sigaren gekocht.

LEESOEFENING.

La homa korpo.

La homa korpo konsistas el la trunko, la kapo kaj la membroj. La homo havas du krurojn kaj du brakojn. La mano havas kvin fingrojn, la piedo havas kvin piedfingrojn. La piedoj estas por iri, la manoj estas por labori. La haŭto kovras la karnon kaj la ostojn. La sango estas en la vejnoj. La sango estas ruĝa. La homo havas du okulojn, du orelojn,

unu nazon kaj unu buŝon. Per la oreloj oni povas aŭdi, per la okuloj oni vidas. La buŝo estas por paroli kaj por manĝi, la nazo estas por flari. En la buŝo estas la dentoj. Ankaŭ la lango estas en la buŝo. Sur la kapo la homo havas harojn. La haroj estas blondaj, brunaj, nigraj aŭ ruĝaj. Maljunaj homoj havas grizajn aŭ blankajn harojn. Viroj havas barbon kaj lipharojn. La homo pensas per la cerbo. La cerbo estas en la kapo.

Beantwoord onderstaande vragen.

El kio konsistas la homa korpo? Kiom da manoj havas la homo? Kion faras la homo per la piedoj? Kion kovras la haŭto? Kio estas sub la haŭto? Kio estas en la vejnoj? Kian koloron havas la sango? Kiom da oreloj havas la homo? Kion faras la homoj per la okuloj? Kie estas la dentoj? Ĉu la homo manĝas per la nazo? Kion faras la homo per la nazo? Kie estas la haroj? Kiuj havas barbon? Kiuj havas grizajn harojn? Kie estas la cerbo? Kion faras la homo per la cerbo? Kiom da oreloj havas la homo? Kiujn membrojn havas la homo? Kiom da fingroj havas la homo? Kie estas la ostoj? Kio estas ruĝa? Kie estas la sango? Ĉu la homo havas kvin piedojn? Kio estas en la buŝo? Ĉu la dentoj estas nigraj? Per kio flaras la homo? Kian koloron havas la haroj? Kiajn harojn havas maljunaj homoj? Kiuj havas cerbon? Kio estas en la kapo? Kiuj havas du brakojn kaj du krurojn? Kiuj havas sangon en la vejnoj?

LEER VAN BUITEN.

alia(j)	ander(e)	esperi	hopen
balai	(aan)vegen	fidela	(ge)trouw
botelo	fles	for	weg, heen
ĉar	omdat, want, daar	forko	vork
ĉiu	ieder(e), elk, iedereen	glaso	(drink)glas
		gratuli	gelukwensen
danki	(be)danken	iom (da)	iets, 'n weinig
deziri	wensen	kaldrono	ketel
diri	zeggen	karafo	karaf
diversaj	verschillende	ke	dat(voegwoord)
do	dus	kial	waarom
dum	terwijl, tijdens, gedurende	kiam	wanneer, toen
		koni	kennen

korbo	mand, korf	sekvi	volgen
korko	kurk	sendi	zenden, sturen
komisii	opdragen	sitelo	emmer
kredi	geloven	subtaso	schoteltje
kruĉo	kruik	rimarki	opmerken
kulero	lepel	tamen	echter, toch
libera	vrij	taso	kopje
pato	koekepan	telero	bord
peti	verzoeken	tranĉi	snijden
plado	schotel	tro	te (in te hoge mate)
plena	vol		
pleto	presenteerblad	trovi	vinden
poto	pot	tuj	dadelijk, direct
preni	nemen	uzi	gebruiken, bezigen
ricevi	ontvangen, krijgen	verŝi	gieten, schenken
riĉa	rijk	viziti	bezoeken
rompi	breken	voki	roepen
sama	zelfde	zorgi	(ver)zorgen

TIENDE LES.

Regel.

Er bestaan **enkelvoudige** en **samengestelde** zinnen.

Voorbeeld.

de man is blind de man loopt op straat	**de man**, die op straat loopt, **is blind**
het huis behoort aan mijn broer ge ziet het huis	**het huis**, dat ge ziet, **behoort mijn broer**
ik ken den man niet ge ontmoette den man	**ik ken den man**, die ge ontmoette, **niet**
het boek is mooi ge leest het boek	**het boek**, dat ge leest, **is mooi**
de fabriek is oud de fabriek staat daar	**de fabriek**, die daar staat, **is oud**

Regel.
Samengestelde zinnen bestaan meestal uit een **hoofdzin** en een **bijzin.** In vorenstaande voorbeelden is de hoofdzin vet gedrukt.

Regel.
Bij het ontleden van samengestelde zinnen gaat men aldus te werk: men ontleedt eerst de hoofdzin en dan de bijzin.

Voorbeeld.

Hoofdzin: de man is blind.	**is blind**	- gezegde
	de man	- onderwerp
	loopt	- gezegde
Bijzin: die op straat loopt.	**die**	- onderwerp
	op straat	- bep. met voorzetsel
Hoofdzin: het huis behoort aan mijn broer.	**behoort**	- gezegde
	het huis	- onderwerp
	aan mijn broer	- bep. met voorzetsel
Bijzin: dat ge ziet.	**ziet**	- gezegde
	ge	- onderwerp
	dat	- bep. zonder voorzetsel
Hoofdzin: den man ken ik niet.	**ken niet**	- gezegde
	ik	- onderwerp
	den man	- bep. zonder voorzetsel
Bijzin: dien ge ontmoette.	**ontmoette**	- gezegde
	ge	- onderwerp
	dien	- bep. zonder voorzetsel

Regel.
In het nederlands worden de werkwoorden vragen, verzoeken, beloven, geven, schenken e.d. meestal gevolgd door een bepaling zonder voorzetsel. Deze bepaling zonder voorzetsel kan men, zonder de inhoud van de zin te veranderen, doen vooraf gaan door het voorzetsel **aan.** In esperanto worden deze bepalingen steeds voorafgegaan door het voorzetsel **al.**

Voorbeeld.

ik gaf (aan) den jongen een appel	mi donis **al** la knabo pomon
zij schonk (aan) hem een fraaie das	ŝi donacis **al** li belan kravaton
men beloofde (aan) mij een geschenk	oni promesis **al** mi donacon
hij vroeg (aan) mij iets	li demandis ion **al** mi
wat vertelde hij (aan) u?	kion li rakontis **al** vi?
hij verzocht (aan) het publiek niet te roken	li petis **al** la publiko ne fumi

Regel.

Uitdrukkingen als „goedendag!", „veel succes!", „welkom!" e. d. worden beschouwd als een bepaling zonder voorzetsel en krijgen dus in esperanto een **n.**

Voorbeeld.

goedenmorgen!	bonan matenon!
goedendag!	bonan tagon!
goedennacht!	bonan nokton!
hartelijk welkom!!	koran bonvenon!
veel succes!	multan sukceson!
goede reis!	bonan vojaĝon!

Regel.

Het begrip **doen, maken** of **in een toestand brengen** wordt uitgedrukt door het achtervoegsel **ig'.**

Voorbeeld.

rein	pura	rein maken, reinigen	purigi
mooi	bela	mooi maken	beligi
gezond	sana	gezond maken, genezen	sanigi
vrij	libera	vrij maken, bevrijden	liberigi
komen	veni	doen komen, laten komen	venigi
zwijgen	silenti	doen zwijgen	silentigi
sterven	morti	doen sterven, doden	mortigi
hangen	pendi	doen hangen, ophangen	pendigi
weg	for	weg maken, verwijderen	forigi
met	kun	samenbrengen, verenigen	kunigi

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Blankigi - feliĉigi - plenigi - bruligi - maltrankviligi - daŭrigi - havigi - satigi - ridigi - sekigi - lavaĵo - tranĉaĵo - trovaĵo - diraĵo - plektaĵo - trinkaĵo - babilaĵo - vidaĵo - kreskaĵo - legaĵo - nutraĵo - tablotuko - tablotapiŝo - malliberigi - malliberejo - okazigi - lerniga.

Mi pensas, ke li ne venos. Ĉu li diris al vi la veron? Kie estas la infanoj? Mi tuj venigos ilin. En la sitelo estas akvo, en la karafo estas ruĝa vino. Mi ne povis veni, ĉar mi estis malsana. Li prenis du pomojn. Mi tuj iros al la laborejo. La florpoto, kiu staris sur la tablo, falis. Mi ne povas manĝi, ĉar mi ne havas apetiton. Mi preferas trinki iom da akvo, ĉar mi tre soifas. La infano verŝis la teon ekster la taso. En la kaldrono oni boligas la akvon. Li faris al mi grandan servon. La supo, kiun ni manĝis, estis tre bongusta. Kiu estas tiu? Kvankam li estas malsana, li tamen fumas. Forkon kaj kuleron oni uzas por manĝi. Kion vi perdis? Tiu domo estas malnova. Tiu viro estas maljuna. Tiuj infanoj estas diligentaj. La knabino, kiu sidas tie, lernas tre bone. Kio okazis al vi? La viro, kiu vizitis nin, estas la frato de la najbaro. La hundo estas fidela besto. La ĉevalo estas utila besto. Sur la pleto staras kruĉo kaj botelo. Kie vi metis la sukerpoton? Vi devas forbalai la malpuraĵojn. Post la supo sekvos diversaj aliaj manĝaĵoj. Ŝi demetis la ĉapelon. Mi petas al vi tuj respondi. La cigaroj, kiujn vi fumas, ne estas tre bonaj. Ĉiuj homoj devas lerni esperanton. Kolumbo malkovris Amerikon. Ĉu vi ne rimarkis, ke oni vokis vin?

VERTAAL IN ESPERANTO.

De ouders van de kinderen, die daar spelen, wonen in Amsterdam. De vruchten, die onder de boom liggen, zijn nog niet rijp. Ik zal de glazen dadelijk vullen. Wie heeft ons geroepen (riep ons)? De moeder bakte een lekkere taart. Slecht voedsel kan de mens ziek maken. Hij heeft rijke ouders. De fles, die op de tafel staat, is leeg. Iedereen kent hem. De moeder gaf de kinderen een boterham. Ik verzocht hem een weinig water. De meubelen, die in

de kamer staan, zijn oud. Ik hoop, dat ik hem zal vinden. Wat zei ze? Ze zei niets, ze luisterde. De kleren, die de arme man droeg, waren zeer oud. Hij zorgt goed voor ons. Ofschoon hij ziek is, moet hij toch werken. Zult ge dadelijk komen? Wie heeft het glas gebroken? Wanneer komt ge? De kinderen schonken de moeder een gerieflijke stoel.

LEER VAN BUITEN.

akcepti	aannemen	klubo	club
aktiva	actief	kongreso	congres
aliĝi (al)	lid worden (van)	kompreni	begrijpen, verstaan
aprobi	goedkeuren	kolporti	colporteren
asocio	bond, vereniging	korespondi	corresponderen
delegito	afgevaardigde	kotizo	contributie
denove	opnieuw	kurso	cursus
diskuti	discussiëren	ligi	binden
ekspozicio	tentoonstelling	lingvo	taal
elekti	kiezen	movado	beweging
eksigi	ontslaan, royeren	neniu	niemand, geen enkele
eksiĝi	ontslag nemen, bedanken	nur	slechts
esprimi	uitdrukken	organizi	organiseren
estraro	bestuur	paŭzo	pauze
estrarano	bestuurslid	precipe	vooral
federacio	federatie	preta	klaar, bereid, gerede
flago	vlag	prezidanto	voorzitter
fondi	oprichten, stichten	proponi	voorstellen
ĝi	het (soms ook: hij of zij)	protokolo	notulen
		publiko	publiek
grupo	groep	rakonti	vertellen
insigno	insigne	raporti	rapporteren, verslag uitbrengen
instrui	onderwijzen		
internacia	internationaal	regularo	reglement
iu	iemand, een of ander(e)	saluti	groeten
		sekcio	afdeling
kaj tiel plu (ktp)	enzovoort	sekretario	secretaris
		standardo	vaandel
kaso	(geld)kas	stelo	ster
kasisto	penningmeester	unio	unie
kaŭzi	veroorzaken	varbi	(aan)werven
kelkaj	enige, enkele	voĉdoni	stemmen

ELFDE LES.

Regel.

Woorden, die gebruikt worden om iets of iemand aan te duiden, waarvan de naam reeds genoemd of bekend is, noemt men **persoonlijke voornaamwoorden.**

Voorbeeld.

ik		mi	wij	ni
gij, u	(enkelvoud)	vi	gij, u, jullie (meervoud)	vi
hij		li		
zij	(enkelvoud)	ŝi	zij (meervoud)	ili
het	(een ding)	ĝi	men	oni

Regel.

In het nederlands moet men, wanneer men over een ding spreekt, **hij, zij** of **het** gebruiken.
In de vereenvoudigde spelling richt men zich naar het beschaafd taalgebruik.

In esperanto gebruikt men:

li, wanneer men over een mannelijk wezen spreekt,
ŝi, wanneer men over een vrouwelijk wezen spreekt,
ĝi, wanneer men over een ding spreekt, of een wezen in het algemeen, zonder dat men het geslacht aanduidt,
ili, wanneer men over meer dan één zelfstandigheid spreekt, onverschillig of het levende wezens of dingen zijn.

Voorbeeld.

de tafel is vierkant,	la tablo estas kvadrata,
zij heeft vier poten	ĝi havas kvar piedojn
de lamp is nieuw,	la lampo estas nova,
zij geeft veel licht	ĝi donas multan lumon
de vaas is mooi,	la vazo estas bela,
zij is heel oud	ĝi estas tre malnova
de stoel is sterk,	la seĝo estas forta,
hij is van hout	ĝi estas el ligno
de boom is oud,	la arbo estas maljuna,
hij is ook dik	ĝi estas ankaŭ dika
de hond blaft,	la hundo bojas,
maar hij bijt niet	sed **ĝi** ne mordas

het huis is klein,	la domo estas malgranda,
maar het is mooi	sed ĝi estas bela
het boek is dik,	la libro estas dika,
het ligt op de tafel	ĝi kuŝas sur la tablo

Regel.

Het persoonlijk voornaamwoord krijgt als bepaling zonder voorzetsel een **n.**

Voorbeeld.

hij zag mij niet	li ne vidis mi**n**
zij verwachten u	ili atendas vi**n**
ik geloof het niet	mi ne kredas ĝi**n**
ik ken hem niet	mi ne konas li**n**
wie helpt haar?	kiu helpas ŝi**n**?
zij zullen ons bezoeken	ili vizitos ni**n**
wij zagen hen	ni vidis ili**n**

Regel.

Een persoon, die een eigenschap, een hoedanigheid in zekere mate bezit, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ul'**.

Voorbeeld.

rijk	riĉa	een rijke	**riĉulo**
jong	juna	een jongeling	jun**ulo**
grijs	griza	een grijsaard	griz**ulo**
ziek	malsana	een zieke	malsan**ulo**
dik	dika	een dikkerd	dik**ulo**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Pensulo - enkasigi - surdulo - malaprobi - sekretariino - propagando - publika - fortulo - publikigi - kaŭzo - saluto - instruo - ebriulo - malriĉulo - raporto - aktivulo - saĝulo. Mi lernas esperanton. Ĉu vi ankaŭ? Multaj homoj pensas, ke ili ne povas lerni ĝin. Li diris: mi instruas kaj vi lernas. La sekretario skribas la protokolon, sed li ne multe parolas. En la kunveno oni priparolis la propagandon. Ŝi parolas multe, sed ŝi faras nenion. La ĝardeno estas tre granda; ĝi estas ankaŭ ludejo por la infanoj. La hundo estas dombesto; ĝi estas amiko de la homo. La tapiŝo kuŝas sur la planko; ĝi estas bruna. La grupo havas belan stan-

dardon; ĝi havas ankaŭ simplan flagon: ruĝa tuko kun verda stelo. La estraro agis bone. Kamarado L. estas tre aktiva; li varbis dek novajn membrojn. Post la kurso mi volas aliĝi al la grupo. Mi rimarkis, ke kelkaj esperantistoj ne multe parolas esperante. Mi volas korespondi kun gekamaradoj en aliaj landoj. Per esperanto mi povos kompreni ilin. Ĉu vi ne kredas tion? Ĝi tamen estas vera. Li voĉdonis kontraŭ la propono. Ni akceptis la proponon sen diskuto. Mi vidis iun kun verda stelo sur la jako. Ĉu vi ankaŭ vidis lin? Ne, mi vidis neniun. Mi ne povis ĉeesti la kunvenon, ĉar mi devis labori.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Wij hebben een sterke afdeling van de Federatie van Arbeiders Esperantisten. Het bestuur nam ontslag. Kent ge kameraad S.? Alle leden waren aanwezig. Wij zullen spoedig een cursus organiseren. De penningmeester van de afdeling is ontevreden; de kas is leeg. Zijt gij ook lid van de Federatie? Tijdens de pauze vertelde de voorzitter iets over het congres. Wij organiseren een propaganda-samenkomst. Zij kwamen te laat. Begrijpt ge dat? Zij kan u niet helpen. Hij verloor iets. Het voorstel van het bestuur veroorzaakte een langdurige discussie. Wij hebben een nieuw reglement. De afgevaardigde bracht verslag uit van het congres. De voorzitter begroette de nieuwe leden. Ik begrijp alles. Wie geeft iets voor de tentoonstelling? Wij nemen alles aan. Ik kan dat niet goedkeuren. Na de cursus richten wij een afdeling op. Men koos een nieuwen secretaris. Vroeg of laat zal het gebeuren. Het nieuwe bestuur stelt voor alles in de vergadering te bespreken. Zij zat bij het venster en las. De lamp geeft uitstekend licht; ze is nog nieuw. Zij zaten voor het huis. Is dat waar? Hij blijft in de tuin.

LEESOEFENING.

Vizito al kunveno de la esperanto-grupo.

Mi vizitis la kunvenon de la esperanto-grupo. Multaj kamaradoj ĉeestis. La prezidanto malfermis la kunvenon kaj salutis la novajn membrojn. Li diris: mi esperas, ke vi fariĝos fidelaj kaj fervoraj membroj.

La sekretario legis la protokolon. Kelkaj kamaradoj faris rimarkojn kaj post tio oni aprobis ĝin.
La kunveno estis tre grava, ĉar devis okazi elekto de estraro. Feliĉe tio ne kaŭzis malfacilaĵojn. La malnovaj estraranoj estis pretaj daŭrigi la laboron. Kaj ĉar ili faris la laboron bone, oni elektis ilin denove.
Oni parolis ankaŭ pri la kongreso. Delegito fariĝis kamarado A. Se li ne povos iri, kamarado B. anstataŭos lin.
Kelkaj kongresproponoj kaŭzis longan diskuton. La delegito ricevis la komision voĉdoni por la propono pri kunlaboro kun aliaj esperanto-organizoj kaj kontraŭ la proponoj pri nova regularo.
En la paŭzo oni trinkis teon. Dume la kasisto enkasigis la kotizon.
Post la paŭzo oni parolis pri diversaj aferoj: pri propagando, pri instruo, pri kursoj ktp. Ni ankaŭ kantis la Internacion kaj kelkajn aliajn kantojn.
Estis jam malfrue, kiam la prezidanto fermis la kunvenon.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kion mi vizitis? Kian kunvenon mi vizitis? Kiuj vizitis ĝin? Kiom da kamaradoj ĉeestis? Kiu malfermis la kunvenon? Kiujn salutis la prezidanto? Kion legis la sekretario? Kion diris la prezidanto? Kiuj faris rimarkojn? Kion oni aprobis? Kial la kunveno estis grava? Ĉu la elekto de estraro kaŭzis malfacilaĵojn? Kial tio ne kaŭzis malfacilaĵojn? Kiel laboris la malnova estraro? Kiujn oni elektis? Kiu iros al la kongreso? Kiu anstataŭos lin, se li ne povos iri? Pri kio oni diskutis longe? Kiun proponon oni aprobis? Kion oni faris en la paŭzo? Kion faris la kasisto dume? Kio okazis post la paŭzo? Kiu fermis la kunvenon? Kiam la prezidanto fermis la kunvenon? Kiu vizitis la kunvenon de la esperanto-grupo? Kion malfermis la prezidanto? Kiu salutis la novajn membrojn? Kiu legis la protokolon? Kion faris kelkaj kamaradoj? Ĉu oni malaprobis la protokolon? Kio ne kaŭzis malfacilaĵojn? Kiuj volis daŭrigi la laboron? Kiuj faris la laboron bone? Kie oni parolis pri la kongreso? Kion devis fari k-do A.? Kiu devis anstataŭi k-don A.? Ĉu ĉiuj kongresproponoj kaŭzis longan diskuton? Kiam oni trinkis teon? Kiu enkasigis la

kotizon dum la paŭzo? Kiam oni parolis pri diversaj aferoj? Kion ni kantis? Kion fermis la prezidanto? Ĉu estis frue, kiam la prezidanto fermis la kunvenon?

LEER VAN BUITEN.

adicii	optellen
amaso	massa
amplekso	omvang
aritmetiko	rekenkunde
cendo	cent
certe	zeker
cifero	cijfer
dividi	(ver)delen
dividita per	gedeeld door
egali al	gelijk zijn aan
facila	gemakkelijk
fojo	maal, keer
funto	pond
gramo	gram
guldeno	gulden
kalkuli	(be)rekenen
kilogramo	kilogram
kolekti	verzamelen
kosti	kosten
kvalito	kwaliteit
kvanto	hoeveelheid
litro	liter
mejlo	mijl
metro	meter
mezo	midden
mezuri	meten
minus	minus, min
mono	geld
multipliki	vermenigvuldigen
nombro	aantal, getal
ol	dan
pagi	betalen
paro	(een) paar
parto	deel, gedeelte
partumo	breuk
peco	stuk, brok
pezi	wegen, zwaar zijn
pli	meer
plus	plus, en
prezo	prijs
produkto	product
se	indien, als
subtrahi	aftrekken
sumo	som, bedrag
surfaco	oppervlakte
tiu ĉi	deze, dit
tiel	zo, aldus
tiom (da)	zoveel
troviĝi	zich bevinden
tuta	geheel, gans
ulno	el
unco	ons
valori	waard zijn
nulo	nul
unu	een
du	twee
tri	drie
kvar	vier
kvin	vijf
ses	zes
sep	zeven
ok	acht
naŭ	negen
dek	tien
cent	honderd
mil	duizend
miliono	millioen

TWAALFDE LES.

Regel.

Door middel van de getallen **één** tot en met **tien, honderd, duizend** en **millioen,** worden alle andere samengestelde getallen gevormd.

Voorbeeld.

elf	dek unu	honderd en een	cent unu
twaalf	dek du	honderd elf	cent dek unu
dertien	dek tri	honderd zes en zeventig	cent sepdek ses
veertien	dek kvar	twee honderd	ducent
zeventien	dek sep	vijf honderd	kvincent
negentien	dek naŭ	negen honderd negen en negentig	naŭcent, naŭdek naŭ
twintig	dudek	achttien honderd	mil okcent
een en twintig	dudek unu	zeven en dertig honderd	trimil sepcent
twee en twintig	dudek du		
acht en twintig	dudek ok		
dertig	tridek		
veertig	kvardek		
vijftig	kvindek		
zestig	sesdek		
negentig	naŭdek		
negen en negentig	naŭdek naŭ		

Opmerking.

In esperanto zegt men dus niet: twee en twintig, maar: twintig twee (dudek du), niet: zes en negentig, maar: negentig zes (naŭdek ses) enz. Ook niet: negentien honderd, maar duizend negen honderd (mil naŭcent) enz.

Regel.

Telwoorden, die een volgorde aanduiden, zijn **rangtelwoorden.** Ze kunnen bijvoeglijk en bijwoordelijk zijn.
Bijvoeglijke rangtelwoorden eindigen in esperanto op **a.**

Voorbeeld.

de eerste	la unua	de tiende	la deka
de tweede	la dua	de twintigste	la dudeka
de derde	la tria	de honderdste	la centa

Regel.

Bijwoordelijke rangtelwoorden eindigen in esperanto op **e.**

Voorbeeld.

ten eerste	unu**e**	ten derde	tri**e**
ten tweede	du**e**	ten vierde	kvar**e**

Regel.

Soms wordt een telwoord als zelfstandig naamwoord gebruikt. In esperanto plaatst men dan een **o** achter het telwoord.

Voorbeeld.

eenheid	unu**o**	twintigtal	dudek**o**
drietal	tri**o**	honderdtal	cent**o**
vijftal	kvin**o**	duizendtal	mil**o**

Opmerking

De getallen nul (nulo) en millioen (miliono) hebben in esperanto van zichzelf reeds het karakter van een zelfstandig naamwoord.

Regel.

In esperanto plaatst men tussen het woord, dat een hoeveelheid aanduidt en het zelfstandig naamwoord, waarop die hoeveelheid betrekking heeft, het voorzetsel **da**, mits het woord, dat de hoeveelheid aanduidt, geen bijvoeglijk naamwoord en geen gewoon telwoord is.

Voorbeeld.

een dozijn vorken	dekduo da forkoj
een tiental kinderen	deko **da** infanoj
een glas water	glaso **da** akvo
een stukje brood	peceto **da** pano
duizenden mensen	miloj **da** homoj
vele mensen	multe **da** homoj
enige boeken	kelke **da** libroj
voldoende kennis	sufiĉe **da** scio
een weinig water	iom **da** akvo
zoveel mensen	tiom **da** homoj

Regel.

Het woordje **da** is een **voorzetsel.** Een bepaling, die wordt **voorafgegaan** door dit voorzetsel, krijgt dus geen **n.**

Voorbeeld.

ik kocht een dozijn boeken	mi aĉetis dekduon da libroj
hij dronk een glas water	li trinkis glason da akvo
zij verzocht een stuk brood	ŝi petis pecon da pano
hoeveel leden hebben we?	kiom da membroj ni havas?

Regel.

Optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen geschiedt in esperanto als in het nederlands.

Voorbeeld.

$8 + 9 = 17$	ok plus naŭ estas (faras) dek sep
$20 - 7 = 13$	dudek minus sep estas (faras) dek tri
$6 \times 3 = 18$	sesoble tri estas (faras) dek ok
$4 : 2 = 2$	kvar dividita per du estas (faras) du

Regel.

Het begrip **werktuig** wordt uitgedrukt door het achtervoegsel **il'.**

Voorbeeld.

strijken	gladi	strijkijzer	glad**ilo**
vliegen	flugi	vleugel	flug**ilo**
breien	triki	breinaald	truk**ilo**
naaien	kudri	naald	kudr**ilo**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Adicio - unufoje - bonkvalita - mezurilo - kalkulo - divido - ludilo - kvarpieda - manĝiloj - kovrilo - malkovri - balailo - ricevilo - prenilo - tranĉilo - verŝilo - propagandilo - poste - ligo - entute - peceto - nombri.
Glaso da vino. Amaso da homoj. Funto da rizo. Kvar plus ses faras dek; ĉi tio estas adicio. Ok plus naŭ plus dek

faras dudek sep. Sep minus tri faras kvar; ĉi tio estas subtraho. Dek ok minus dek unu faras sep; ĉi tio estas ankaŭ subtraho. Trioble kvin faras dek kvin; ĉi tio estas multipliko. Dekoble dekkvin faras cent kvindek. Ok dividita per du faras kvar; ĉi tio estas divido. Dudek dividita per kvin faras kvar. La nombro ducent kvardek tri konsistas el tri ciferoj; ĝi konsistas el centoj, dekoj kaj unuoj. La dua sekretario skribis la protokolon. Kiom estas ok plus kvin? Kiom da gefratoj vi havas? Mi havas du fratinojn. La metro estas mezurilo de longo. Ĉu vi povas bone kalkuli? Tiu ĉi objekto havas grandan valoron por mi. Litro da lakto kostas dek cendojn. Kiom kostas kilogramo da fromaĝo? Deko da homoj. Mi ne venos; unue, ĉar mi estas malsana kaj due, ĉar la vetero estas tre malbona. Parto estas malpli ol la tuto. Li havas grandan nombron da ĉevaloj. Dudek ok estas pli ol dudek unu. La sumo de tiu ĉi adicio estas tricent sep. Ĉu vi venos? Jes, mi certe venos. Unu guldeno egalas cent cendojn. Vi pagis por tiu ĉi domo tro altan prezon. Kiom pezas tiu ĉi objekto? Kiom kostas unu ulno da tiu ĉi ŝtofo? Tiom da mono mi ne havas.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Hoeveel is acht maal vier? Dat is twee en dertig. Wie was de eerste? Het tweede tiental. Het vierde honderdtal. Een kop koffie. Hoeveel is twee en dertig en twaalf? Tien min zes is vier. Hoeveel is drie en dertig gedeeld door drie? Zij kan niet goed rekenen. Zij betaalden te veel. Zes maal vijf is dertig. Twee mensen kunnen meer doen dan een. Hoeveel kost dit costuum? Hoeveel tanden heeft de mens? Een ons rijst. Negentien honderd vier en dertig. Tweemaal acht is gelijk aan vier maal vier. Acht en veertig is meer dan acht en dertig. Waarom is deze optelling niet goed? Hebt ge een weinig water voor me? Dit getal bestaat uit vier cijfers. Deze mooie kast kost bijna honderd gulden. Hoe is de kwaliteit van deze steenkool? De kwaliteit is goed, maar de prijs is te hoog. Dit paar schoenen kost slechts twee gulden. Een gulden is meer waard dan 99 cent. Zij zullen zeker komen. Een kilogram weegt meer dan een pond. Een grote massa mensen. Waarom bezoekt gij de vergadering van de esperantogroep niet?

Iom da aritmetiko.

Ĉu vi povas kalkuli?
Jes, mi kalkulas tre bone. Ĉu vi volas aŭdi? Unu plus unu estas du. Du plus du estas kvar. Kvar plus kvar estas....
Sed ĉi tiuj adicioj estas tre simplaj. Ĉu vi ne povas fari malfacilajn adiciojn?
Certe, ankaŭ tion mi povas. Ĉu vi volas aŭdi? Dudek ok plus dek unu estas tridek naŭ. Dek kvar plus dudek plus dek sep estas kvindek unu. Cent tridek kvar plus naŭdek tri estas ducent dudek sep.
Tre bone! Sed ĉu vi povas ankaŭ tiel bone subtrahi? Tion mi ne kredas!
Kial ne? Subtrahi estas tute ne malfacile! Dek minus kvin estas kvin. Dudek kvin minus dek estas dek kvin. Dudek naŭ minus ok estas dudek unu. Tridek sep minus dek kvin estas dudek du.
Nu, vi bone lernis en la lernejo, tion mi aŭdas. Sed ĉu vi povas ankaŭ tiel bone multipliki kaj dividi? Mi faros al vi kelkajn demandojn. Se unu funto da sukero kostas dudek kvin cendojn, kiom kostas unu unco?
Por kalkuli tion oni devas dividi dudek kvin per kvin. La rezulto de ĉi tiu divido estas kvin. Do, unu unco kostas 5 cendojn. Tiu ĉi divido ne estas malfacila!
Kaj se unu ovo kostas tri cendojn, kiom kostas deko da ovoj?
Ankaŭ tio ne estas malfacila. Deko da ovoj kostas tridek cendojn!
Bonege! Mi estas tre kontenta. Sed kiu el vi povas fari ĉi tiujn kalkulojn?
Kiom estas unu plus du plus kvar? Kiom estas dek du dividita per kvar? Kiom estas sesoble tri? Kiom estas dek tri minus ses? Kiom estas naŭdek plus dek naŭ? Kiom estas dek tri plus tridek? Kiom estas naŭoble tri? Kiom estas kvaroble dek tri? Kiom estas unu plus du plus tri plus kvar? Kiom estas dek tri minus dek du? Kiom estas naŭ dividita per tri? Kiom estas tridek tri dividita per dek unu? Kiom estas cent dividita per dek? Kiom estas kvindek minus dudek kvin? Kiom estas sesoble ses? Kiom estas dek sep plus dek unu?

LEER VAN BUITEN.

akra	scherp	libro	boek
amboso	aambeeld	majstro	meester (in zijn vak)
arto	kunst	maŝino	machine
bindi	binden (boeken)	martelo	hamer
bezoni	nodig hebben	masoni	metselen
bori	boren	metio	ambacht, handwerk
buĉi	slachten	mino	mijn
ceteraj	overige	mueli	malen
ĉarpenti	timmeren	modelo	model
ĉiam	altijd, immer	najlo	spijker
desegni	tekenen	nomi	noemen
difini	bepalen	ofico	ambt
dungi	in dienst nemen	montri	(ver)tonen, laten zien
ekzerci	oefenen	pentri	schilderen
fajli	vijlen	presi	drukken (boeken)
farbo	verf	profesio	beroep
favora	gunstig	raboti	schaven
flegi	verplegen	razi	scheren
fluida	vloeibaar	segi	zagen
forĝi	smeden	skulpti	beeldhouwen
fosi	graven	subite	plotseling
frizi	friseren	ŝpini	spinnen
kapabla	bekwaam	ŝtono	steen
kelnero	kelner	teksi	weven
konkludi	concluderen	tiam	toen, dan
kontoro	kantoor	tondi	knippen
komposti	(letter)zetten		
kune	samen		
kuraci	genezen		

DERTIENDE LES.

Regel.

Woorden, die aanduiden aan wie of wat een zelfstandigheid toebehoort, noemt men **bezittelijke voornaamwoorden.** In esperanto worden ze gevormd door achter het persoonlijk voornaamwoord een **a** te zetten.

Voorbeeld.

mijn	mia	ons	nia
uw	via	uw	via
zijn	lia of ĝia	hun	ilia
haar	ŝia of ĝia		

Regel.

In esperanto gebruikt men:

lia, wanneer de zelfstandigheid toebehoort aan een mannelijk wezen,

ŝia, wanneer de zelfstandigheid toebehoort aan een vrouwelijk wezen,

ĝia, wanneer de zelfstandigheid toebehoort aan een ding,

ilia, wanneer de zelfstandigheid toebehoort aan meerdere personen of dingen.

Voorbeeld.

de tafel is rond, maar **haar** poten zijn vierkant	la tablo estas ronda, sed **ĝiaj** piedoj estas kvadrataj
de lamp is oud, **haar** licht is slecht	la lampo estas malnova, **ĝia** lumo estas malbona
de vaas is oud, **haar** waarde is groot	la vazo estas malnova, **ĝia** valoro estas granda
de stoel is sterk, **zijn** poten zijn van staal	la seĝo estas forta, **ĝiaj** piedoj estas el ŝtalo
de boom is hoog, **zijn** takken zijn dik	la arbo estas alta, **ĝiaj** branĉoj estas dikaj
de hond speelt en **zijn** meester lacht	la hundo ludas kaj **ĝia** mastro ridas
het huis is modern, **zijn** kamers zijn ruim	la domo estas moderna, **ĝiaj** ĉambroj estas vastaj.
het boek is nieuw, maar **zijn** inhoud is ouderwets	la libro estas nova, sed **ĝia** enhavo estas malmoderna
de bomen zijn hoog, **hun** takken zijn dik	la arboj estas altaj, **iliaj** branĉoj estas dikaj
de buren zijn thuis, **hun** **kinderen zijn naar school**	la genajbaroj estas hejme, **iliaj** infanoj estas en la lernejo

Regel.
De bezittelijke voornaamwoorden krijgen in het meervoud een **j** en als bepaling zonder voorzetsel een **n**.

Voorbeeld.

mijn vrienden	miaj amikoj
uw wensen	viaj deziroj
haar boeken	ŝiaj libroj
zijn kameraden	liaj kamaradoj
onze buren	niaj najbaroj
hun kinderen	iliaj infanoj
hebt ge mijn hond gezien?	ĉu vi vidis mia**n** hundo**n**?
wie zal uw kinderen onderwijzen?	kiu instruos viaj**n** infanoj**n**?

Regel.
Een persoon, die het door het stamwoord genoemde beroep uitoefent, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ist'**.

Voorbeeld.

verplegen	flegi	verpleegster	flegi**st**ino
slachten	buĉi	slager	buĉ**isto**
smeden	forĝi	smid	forĝ**isto**
malen	mueli	molenaar	muelisto
dienen	servi	dienstbode	serv**ist**ino

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Borilo - segilo - tondilo - rabotilo - buĉejo - bakejo - forĝejo - teksejo - presejo - pentraĵo - teksilo - fajlilo - metiisto - ŝpinisto - farbisto - forĝisto - ĉarpentisto - kompostisto - presisto - bindisto - kuracisto - teksisto - skulptisto - servisto - fluidaĵo - masonisto - konstruaĵo.

Mia amiko estas ĉarpentisto. Li segas, rabotas kaj martelas. La instruisto instruas la infanojn. Kion faras la bakisto? La forĝisto uzas amboson, fajron kaj martelegon. Segilo kaj rabotilo estas iloj de la ĉarpentisto. Oni maldungis mian fraton. Kio estas lia profesio? Servistinoj

devas multe labori. Malofte ili estas liberaj. Kio estas presilo? Presilo estas ilo por presi. La bakisto bakas panon. Kie estas via tranĉilo? Ĝi estas en mia poŝo. Amboso konsistas el fero. Skulptaĵojn oni faras el ŝtono. La muelisto kaj lia edzino vizitos nin. Ĉi tiu konstruaĵo estas jam malnova. En ĉi tiu ŝpinejo oni maldungis subite cent laboristinojn. Ŝi kaj ŝia kamaradino ĉeestis la kunvenon en „Nia Domo”.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Ik ging met mijn vriend naar Amsterdam. Haar zuster werkt in een binderij. Waar wonen uw ouders? Hem en zijn hond ziet men altijd samen. Onze onderwijzer woont bij de school. Een drukker drukt, een wever weeft. Wat doen de smid en de metselaar? Welk beroep heeft haar broer? Hun kinderen zijn altijd beleefd. De moeder reinigt het huis. De ouders werken en hun kinderen spelen. Hij bezocht haar ouders. Het paard is zwart, maar zijn poten zijn wit. Uw hond loopt in mijn tuin. Ons huis is van hout. De kelner gaf de kinderen een glas melk. Het mes is scherp; het snijdt zeer goed. De kinderen zijn gereed om uit te gaan. Kent ge dezen kameraad? Hij is een bekwaam tekenaar. Iemand, die timmert, is een timmerman; iemand die de mensen geneest, is een dokter. Welk beroep hebt ge? Onze buurman is schilder; zijn zoon is drukker. Zijn overige kinderen zijn nog jong, en hebben nog geen beroep. Dit huis is reeds zeer oud; zijn kamers zijn klein en ongeriefelijk. In de smederij ziet men vele ijzeren voorwerpen. De moeder en haar dochter waren samen in de keuken en wasten het eetgerei.

LEESOEFENING.

Pri mezuriloj.

Por difini la grandon, la enhavon, la pezon aŭ la valoron de objektoj oni mezuras ilin. Por tio oni uzas mezurilojn. La metro kaj la ulno estas mezuriloj de longo. Oni uzas ilin por mezuri la longon, la larĝon, la alton aŭ la profundon de objekto. Se oni multiplikas la longon per la larĝo oni ricevas la grandon de surfaco. Por kalkuli la enhavon aŭ la amplekson de objekto oni multiplikas la longon per

la larĝo kaj la produton de tio oni multiplikas per la alto aŭ la profundo.
Mezurilo por grandaj longoj estas la kilometro. Ĝi egalas al mil metroj. Unu metro egalas al cent centimetroj.
La ulno estas malmoderna mezurilo. Oni uzas ĝin ankoraŭ por mezuri ŝtofojn. Ĝi egalas al sesdek naŭ centimetroj.
La litro estas mezurilo de enhavo. Oni uzas ĝin por mezuri fluidaĵojn. Unu litro da pura akvo pezas unu kilogramon.
La kilogramo estas mezurilo de pezo. Unu kilogramo egalas al mil gramoj. Kvincent gramoj egalas al unu funto. Kilogramo do egalas al du funtoj. Unco egalas al cent gramoj. Kilogramo do egalas al dek uncoj. Funto egalas al kvin uncoj.
La mono estas mezurilo de valoro. Oni uzas ĝin por esprimi la valoron de objektoj. La kvanto da mono, kiun kostas objekto, estas ĝia prezo.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kiel oni difinas la grandon aŭ la pezon de objektoj? Kiaj mezuriloj estas la metro kaj la ulno? Kiel oni kalkulas la grandon de surfaco? Kion oni faras por kalkuli la enhavon aŭ la amplekson de objekto? Kiom da metroj egalas al unu kilometro? Kiajn longojn oni mezuras per kilometro? Kion oni mezuras per la ulno? Kia mezurilo estas la litro? Kion oni mezuras per ĝi? Kiom pezas unu litro da pura akvo? Kia mezurilo estas la kilogramo? Kiom da gramoj egalas al unu kilogramo? Kiom da funtoj egalas al unu kilogramo? Kiom da gramoj egalas al unu funto? Ĉu unu unco egalas al ducent gramoj? Kiom da uncoj egalas al unu funto?
Kia mezurilo estas la mono? Kio estas la prezo de objekto? Por kio oni uzas mezurilojn? Kiujn mezurilojn de longo vi konas? Se oni multiplikas la longon per la larĝo, kio estas rezulto? Kiun malmodernan mezurilon vi konas? Kiun mezurilon oni multe uzas por mezuri ŝtofojn? Per kiu mezurilo oni mezuras grandajn longojn? Kiu mezurilo egalas al mil metroj? Per kio oni mezuras fluidaĵojn? Kiom da akvo pezas unu kilogramon? Kiun mezurilon de pezo vi konas? Al kio egalas mil gramoj? Kiom da funtoj egalas al mil gramoj? Kiom da uncoj egalas al tri kilogramoj?

Al kiom da cendoj egalas unu guldeno? Kiom da centimetroj egalas al unu ulno? Kiom da metroj egalas al tricent centimetroj? Se planko estas longa tri metrojn kaj larĝa kvar metrojn, kiom estas ĝia surfaco? Se la surfaco de io estas dek kvadratmetroj kaj la longo estas kvar metroj, kiom estas la larĝo?

LEER VAN BUITEN.

aĝo	leeftijd
aŭroro	dageraad
aŭtuno	herfst
ĉefo	hoofd, chef
ĉielirtago	hemelvaartsdag
dato	datum
epoko	tijdperk, tijdvak
eterne	eeuwig
festo	feest
fini	eindigen
hieraŭ	gisteren
hodiaŭ	vandaag, heden
horo	uur
horloĝo	uurwerk
kalendaro	kalender
jaro	jaar
komenci	beginnen
krepusko	schemering
kristnasko	kerstfeest
lasta	laatste
leviĝi	opstaan, zich opheffen
marŝi	marcheren
mateno	ochtend
minuto	minuut
momento	ogenblik
monato	maand
morgaŭ	morgen
nokto	nacht
nun	nu, thans
pasko	pasen
pentekosto	pinksteren
printempo	lente, voorjaar
promeni	wandelen
sekundo	seconde
semajno	week
sezono	jaargetijde
somero	zomer
tago	dag
tempo	tijd
veki	wekken
vespero	avond
vintro	winter
januaro	Januari
februaro	Februari
marto	Maart
aprilo	April
majo	Mei
junio	Juni
julio	Juli
aŭgusto	Augustus
septembro	September
oktobro	October
novembro	November
decembro	December
dimanĉo	Zondag
lundo	Maandag
mardo	Dinsdag
merkredo	Woensdag
ĵaŭdo	Donderdag
vendredo	Vrijdag
sabato	Zaterdag

VEERTIENDE LES.

Regel.

De **veelvoudsvorm** wordt in esperanto gevormd door het achtervoegsel **obl'** (zelfstandig: **oblo,** bijvoeglijk: **obla,** bijwoordelijk: **oble**).

Voorbeeld.

het dubbele	la du**oblo**	dubbel betalen	pagi du**oble**
het drievoud	la tri**oblo**	honderdvoudig	cent**oble**
een dubbele draad	du**obla** fadeno	'n honderdvoudige oogst	cent**obla** rikolto

Regel.

Het **verzamelwoord** wordt in esperanto gevormd door het achtervoegsel **op'.**

Voorbeeld.

met z'n tweeën	du**ope**	met z'n vijven	kvin**ope**
met z'n vieren	kvar**ope**	met z'n achten	ok**ope**

Regel.

De uitdrukking **per stuk, per ex., ieder, elk** worden in esperanto weergegeven door het voorzetsel **po.**

Voorbeeld.

de appels kosten 2 cent per stuk	la pomoj kostas po du cendoj
de kinderen ontvingen ieder vijf cent	la infanoj ricevis **po** kvin cendoj

Regel.

De uitdrukking **twee aan twee, vier aan vier** e. d. wordt in esperanto vertaald met behulp van het woordje **po.**

Voorbeeld.

ze liepen twee aan twee	ili marŝis **po** du
we wandelden vier aan vier	ni promenis **po** kvar

Regel.

Breukgetallen worden gevormd door het achtervoegsel **on'.** Wanneer de teller één is, wordt deze niet genoemd.

Voorbeeld.

$^1/_2$	duono	$^3/_4$	tri kvaronoj
$^1/_8$	okono	$^4/_6$	kvar sesonoj
$^1/_{00}$	centono	$^7/_{12}$	sep dekduonoj

Regel.

Om een **richting** aan te duiden, plaatst men in esperanto achter het woord, in welks richting de beweging plaats vindt, een **n.**

Voorbeeld.

de kat springt op de tafel	la kato saltas sur la tablon
de vogel vliegt de kamer in	la birdo flugas en la ĉambron
wij gaan de tuin in	ni iras en la ĝardenon

vooraan	antaŭe	voorwaarts	antaŭe**n**
boven	supre	opwaarts	supre**n**
thuis	hejme	huiswaarts	hejme**n**

Regel.

Het woordje **er** wordt in uitdrukkingen als onderstaande niet vertaald.

Voorbeeld.

er was eens....	estis iam
er was niemand thuis	estis neniu hejme
er bestaan vele organisaties	ekzistas multaj organizoj
er zijn vele mensen in de kamer	estas multaj homoj en la ĉambro

Regel.

Het woordje **het** is in zinnen als onderstaande **onpersoonlijk voornaamwoord.**

Esperanto heeft geen onpersoonlijk voornaamwoord. Bij vertaling in esperanto laat men dit woordje dus weg.

Voorbeeld.

het is warm weer vandaag	estas varma vetero hodiaŭ
morgen is het Vrijdag	morgaŭ estos vendredo
het schijnt, dat hij ziek is	ŝajnas, ke li estas malsana

Regel.

Het begrip **worden, in een toestand komen,** wordt uitgedrukt door het achtervoegsel **iĝ'.**

rood	ruĝa	rood worden, blozen	ruĝiĝi
oud	maljuna	oud worden	maljuniĝi
bleek	pala	bleek worden, verbleken	paliĝi
echtgenoot	edzo	trouwen	edziĝi

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Jarcento - ĉiusemajne - somere - matenmanĝo - festotago - daŭrigo - parte - matene - tri kvaronoj - sep dekonoj - akrigi - kvaroble - montrilo - komenco - komence poŝhorloĝo — nuntempe - aliiĝi - bruniĝi - saniĝi - riĉiĝi - membriĝi - ŝtoniĝi - maturiĝi.

Kiom estas kvarono de cent? Kvarono de cent estas dudek kvin. Jaro havas dek du monatojn. Januaro estas la unua kaj decembro la lasta monato de la jaro. Tri monatoj estas kvaronjaro. Ni promenis kvarope. La infanoj marŝas po tri. Kiom da tagoj havas unu semajno? Tago kaj nokto havas kune dudek kvar horojn. Duonjaro estas la duoblo de kvaronjaro. La tempo iras rapide. Monato estas dekduono de jaro. Februaro estas mallonga monato. Mi vidis lin kelkfoje. Hodiaŭ estas lundo, morgaŭ estos mardo kaj hieraŭ estis dimanĉo. Kiom da tagoj havas unu jaro? Mi venos tre frue. Estas tempo por foriri. Kiuj estas la kvar sezonoj? La festo daŭris la tutan nokton. Unu horo havas sesdek minutojn. Kiom estas centono? Tri okonoj plus du kvaronoj estas sep okonoj. Kiom estas la kvinoblo de dudek? La trioblo de triono estas unu. La horloĝo montras la horojn, la kalendaro montras la tagojn. Estas hodiaŭ la dudek oka de marto de la jaro mil naŭcent dudek naŭa.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Zondag is de eerste dag van de week. Hoeveel is het viervoud van twee? Met zijn vieren gingen ze naar school. Negen is het drievoud van drie. Hoe lang duurde het feest? Na een kort gesprek met den chef ging hij heen. Het is vandaag de laatste dag van het jaar. Een ogenblik was hij

stil, maar het duurde niet lang. Juli en Augustus zijn zomermaanden. De ochtend is het begin van de dag. In welke maand is het kerstfeest? Hoeveel dagen heeft December? Wilt u me morgen vroeg wekken? In de zomer zijn de dagen lang en de nachten kort. Een jaar heeft 365 dagen. Er was niemand thuis de vorige week. De maand Mei is de vijfde van het jaar. Hoeveel is drie vijfde van vijf en twintig? Een achtste van veertig is vijf. Het dubbele van acht is zestien. Hij komt altijd te laat. Deze sigaren kosten vijf cent per stuk. Twee aan twee liepen de kinderen in de tuin. Wie ging de kamer in? Zij kwamen met z'n vieren. Een kilogram is het dubbele van een pond. Drie negenden van zeven en twintig zijn gelijk aan negen. Een zesde van negen is anderhalf. Een week is een twee en vijftigste van een jaar. De avond is het einde van de dag. Een maand duurt dertig of een en dertig dagen. Hoeveel dagen duurt een jaar?

LEESOEFENING.

La profesioj.

La ĉarpentisto ĉarpentas; li rabotas, segas kaj martelas. Li faras pordojn, fenestrojn, la plankon kaj la tegmenton de domoj kaj aliaj konstruaĵoj. Ĉarpentistaj iloj estas la martelo, la rabotilo, la segilo, najloj ktp. La masonisto masonas, el brikoj kaj cemento li konstruas la murojn de konstruaĵoj. La farbisto farbas la domojn kaj metas la vitron en la fenestroj. Ankaŭ la meblisto ĉarpentas; li faras tablojn, seĝojn, ŝrankojn kaj aliajn meblojn. La pentristo faras desegnaĵojn kaj pentraĵojn. La forĝisto faras kaj riparas objektojn el fero; liaj ĉefaj iloj estas la amboso, la martelego kaj la fajlilo. Li ankaŭ bezonas fajron. Ŝpinistoj kaj teksistoj laboras en fabrikoj; la ŝpinistoj ŝpinas la fadenon kaj la teksistoj teksas la ŝtofon. En la ŝpinejoj estas multaj diversaj maŝinoj; en la teksejo estas teksiloj. Kompostistoj, presistoj kaj bindistoj faras librojn; la kompostisto kompostas, la presisto presas kaj la bindisto bindas ilin. Flegistoj kaj flegistinoj laboras en malsanulejoj; ili havas malfacilan, sed belan profesion. La profesioj de la ĉarpentistoj, masonisto, forĝisto estas metioj. Kontoristoj, oficistoj, instruistoj, dentistoj kaj kuracistoj ne estas metiistoj.

Ekzistas multaj profesioj kaj preskaŭ ĉiu el ili havas agrablajn kaj neagrablajn flankojn. Sed la profesio de la ministo, kiu ĉiam devas labori en la mallumo, ne havas agrablan flankon.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kion faras la ĉarpentisto? Kiu rabotas? Kiu faras pordojn kaj fenestrojn? Kiujn ilojn uzas la ĉarpentisto? Kiu masonas? Kion faras la masonisto el brikoj kaj cemento? Kiu farbas la domojn? Kiu metas la vitron en la fenestroj? Kiu faras tablojn kaj seĝon? Kion faras la pentristo? Kiu faras kaj riparas objektojn el fero? Kiujn ilojn havas la forĝisto? Ĉu la pentristo bezonas fajron? Kie laboras la ŝpinistoj? Kion ili ŝpinas? Kion faras la teksistoj? Kiun ilon uzas la teksisto? Ĉu en la ŝpinejoj estas malmultaj maŝinoj? Kiu presas librojn? Kiu bindas ilin? Kion faras la kompostisto? Kiuj laboras en malsanulejoj? Ĉu flegistoj havas facilan laboron? Kion faras la muelisto? Kiu profesio estas tre malagrabla? Kiu uzas la martelon kaj la segilon? Kiu konstruas la murojn? El kio la masonisto konstruas murojn? Kion faras la farbisto? Kion faras la meblisto? Kiu faras desegnaĵojn kaj pentraĵojn? Kion faras la forĝisto? Kiu uzas la amboson kaj martelegon? Kiu laboras en fabrikoj? Kiu ŝpinas la fadenon? Kiuj teksas ŝtofon? Kio estas teksilo? Kion faras la presisto? Kie laboras la bindistoj? Kie laboras la flegistinoj? Kie laboras la ministo? Kion faras la tajloro? Ĉu la tajloro laboras per la kapo? Kiu bakas la panon? Kiu kuracas malsanajn homojn?

LEER VAN BUITEN.

adiaŭ	vaarwel	bastono	stok
akcidento	ongeval	biciklo	rijwiel
akompani	vergezellen	brui	leven maken
amuzi	vermaken	butiko	winkel
apenaŭ	nauwelijks	centro	centrum
atendi	(ver)wachten	diferenco	verschil
aŭtomobilo	auto	distanco	afstand

distri	afleiden, ontspannen, verstrooien
ekskurso	uitstapje
ekzisti	bestaan
fabriko	fabriek
ferio	vacantie
fontano	fontein
gasto	gast
ĝenerala	algemeen
haveno	haven
hotelo	hotel
iam	ooit, eens
jen	ziedaar, ziehier
kaleŝo	koets
kanalo	kanaal
kvartalo	buurt, wijk
lando	land
luksa	luxueus
monumento	monument
muzeo	museum
neniam	nooit, nimmer
parko	park
pejzaĝo	landschap
placo	plein
ponto	brug

poŝtoficejo	postkantoor
preĝejo	kerk
preter	langs, voorbij
renkonti	ontmoeten
ripozi	rusten
serĉi	zoeken
statuo	standbeeld
stacidomo	station
strato	straat
streĉi	spannen
speco	soort
ŝipo	schip
teatro	schouwburg
trafiko	verkeer
tramo	tram
trans	over
tunelo	tunnel
turo	toren
urbo	stad
vagono	wagon
vaporo	stoom
vasta	ruim, uitgebreid
veturi	rijden
vilaĝo	dorp
vojaĝi	reizen
vojo	weg

VIJFTIENDE LES.

Regel.

In esperanto zegt men niet: hoe laat is het?, maar: hoeveelste uur is het?

Voorbeeld.

hoe laat is het?	kioma horo estas?

Regel.

Om aan te duiden hoe laat het is, bezigt men een van de volgende manieren:

a. men zegt hoeveel minuten (een kwartier, een half uur) het vóór of na een bepaald vol uur is;

b. men noemt het volle uur en het aantal minuten, dat daarna reeds verlopen is;
c. men zegt hoeveel minuten er van het uur, dat lopende is, reeds voorbij zijn.

Voorbeeld.

a.	het is twee uur	estas la dua
	het is tien minuten over drie	estas dek minutoj post la tria
	het is kwart over vier	estas kvarono post la kvara
	het is vijf minuten voor half vijf	estas dudek kvin minutoj post la kvara
	het is half zes	estas duono post la kvina estas duono antaŭ la sesa
	het is tien minuten over half acht	estas kvardek minutoj post la sepa estas dudek minutoj antaŭ la oka
b.	het is negen uur	estas la naŭa
	het is vijf over tien	estas la deka kaj kvin
	het is twintig over elf	estas la dekunua kaj dudek
	het is half een	estas la dekdua kaj duono
	het is kwart voor twaalf	estas la dekunua kaj kvardek kvin
c.	het is twintig minuten over acht	estas dudek minutoj de la naŭa
	het is half tien	estas duono de la deka

Opmerking.

Men gaat dus steeds uit van het hele uur. Evenals in het nederlands laat men het woord uur meestal weg. De onder a. genoemde manier van tijdsaanduiding is de meest gebruikte.

Regel.

De uitdrukking „hoe oud zijt ge?" wordt in esperanto vertaald door: hoeveel jaren hebt ge? of: welke leeftijd hebt ge?

Voorbeeld.

hoe oud zijt gij?	kiom da jaroj vi havas? kiun aĝon vi havas?

Regel.
Het antwoord op bovengenoemde vraag luidt in esperanto: ik heb ...... jaren of: ik ben ......jarig.

Voorbeeld.

Ik ben achttien jaar	mi estas dekokjara mi havas dek ok jarojn

Regel.
Uitdrukkingen betreffende datum en dag worden in esperanto vertaald als in het nederlands, met dit verschil, dat men in esperanto zegt: de ..ste **van** Januari, de ..ste **van** December enz.

Voorbeeld.

welke datum hebben we vandaag? welke dag is het?	kiu tago estas? kiun tagon ni havas?
vandaag is het Woensdag de 25ste October	hodiaŭ estas merkredo, la dudek kvina **de** oktobro
we hadden gisteren de 8ste Maart	ni havis hieraŭ la okan **de** marto

Regel.
Een verzameling van zelfstandigheden, die tezamen een nieuwe eenheid vormen, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ar'.**

Voorbeeld.

mens	homo	mensheid	homaro
boom	arbo	bos, woud	arbaro
wagon	vagono	trein	vagonaro
woord	vorto	woordenboek	vortaro
arbeider	laboristo	de arbeiders tezamen	laboristaro

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Vojaĝisto - transdoni atendejo - veturilo - fervojo - fine - vekhorloĝo - tagmezo - eternigi - montriĝi - bruo - pretigi - promenejo - fervojisto - promenbastono - teatraĵo.

Antaŭhieraŭ ni vizitis la urbodomon de Hilversumo. Kioman horon (of: je kioma horo) vi venos morgaŭ? Ni venos je la sepa precize. Kioma horo estas? Estas jam dek minutoj antaŭ la oka. La vagonaro alvenos je la deka horo. Ni forveturos per la vagonaro, kvaronon antaŭ la sesa. Kiun aĝon havas via patrino? Ŝi estas jam sepdekjara. Estas hodiaŭ la kvina de aprilo. La sesan de aprilo ni iros al Amsterdamo. La unua de majo estas laborista festotago. Je tiu tago multaj laboristoj ne laboras. Mi promenis unu horon en la parko kaj poste mi iris per la tramo al publika kunveno de mia partio. En miaj liberaj horoj mi ĉiam laboras por esperanto. Ekzistas multaj homoj, kiuj ĉiudimanĉe iras al la preĝejo. Mi iras matene je la sesa per biciklo (bicikle) al mia laborejo. Ŝi telefonis al mi: mi venos je kvarono post la kvina. Ĉu vi scias la naskiĝotagon de Karlo Marks? Mi venos postmorgaŭ tre malfrue, ĉar mi devos longe labori.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Wanneer werd dr. (dro = doktoro) Zamenhof geboren? Dr. Zamenhof werd geboren de 15e December 1859 en stierf de 14de April 1917. Toen hij steirf, was hij dus 58 jaar oud. Het eerste kongres van esperanto vond plaats in 1905. Het 11de kongres van arbeiders-esperantisten vond plaats in 1931 te Amsterdam. Hoe laat gaat gij naar de schouwburg? Wij gaan morgen niet naar de schouwburg, maar naar de vergadering van onze esperanto-groep. Daar spreekt kameraad C. over: „Leven en werken van Karl Marx”. Het is vandaag Dinsdag, dus overmorgen is het Donderdag. Welke dag was het eergisteren? Gisteren was het 24 Januari. ’s Middags om half drie gaan wij naar ons werk. Daar de afstand zeer groot is, gaan we met de tram. In de haven liggen vele schepen. Bij de uitgang van het station stond nog een ouderwetse koets.

LEESOEFENING.

La urbo.

Urbo estas granda aro da domoj. Ekzistas diversaj urboj. Iuj urboj estas malnovaj kaj malgrandaj, aliaj estas grandaj, modernaj. Inter ili estas granda diferenco.

En malgranda, malnova urbo oni trovas ofte en la mezo placon, kie staras preĝejo. Ĉirkaŭ la placo estas diversaj konstruaĵoj, kiel urba domo, butikoj, kafejoj, ktp. Cetere tia urbeto konsistas el diversaj stratoj kun domoj, kelkaj butikoj kaj aliaj konstruaĵoj.
La moderna granda urbo estas tute alia. Ĝi estas plena de vivo kaj movado. Larĝaj stratoj, grandaj placoj, altaj domoj, butikegoj, kun grandaj montraj fenestroj, luksaj hoteloj kaj kafejoj, jen la bildo de moderna grandurbo. Aŭtobusoj kaj elektraj tramoj brue veturas tra la stratoj kaj transportas la homojn al iliaj laborejoj, al iliaj hejmoj, al amuzejoj ktp.
Ankaŭ en la granda urbo la ĉefaj konstruaĵoj, kiel la urba domo, la poŝtoficejo, la stacidomo ktp., ĝenerale troviĝas en la centro. En la diversaj kvartaloj estas preĝejoj, lernejoj, amuzejoj, butikoj kaj laborejoj. Sur la placo kaj en larĝaj stratoj oni vidas statuojn kaj monumentojn.
La granda urbo havas ankaŭ parkojn. Miloj da homoj serĉas tie ripozon kaj distron. Sur la altaj arboj kantas birdoj. Kafejo donas okazon por sidi momenton kaj trinki tason da teo aŭ glason da limonado.
Tamen ne ĉio estas bona en la granda urbo. Akcidentoj pro la rapida trafiko kaŭzas ĉiujare la morton de multaj homoj. Ankaŭ la malnovaj grandegaj domamasoj kun malgrandaj fenestroj kaj malvastaj ĉambroj, kie mankas lumo kaj freŝa aero, kie verdaĵo kaj floroj forestas, estas malfavoraj al sano kaj feliĉo de la homoj.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kio estas urbo? Kiaj diferencoj ekzistas inter la urboj? Kion oni trovas en la mezo de malgranda, malnova urbo? Kie staras la preĝejo? Kiuj konstruaĵoj staras ĉirkaŭ la placo? Ĉu la granda moderna urbo estas ankaŭ tia? Kion oni vidas en grandaj urboj? Kio veturas tra la stratoj de la granda urbo? Kion faras la aŭtobusoj kaj tramoj? Kiuj estas la ĉefaj konstruaĵoj de granda urbo? Kie troviĝas la poŝtoficejo, la urba domo kaj la stacidomo? Kiujn konstruaĵojn oni trovas en la diversaj kvartaloj? Kion oni vidas sur la placoj? Por kio la homoj iras al la parkoj? Kion faras la homoj en la parko? Ĉu oni povas nur promeni en la parko? Kie oni povas

trinki tason da teo? Ĉu ĉio estas bona en la granda urbo? Kio estas malbona en la granda urbo? Inter kiaj urboj ekzistas diferenco? En kiaj urboj staras la preĝejo en la mezo? En kiuj urboj oni trovas larĝajn stratojn kaj grandegajn konstruaĵojn? Kie veturas la aŭtobusoj kaj tramoj? Kiaj ĉefaj konstruaĵoj troviĝas en la centro de la granda urbo? Kie troviĝas statuoj kaj monumentoj? Kie serĉas la homoj ripozon? Ĉu oni en la stratoj de la granda urbo aŭdas la birdojn? Kie oni povas aŭdi la birdojn? Kie oni povas sidi kaj ripozi? Kion oni povas trinki en la kafejo? Pro kio okazas multaj akcidentoj en la granda urbo? Kial la malnovaj, malvastaj domoj ne estas bonaj?

LEER VAN BUITEN.

adreso	adres
afiŝo	aanplakbiljet
afranki	frankeren
albumo	album
aperi	verschijnen
bileto	biljet, kaartje
broŝuro	brochure
citi	citeren
ĉarma	bekoorlijk
ĉia	elk soort van
decidi	besluiten
dikti	dicteren
dubi	twijfelen
efektive	werkelijk
fama	beroemd
glui	plakken
inko	inkt
interesa	interessant
ilustrita	geïllustreerd
jene	aldus, als volgt
kajero	schrift, aflevering
karto	kaart
kartono	carton
kesto	kist, bus
klara	duidelijk, klaar
komo	komma
kompili	samenstellen
korespondanto	correspondent
koverto	envelop
krajono	potlood
kurba	krom
kreto	krijt
letero	brief
leciono	les
linio	regel, lijn
marko	zegel
malgraŭ	ondanks, niet tegenstaande
mem	zelf
noti	noteren, aantekenen
papero	papier
pasi	passeren, voorbij gaan
plumo	pen, veer
portreto	portret
poŝto	post
problemo	probleem, vraagstuk
punkto	punt
rekta	recht

sendinto	afzender	tabelo	tabel
serio	serie	taŭgi	geschikt zijn
signo	teken		deugen
solvi	oplossen	tia	zo'n
sorbi	opzuigen	titolo	titel
stampi	stempelen	vana	vergeefs
sufiĉi	genoeg zijn	volonte	graag, gaarne

ZESTIENDE LES.

Regel.

Wanneer het plaats vinden van een handeling of gebeurtenis afhankelijk is van een voorwaarde, die echter niet wordt vervuld, dan staat het werkwoord in de **voorwaardelijke wijs.** In het nederlands wordt deze wijs gevormd met behulp van de woorden **zou, zoudt** of **zouden.** In esperanto wordt de voorwaardelijke wijs gevormd door de uitgang **us** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

hij zou gaarne meegaan, maar hij kan niet	li volonte kunir**us**, sed li ne povas
ik zou dit boek gaarne lezen, maar ik heb geen tijd	mi volonte leg**us** ĉi tiun libron, sed mi ne havas tempon
we zouden om 5 uur vertrekken, maar allen zijn nog niet gereed	ni forir**us** je la 5-a, sed ĉiuj ankoraŭ ne estas pretaj

Regel.

In het nederlands gebruikt men meermalen de verleden tijd, waar eigenlijk de voorwaardelijke wijs gebezigd moest worden.
In erperanto gebruikt men in zo'n geval evenwel de voorwaardelijke wijs.

Voorbeeld.

als ik tijd had, ging ik naar de vergadering	se mi hav**us** tempon, mi ir**us** al la kunveno
als we geld hadden, konden we dat kopen	se ni hav**us** monon, ni pov**us** aĉeti tion

Regel.

De voorwaardelijke wijs wordt, zowel in het nederlands als in esperanto, ook gebruikt bij twijfel of onzekerheid en als beleefdheidsvorm.

Voorbeeld.

zou hij dat willen doen?	ĉu li volus fari tion?
zou hij morgen komen?	ĉu li morgaŭ venus?
zoudt u me de weg naar het station kunnen wijzen?	ĉi vi povus montri al mi la vojon al la stacidomo?
zoudt ge me dit boek willen lenen?	ĉu vi volus prunti al mi ĉi tiun libron?

Regel.

Wanneer de woorden **waarop, waarin, waarover, waarmee** e. d. de beteekenis hebben van: **op welke, in welke** (in hetwelk), **over welke** (over wie), **met welke** (met wie) enz. dan worden ze in esperanto ook aldus vertaald.

Voorbeeld.

de stoel, waarop gij zit	la seĝo, **sur kiu** vi sidas
het huis, waarin wij wonen	la domo, **en kiu** ni loĝas
de man, waarover hij sprak	la viro, **pri kiu** li parolis
de vriendin, waarmee zij uitging	la amikino, **kun kiu** ŝi eliris
de stok, waarmee hij sloeg	la bastono, **per kiu** li batis
de deur, waardoor hij binnentrad	la pordo, **tra kiu** li eniris
het beginsel, waarvoor men strijdt	la principo, **por kiu** oni batalas
de mensen, waaronder hij leefde	la homoj, **inter kiuj** li vivis

Regel.

Wanneer de woordjes **waarop, waarin, waarover, waarmee** e. d. de betekenis hebben van: **op wat, in wat, over wat, met wat,** enz., dan worden ze in esperanto ook aldus vertaald.

Voorbeeld.

waarop zitten de kinderen?	**sur kio** sidas la infanoj?
waarin leven de vissen?	**en kio** vivas la fiŝoj?
waarmee sloeg hij?	**per kio** li batis?
waarover spraken zij?	**pri kio** ili parolis?
waarvoor leven wij?	**por kio** ni vivas?

Regel.

Het kleinste samenstellende deel, waaruit iets bestaat, wordt aangeduid door het achtervoegsel **er'**.

Voorbeeld.

brood	pano	broodkruimel	pan**er**o
vuur	fajro	vonk	fajr**er**o
geld	mono	geldstuk	mon**er**o
hout	ligno	splinter	lign**er**o
sneeuw	neĝo	sneeuwvlok	neĝ**er**o

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Poŝtkarto - flugfolio - tabelo de enhavo - diktaĵo - dubo - turhorloĝo - stampilo - renkonto - sendube - poŝtisto - puntkomo - sorbilo - poŝtmarko - liniilo - solvo - ilustraĵo - donaco - ĉarmo - foriri - preteriri - butiksto - kurbiĝo - adresaro - malaperi - sentaŭgulo - pasigi - surglui.

Kiu presis tiun afiŝon? Mi ne ŝatas tiajn presaĵojn. Por skribi leteron, oni bezonas paperon, plumon kaj inkon. Oni povas skribi leteron ankaŭ per krajono. Kioman lecionon ni devas lerni? Ni devas lerni la 17an lecionon. Ĉu vi ne notis tion en via kajero? Kiom da broŝuroj aĉetis via sekcio? Se mi havus tempon, mi skribus leteron al mia amiko. Ion tian li ne faros, pri tio mi estas certa. Kian libron vi volas legi? Mi volas legi ian amuzan libron. Vi afrankis tiun leteron ne sufiĉe. Por tia letero oni bezonas poŝtmarkon de 10 cendoj. Ŝi legis ĉiajn librojn, sed nenia kontentigis ŝin. Kanalo estas rekta, sed riveroj havas multajn kurbiĝojn. Se li ne estus senlabora, li multe korespondus. Kiun libron vi deziras? Mi deziras: *La Vivo de Zamenhof*. Ŝi renkontus lin je la 6a ĉe la

stacidomo, sed ĉar la vagonaro venis multe tro malfrue, ŝi devis atendi ĝis la 7a. Fajrero falis el la forno sur la tapiŝo kaj kaŭzis brulon. Via letero, en kiu vi skribis, ke vi volas viziti nin, ne alvenis. Pro kio ploris la infano? Por kio vi lernas esperanton? La salono, en kiu la kunveno okazis, estis tro malgranda.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Hij is geen goed lid; nimmer bezoekt hij de vergadering. Ik zou naar de stad gaan, als ik maar tijd had. Als hij gezond was, zou hij gelukkig zijn. Als ik het krijgen kon, zou ik dat boek gaarne lezen. Wij verwachten vele gasten. De vogel vloog over het kanaal. Zoudt ge me willen vergezellen? In deze stad, die al zeer oud is, vindt men vele fraaie gebouwen. Ook het stadhuis is een prachtig bouwwerk. Als ik veel geld had, zou ik een grote reis maken. In het postkantoor stempelt men de brieven. Hij citeerde enige regels uit een oud boek. Wij wandelden de ganse dag en genoten van het prachtige landschap. Zij gaat bijna iedere maand naar A., waar haar moeder woont. Ik twijfel, of hij zal komen. Zij konden het vraagstuk niet oplossen. Deze som geld is niet voldoende voor een achtdaagse reis. Ondanks alles, zullen wij u volgen. Eens zult u dat begrijpen. Als ik veel tijd had, zou ik veel lezen en leren. De pen, waarmee ge schrijft, is zeer slecht. Met wie heeft ze gewandeld? Waarover denkt ge? Het boek, waarin ik dit gelezen heb, is nog nieuw. De cent en de gulden zijn geldstukken.

LEESOEFENING.

Kiel oni korespondas?

Por bone lerni esperanton, oni devas korespondi kun eksterlandaj esperantistoj. Kiel oni faras tion? Tio estas tre simpla. Ĉiu, kiu povas skribi kaj esprimi pensojn, povas fari ĝin.

Por korespondi oni bezonas adresojn. En preskaŭ ĉiu esperanto-gazeto oni trovas adresojn de esperantistoj, kiuj deziras korespondi. Ni, laboristoj, serĉas ilin en *Sennaciulo* aŭ *Sennacieca Revuo*. Oni elektas taŭgan adreson, prenas leterpaperon, koverton, plumon kaj inkon kaj skribas jene:

Amsterdamo, la 19an de Junio 1935.
Kara Kamarad(in)o.
Mi estas nova esperantisto kaj mi volus tre volonte korespondi kun gekamaradoj en aliaj landoj. Mi trovis vian adreson en la gazeto *Sennaciulo* kaj proponas al vi korespondi kun mi. Mi estas ....jara. Mia profesio estas ....
Se vi akceptas mian proponon, mi petas vin skribi ion pri vi mem, pri via urbo, pri via vivo kaj laboro, pri la laborista movado ktp. Ĉu en via urbo estas multaj esperantistoj? Mi estas membro de la laborista esperanto-grupo ĉi tie. Ĝi havas .. membrojn. Antaŭan jaron ĝi organizis esperanto-ekspozicion. Tiam mi ankoraŭ ne estis esperantisto. Sed mi vizitis la ekspocizion kaj decidis lerni esperanton. Mi nun jam povas iom legi kaj skribi. Alian fojon mi skribos pli multe.
Mi atendas vian respondon kaj restas, kun kamaradaj salutoj,

via

....

Sur la koverto oni skribas tre klare la adreson de la korespondanto. Oni ankaŭ devas ne forgesi la adreson de la sendinto. Poste oni surgluas poŝtmarkon, metas la leteron en la poŝtkeston kaj atendas........

Beantwoord onderstaande vragen.

Kio estas korespondi? Por kio oni devas korespondi? Ĉu korespondi estas malfacile? Ĉu ĉiuj homoj povas korespondi? Kun kiuj oni korespondas? Kion oni bezonas por korespondi kun eksterlandaj gekamaradoj? Kie oni povas trovi tiujn adresojn? Kian adreson oni devas elekti? Kiel (per kio) oni povas korespondi? Ĉu oni skribas la leteron krajone?
Kion oni skribas sur la unua linio? Kiel oni skribas la daton? Per kiuj vortoj oni alparolas la personon, al kiu oni skribas? Per kiuj vortoj oni esprimas, kion oni deziras? Kion vi skribus al via korespondanto pri via aĝo? Kion vi skribus pri la profesio, kiun vi havas? Pri kiuj temoj vi volonte korespondus? Kion vi rakontus al via korespondanto pri via urbo (vilaĝo)? Kion vi skribus pri la laborista esperanto-movado ĉi tie? Per kiuj vortoj vi finus la leteron? Kion oni faras, kiam la letero estos preta? Kie oni skribas la adreson? Kie oni gluas la poŝt-

markon? Ĉu oni metas ankaŭ poŝtkarton en koverton? Kion oni devas ne forgesi? Kiel oni devas skribi la adresojn? En kion oni metas la leteron? Kion oni faras post la forsendo de la letero?

LEER VAN BUITEN.

aboni	zich abonneren op
administracio	administratie
artikolo	artikel
atenti	opletten
atingi	bereiken
aŭtoro	auteur, schrijver
aventuro	avontuur
bildo	beeld, plaat
cirkulero	circulaire
ĉapitro	hoofdstuk
deĉifri	ontcijferen
deklami	voordragen
deklari	verklaren
dialogo	samenspraak
fabelo	sprookje
fidi	vertrouwen
fragmento	fragment
frazo	zin
fremda	vreemd
gazeto	courant, blad
gvidi	leiden
halti	stoppen
historio	geschiedenis
honesta	braaf, eerlijk
inviti	uitnodigen
ĵurnalo	krant, dagblad
kara	waarde, lief, dierbaar
klera	ontwikkeld
klopodi	trachten
kompari	vergelijken
konsili	(aan)raden
krom	behalve
laŭ	volgens, naar
litero	letter
novelo	novelle
ordoni	bevelen
paĝo	bladzijde
parkere	van buiten
persisti	volhouden
plaĉi	bevallen, behagen
poemo	gedicht
poeto	dichter
por ke	opdat
propra	eigen
redaktoro	redacteur
revuo	tijdschrift
romano	roman
scienco	wetenschap
scii	weten
sovaĝa	wild, woest
stilo	stijl
streki	een streep trekken
studi	studeren
sukcesi	slagen
teksto	tekst
temo	onderwerp
tial	daarom
traduki	vertalen
verki	schrijven
volumo	deel (van boek)

ZEVENTIENDE LES.

Regel.

Wanneer een gebod, een bevel wordt uitgedrukt, dan staat het werkwoord in de **gebiedende wijs.** In esperanto wordt deze gevormd, door de uitgang **u** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

doe je plicht!	far**u** vian devon!	ga heen!	**iru** for!
wees tevreden!	est**u** kontenta!	spreek!	parol**u**!
sluit de deur!	ferm**u** la pordon!	zwijg!	silent**u**!
kom dadelijk!	ven**u** tuj!	help!	help**u**!

Regel.

In het nederlands wordt de gebiedende wijs soms uitgedrukt met behulp van het werkwoord **laten**. In dat geval gebruikt men in esperanto alleen het betreffende werkwoord met **u** achter de stam.

Voorbeeld.

laten we gaan!	ni **iru**!
laat ons zwijgen!	ni silent**u**!
laten we hem helpen!	ni help**u** lin!
laten we hen volgen!	ni sekv**u** ilin!

Regel.

Wanneer een wenselijkheid, een verlangen, een verplichting wordt uitgedrukt, dan staat het werkwoord in de **aanvoegende wijs.**

In Esperanto wordt ook de aanvoegende wijs gevormd door de uitgang **u**.

Voorbeeld.

zeg hem, dat hij zwijgt!	dir**u** al li, ke li silent**u**!
't is nodig, dat ge heengaat!	estas necese, ke vi forir**u**!
leve esperanto!	viv**u** esperanto!
zo zij het!	tiel est**u**!

Regel.

Na het voegwoord **por ke** heeft het werkwoord steeds de vorm van de aanvoegende wijs.

Voorbeeld.

leer goed, opdat uw ouders tevreden zijn	lern**u** bone, por ke viaj gepatroj est**u** kontentaj
schrijf duidelijk, opdat men uw brieven lezen kan	skrib**u** klare, por ke oni pov**u** legi viajn leterojn
strijd voor de vrede, opdat de oorlog verdwijne	batal**u** por la paco, por ke la milito malaper**u**

Regel.

De uitdrukkingen **er mee, er in, er over, er om heen, er voor, er van** e. d. worden in esperanto vertaald als: **met het, in het, over het, rondom het, voor het, van het,** enz.

Voorbeeld.

de jongen nam een stok en sloeg **er mee**	la knabo prenis bastonon kaj batis **per ĝi**
het huis is prachtig; wie woont **er in?**	la domo estas belega; kiu loĝas **en ĝi?**
zij sprak **er** nooit **over**	ŝi neniam parolis **pri ĝi**
hij sprong **er over** heen	li saltis **trans ĝi**
wij liepen **er om** heen	ni iris **ĉirkaŭ ĝi**
'n huis met 'n tuin **er voor**	domo kun ĝardeno **antaŭ ĝi**

Regel.

De persoonlijke voornaamwoorden **hij** en **zij** worden in het nederlands soms gebruikt zonder dat er bepaalde personen mee bedoeld worden. Men kan ze in zo'n geval vervangen door: diegene(n). In esperanto worden ze dan vertaald door: **tiu(j)**.

Voorbeeld.

zij, die geloven, haasten niet	**tiuj**, kiuj kredas, ne rapidas
hij, die de waarheid spreekt, is verstandig	**tiu**, kiu diras la veron, estas prudenta
hij, die gezond is, kan tevreden zijn	tiu, kiu estas sana, povas esti kontenta

Regel.

Het aanhouden, het voortduren van een handeling, van een werking, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ad'**.

Voorbeeld.

schrijven	skribi	voortdurend schrijven	skribadi
werken	labori	voortdurend werken	laboradi

Regel.

Het achtervoegsel **ad'** wordt ook gebruikt om een werkwoord de vorm van een zelfstandig naamwoord te geven.

Voorbeeld.

drinken	trinki	het drinken	la trink**ado**
zingen	kanti	het zingen	la kant**ado**
eten	manĝi	het eten	la manĝ**ado**
begrijpen	kompreni	het begrijpen	la kompren**ado**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Ĵurnalisto - poemaro - verkisto - verkaĵo - tradukaĵo - decido - senatente - haltigi - haltigilo - gvidilo - gvidisto - kvarvoluma - ordono - famulo - malkonsili - la gazetaro - mendilo - pristudi - travivaĵoj.

Abonu ĉi tiun gazeton. Atentu! Trastreku ĉi tiujn vortojn. Fidu je propra forto! Komparu ĉi tiun lecionon kun la antaŭa. Pristudu la sesan lecionon de via lernolibro. La poŝtisto stampis la leteron. Por vojaĝi per la vagonaro oni bezonas fervojan bileton. La libro, kiun vi donacis al mi, estas belega. Mi tre dankas vin. La leciono, kiun ni devas lerni, estas malfacila. Ne dubu, li certe ankoraŭ venos. Ĉiu laboristo lernu kaj propagandu esperanton. Metu la libron en la ŝranko, por ke ĝi ne malpuriĝu. Komprenu min bone. Mi proponos fondi esperanto-grupon. Ĉiu estu propagandisto por nia afero. Ne forgesu kunpreni vian legolibron. Ni aŭskultu, kion diras la griza pensulo. Donu al la infanoj po unu cendo. Ne kredu, ke tiu

prezo estas tro alta. Ni esperu, ke la vintro ne daŭros longe. Venu baldaŭ. Ne fumu en la ĉambro. Pripensu, ke ankaŭ la aliaj homoj devas spiri. Ni klopodu fari nian laboron bone. Kara amiko! Karaj infanoj! Oni parolis pri la nova eltrovo. Ĉu vi sciis, kien li iris? Laŭ mia opinio, ni devas persisti ĝis la fino. La aŭtomobilo veturis tro rapide, tial la policisto haltigis ĝin.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Hoeveel pagina's heeft dat boek? Wat gij leest, leest dat met aandacht. Moeder, vertel ons eens een sprookje. Dit boek bestaat uit drie delen. Tracht steeds uw werk goed te doen. Pas op, dat ge niet valt. Werkt en hoopt. De auteur van dit werk is een beroemd dichter. Deze cursus duurt zes maanden. Plak de postzegel op de envelop. Kent ge de sprookjes van Andersen? Wat is het onderwerp van dit artikel? Geef de kinderen een glas water. Ze hebben dorst. Was je handen en je gezicht, Johan. Zorg, dat je niet te laat komt. Ga niet te voet, maar per tram. Leer dit gedicht van buiten. Neem een stuk krijt en schrijf deze woorden. Hij riep de hond en ging er mee in de tuin. Hij wist niet, wat hij doen moest. De dokter heeft hem aangeraden niet te roken. Het is nodig, dat ge goed oplet. Laten wij samen naar het congres gaan. Onder het eten praatte men over verschillende onderwerpen. Het vertalen van dit boek was geen gemakkelijk werk. Alle arbeiders moeten esperanto leren, opdat zij elkaar (unu la alian) kunnen verstaan. Hij nam een boek en ging er mee in de tuin. Eindelijk besloot hij er niet heen te gaan.

LEESOEFENING.

Babilaĵo pri libroj.

„Bona libro estas bona amiko".

La legado de bonaj libroj estas tre utila. Ne nur por pasigi la tempon, aŭ por distro, sed precipe por lerno kaj klerigo la legado de libroj havas grandan valoron.
Ĉiu elektas la librojn, kiujn li legas, laŭ propra gusto. Multaj homoj ŝatas romanojn, aliaj preferas librojn pri

vojaĝoj kaj aventuroj, ankoraŭ aliaj volonte legas lernigajn verkojn pri naturo, scienco aŭ tekniko.

Esperantisto legu prefere esperanto-librojn. Ĉi tiuj havas por li duoblan valoron: ili servas ne nur por distro aŭ klerigo, sed ankaŭ por bone lerni la lingvon.

En esperanto jam aperis miloj da libroj. Inter ili estas originalaj romanoj, tradukoj de famaj verkoj, poemaroj, teatraĵoj, verkoj pri scienco aŭ politiko, ktp. Ĉiu trovos en la esperanto-literaturo ion, kio plaĉas al li.

Kiu ŝatas romanojn, tiu legu la verkon *La Faraono*[1]), de la aŭtoro B. Prus. Ĉi tiu trivoluma historia verko donas interesan bildon pri la vivo en Egiptio antaŭ 30 jarcentoj. Ĝi estas streĉa libro kaj ankaŭ el lingva vidpunkto ĝi estas bonega.

D-ro Zamenhof, la aŭtoro de esperanto, tradukis diversajn librojn, i.a.: la belegan verkon *Marta*, de E. Orzesko kaj *Fabeloj*, de H. C. Andersen. Ĉiu esperantisto devas legi ĉi tiujn aŭ aliajn verkojn de la majstro.

Kiu havas intereson pri vojaĝoj kaj aventuroj, tiu legu *Tra sovaĝa Kamĉatko*[2]) de S. Bergman en kiu la aŭtoro rakontas pri okazaĵoj kaj travivaĵoj en tiu malproksima lando. Ekzistas ankaŭ aliaj verkoj tiuspecaj en esperanto, sed ni ne povas nomi ĉiujn.

Bona esperantisto devas scii ion pri la movado. Li legu la verkojn *Vivo de Zamenhof* kaj *Historio de Esperanto*, de E. Privat.

El la verkoj pri politiko ni nomas *La Komunista Manifesto*, de K. Marks kaj F. Engels. Krom ĉi tiu ekzistas ankoraŭ multaj aliaj politikaj verkoj en esperanto.

La nova esperantisto, kiu ankoraŭ ne bone scias la lingvon, bezonas simplan legaĵon. Li komencu per la lernolegolibro *Petro* kaj la *Unua Legolibro*. Poste li studu la *Fundamenta Krestomatio*. Ĉi tiun libron kunmetis d-ro Zamenhof por doni al la esperantistoj modelon de bona stilo. Por laborista esperantisto estas krome la libretoj *For la neŭtralismon!* kaj *La Laborista Esperantismo* bonegaj legaĵoj.

---

[1]) De Farao (Egyptische koning);

[2]) Kamschatka (schiereiland in het N.O. van Azië);

Beantwoord onderstaande vragen.

Kial oni legas librojn? Ĉu ĉiuj homoj legas librojn por pasigi la tempon? Kiajn specojn de libroj vi konas? Kiujn librojn vi legis? Kiun libron vi tre ŝatas? Kiun librojn esperantisto devas legi? Kiom da libroj jam ekzistas en esperanto? Kiu grava romano aperis en esperanto? El kiom da volumoj ĝi konsistas? Kiu verkis tiun romanon? Kiu tradukis ĝin? Ĉu ĝi estas „seka" libro? Kio estas la temo de *La Faraono*? Kiam okazis la historio? Kiu tradukis la verkon *Marta*? Ĉu Zamenhof tradukis ankaŭ aliajn verkojn? Kiu verkis la libron *Tra sovaĝa Kamĉatko*? Ĉu ĝi estas romano? Ĉu Kamĉatko estas proksima lando? Pri kio skribas Bergman en tiu libro? Ĉu la verko de Bergman estas la sola esperanto-libro de tiu speco? Kiu priskribis la vivon de Zamenhof? Ĉu E. Privat skribis ankoraŭ aliajn verkojn? Kiu alian verkon de Privat vi konas? Kiuj verkis la *Komunista Manifesto*? Ĉu la *Komunista Manifesto* aperis ankaŭ en esperanto? Ĉu aliaj politikaj libroj ne ekzistas en esperanto? Ĉu nova esperantisto povas legi ĉiujn librojn? Kiajn librojn li bezonas? Kiuj libroj tre taŭgas por nova esperantisto? Kiu libro servas al la esperantistoj kiel modelo, de bona stilo? Kiuj libretoj estas por laborista esperantisto tre legindaj?

LEER VAN BUITEN.

aparte	apart, afzonderlijk	funkcii	functioneren
		indiferenta	onverschillig
abismo	afgrond	insulo	eiland
admiri	bewonderen	ja	immers
almenaŭ	minstens	kampo	veld
bordo	oever	kaverno	hol, spelonk
danĝero	gevaar	kies	wiens
deklivo	helling	konfesi	bekennen
densa	dicht (opeen)	konsenti	toestemmen
dezerto	woestijn	kruta	steil
digo	dijk	lago	meer
duno	duin	lando	land
distrikto	distrikt	limo	grens
ebena	vlak, effen	marĉo	moeras
esplori	onderzoeken	maro	zee
fasko	bundel, bos	migri	zweven,trekken
fonto	bron	mondo	wereld

monto	berg	postuli	eisen
muĝi	ruisen, bruisen	poluso	pool
nenia	geen enkele soort van	provinco	provincie
		pruvi	bewijzen
nivelo	peil	rava	verrukkelijk
nomiĝi	heten, genoemd worden	regiono	gebied, streek
		rivero	rivier
nordo	noorden	roko	rots
oceano	oceaan	stepo	steppe
okcidento	westen	sudo	zuiden
oriento	oosten	ŝajni	schijnen
ombro	schaduw	ŝpruci	sproeien
ondo	golf	timi	vrezen, bang zijn
pavimo	plaveisel		
peli	jagen, drijven	turisto	tourist
plu	meer, verder	valo	dal, vallei

ACHTTIENDE LES.

Regel.

Het woordje **zich (si)** noemt men het **wederkerend voornaamwoord.** Het wordt in esperanto gebruikt evenals in het nederlands. Wanneer het als bepaling zonder voorzetsel voorkomt, dan krijgt het een **n.**

Voorbeeld.

hij wast zich	li lavas **sin**
zij kleedde zich vlug	ŝi vestis **sin** rapide
zij bedriegen zich (zelf)	ili trompas **sin** (mem)

Regel.

Door achter het wederkerend voornaamwoord een **a** te plaatsen, krijgt men het **wederkerend bezittelijk voornaamwoord s i a**. Een dergelijk woord heeft men in het nederlands niet. Het wordt gebruikt om **hun, zijn** en **haar** te vertalen, wanneer ze een bezitting aanduiden van het onderwerp van dezelfde zin.

Voorbeeld.

hij wandelt met zijn (eigen) hond	li promenas kun **sia** hundo
zij ontmoette haar (eigen) man	ŝi renkontis **sian** edzon
zij verwachten hun vrienden	ili atendas **siajn** amikojn

Regel.

Wanneer **hun, haar** en **zijn** tot het onderwerp behoren of een bezitting aanduiden van een bepaling, dan worden ze vertaald door **ilia, ĝia, lia** of **ŝia.**

Voorbeeld.

Jan en zijn vriend wandelen	Johano kaj **lia** amiko promenas
Marie is 10 jaar, haar vriendin ook	Mario estas 10jara, **ŝia** amikino ankaŭ
de kinderen huilen, omdat hun speelgoed weg is	la infanoj ploras, ĉar **iliaj** ludiloj estas for
ik ontmoette Jan en zijn vriend	mi renkontis Johanon kaj **lian** amikon
hij schreef een boek over Japan en zijn bewoners	li verkis libron pri Japanio kaj **ĝiaj** loĝantoj

Regel.

Namen van landen worden gevormd door het achtervoegsel **uj'.**

Voorbeeld.

Belg	Belgo	België	Belg**uj**o
Bulgaar	Bulgaro	Bulgarije	Bulgar**uj**o
Deen	Dano	Denemarken	Dan**uj**o
Duitser	Germano		German**uj**o

Regel.

Namen van landen kunnen ook de uitgang **io** krijgen.

Voorbeeld.

België	Belgio	Duitsland	Germanio
Brittannië	Britio	Oostenrijk	Aŭstrio
Bulgarije	Bulgario	Rusland	Rusio
Denemarken	Danio	Sovjetrusland	Sovetio
Estland	Estonio	Zweden	Svedio
Frankrijk	Francio	Tsjechoslovakije	Ĉeĥoslovakio

Opmerking.

De vorm met **io** is onder de arbeiders-esperantisten de meest gebruikte.

Niet op **ujo** of **io** eindigen:

Nederland	Nederlando	Amerika (USA)	Usono
Groenland	Grenlando	Ierland	Irlando

Regel.

Het begrip, lid, aanhanger, bewoner, volgeling wordt uitgedrukt door het achtervoegsel **an'**.

Voorbeeld.

federatie	federacio	federatielid	federaciano
Christus	Kristo	christen	kristano
Azië	Azio	Aziaat	Aziano
Nederland	Nederlando	Nederlander	Nederlandano
Amsterdam	Amsterdamo	Amsterdammer	Amsterdamano
cursus	kurso	cursist	kursano
partij	partio	partijlid	partiano

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

La migrado - rivereto - kamparo - kamparano - montaro - orientano - lageto - ondi - konfeso - sovaĝulo - insularo - sendanĝera - eksterlandano - samurbano - samlingvano - verŝajne - malebena - montano - malhonesta - insulano - interkonsento - esploristo - ebenaĵo - malsovaĝa - malvasta.

Ĉiu faru sian devon. Liaj geavoj loĝas en Parizo. Ili estas Parizanoj. Li skribis interesan artikolon pri Japanio kaj ĝiaj pejzaĝoj. Li migris kun siaj kamaradoj tra tuta Hispanio kaj vidis kaj travivis multon. En Rusio estas

grandegaj stepoj. Inter la montoj estas valoj. Sur la deklivoj de la montoj ni vidis la bovinojn. Mia frato kaj lia edzino pasigis sian libertempon ĉe la marbordo. En montaj regionoj oni trovas multajn fontojn. Insulo estas peco da lando, kiu kuŝas en la akvo. La akvofalo de la riverego muĝis. Inter la landoj estas ankoraŭ limoj. Laboristaj esperantistoj volas forigi la limojn kaj unuigi ĉiujn landojn de la mondo. La turistoj admiris la belaĵojn de la regiono. Apud la marbordo estas la dunoj, kiuj ŝirmas la landon kontraŭ la akvo. Flanke de la riveroj estas digoj. Antaŭ miloj de jaroj la homoj vivis en kavernoj. La instruado de esperanto estas agrabla tasko por mi. La fosado de ĉi tiu kanalo daŭris dek jarojn. André kaj liaj kamaradoj klopodis atingi la nordan poluson per balono, sed ili ne sukcesis. Kion ili faris kaj travivis, vi povas legi en la libro. *Per balono al la Poluso.* Por okazigi kurson ni bezonas almenaŭ dek kursanojn. Li propigis al si la lingvon en duona jaro.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Zijn vader heeft een grote winkel, waar men van alles (allerlei dingen) kopen kan. Kent ge zijn broeder niet, die in A. woont? Dit stadje met zijn vele fraaie gebouwen, ligt in een bekoorlijk dal. Zij heeft haar plicht (devo) gedaan. Kameraad J. is een actief secretaris; in zijn district functionneert alles uitstekend. Kent gij dit werk van dezen schrijver? Ja, ik ken al zijn werken. Hij trachtte altijd zijn werk goed te doen. Iedere arbeider moet zijn kameraden in andere landen verstaan. Daarom is het leren van esperanto noodzakelijk. Het corresponderen met arbeiders in andere landen is zeer interessant. Het lezen van goede boeken is zeer nuttig. Het schrijven van lange brieven eist veel tijd. In dat land zijn vele dichte wouden, waarin allerlei wilde dieren leven. Wiens toestemming hebt ge daarvoor nodig? Dat heb ik je immers al gezegd. Hij heeft minstens vijf weken in België doorgebracht. Hoe heet de plaats, waar hij gewoond heeft? Ik moet bekennen, dat ik dat niet weet. De zieke was onverschillig voor alles, wat er gebeurde. De onderzoeker trok met groot levensgevaar over hoge bergen.

LEESOEFENING.

Iom da geografio.

La lando, en kiu ni loĝas, nomiĝas Nederlando. Ĝi konsistas el dek unu provincoj. Ĝia ĉefurbo estas Amsterdamo, bela kaj granda urbo en la provinco Nord-Holando. Roterdamo estas havena urbo ĉe la rivero la Mozo (Maas) en la provinco Sud-Holando.

Nederlando estas malalta kaj ebena. Montojn ĝi ne havas, nur kelkajn montetojn. En Nederlando estas multaj riveroj, kanaloj kaj lagoj. La ĉefaj riveroj estas la Rejno (Rijn), la Mozo kaj la Skeldo (Schelde). La provinco Zelando konsistas preskaŭ tute el insuloj.

Oriente de Nederlando kuŝas Germanio, en la sudo Belgio. Okcidente kaj norde estas la Norda Maro.

Nederlando apartenas al la mondparto Eŭropo. Ĝi estas tre malgranda. Grandaj landoj estas Britio, Francio, Germanio kaj Sovetio.

Britio estas insulo. Malgranda, sed belega lando, kiun vizitas miloj da homoj el ĉiuj partoj de la mondo, estas Svisio. Italio estas duoninsulo. Vieno (Wenen) estas la ĉefurbo de Aŭstrio. Danio (Denemarken), Norvegio (Noorwegen) kaj Svedio (Zweden) estas skandinavaj landoj. Iliaj ĉefurboj estas Kopenhago, Oslo kaj Stokholmo, Estonio (Estland), Latvio (Letland) kaj Litovio (Litauen) estas la tiel nomataj (z.g.) „randŝtatoj". Bulgario, Jugoslavio kaj Rumanio estas Balkanlandoj.

Afriko, Ameriko, Aŭstralio kaj Azio estas la aliaj mondpartoj.

Ĉinio (China), Japanio kaj Siberio kuŝas en Azio. Ameriko konsistas el Norda, Centra kaj Suda Ameriko.

Beantwoord onderstaande vragen.

En kiu lando ni loĝas? Kiom da provincoj ĝi havas? Kio estas Amsterdamo? Kie kuŝas Amsterdamo? Kia urbo estas Roterdamo? Ĉu Nederlando estas monta lando? Kiuj riveroj estas en Nederlando? Kiu provinco konsistas preskaŭ tute el insuloj? Kie kuŝas Germanio? Kio estas okcidente de Nederlando? Kio kuŝas sude de nia lando? En kiu mondparto kuŝas Nederlando? Ĉu Nederlando estas granda? Kiuj landoj estas grandaj? Kiu lando estas insulo? Kiu lando havas montegojn? Kiu lando de Eŭropo estas belega? Kiun landon vizitas miloj da turis-

toj? Kie komenciĝas la Rejno? Ĉu Italio estas insulo? Kio estas la ĉefurbo de Aŭstrio. Kiuj estas la skandinavaj landoj? Kies ĉefurbo estas Kopenhago? Kio estas la ĉefurbo de Svedio? Kie kuŝas Oslo? Kiuj landoj estas tiel nomataj randŝtatoj? Kiuj landoj kuŝas en la Balkano? Kiuj estas la aliaj mondpartoj? Kie kuŝas Siberio? Ĉu Japanio kuŝas en Eŭropo?

LEER VAN BUITEN.

akiri	verkrijgen
aparteni al	(toe)behoren
avara	gierig
batali	strijden, vechten
burĝo	burger
celi	mikken, streven naar
ĉie	overal
disputi	twisten
ekspluati	exploiteren, uitbuiten
ekzili	verbannen
entrepreni	ondernemen
estimi	achten
escepti	uitzonderen
formo	vorm
furiozi	woeden
giganto	reus
imperio	keizerrijk
ia	een of andere
industrio	industrie
influo	invloed
insulti	schelden
justa	rechtvaardig
klaso	klasse
komuna	gemeenschappelijk
kondiĉo	voorwaarde
konscia	bewust
konduki	geleiden
kruela	wreed
leĝo	wet
manifestacio	demonstratie

mastro	baas, meester
mizero	ellende
ministro	minister
partio	partij
proleto	proletariër
potenco	macht
premi	drukken
produkti	produceren
proklami	proclameren
posedi	bezitten
rabi	roven
rajti	recht hebben
regi	regeren
regno	rijk
reĝo	koning
renversi	omverwerpen
respubliko	republiek
revolucio	revolutie
rifuzi	weigeren
salajro	salaris, loon
signifi	betekenen
sindikato	vakvereniging
sinsekve	achtereenvolgens
situacio	toestand
sklavo	slaaf
socio	maatschappij
striki	staken
ŝtato	staat
ŝteli	stelen
tero	aarde, grond
trakti	behandelen
tribualo	rechtbank
trompi	bedriegen

NEGENTIENDE LES.

Regel.

Wanneer men twee zelfstandigheden met elkaar vergelijkt en ze hebben een eigenschap in dezelfde mate, dan noemt men dit de **stellende trap.** In esperanto gebruikt men daarvoor de woorden **tiel. . . . kiel.**

Voorbeeld.

hij is even groot als ik hij is zo groot als ik	li estas **tiel** granda, **kiel** mi
dit huis is even hoog als dat	ĉi tiu domo estas **tiel** alta, **kiel** tiu
mijn horloge is even mooi als het uwe	mia poŝhorloĝo estas **tiel** bela, **kiel** la via

Regel.

Wanneer men twee zelfstandigheden met elkaar vergelijkt en een er van heeft een eigenschap in meerdere of mindere mate, dan noemt men dit de **vergrotende trap.** In esperanto gebruikt men daarvoor de woorden **pli. . . . ol** of **malpli. . . . ol.**

Voorbeeld.

hij is groter dan ik	li estas **pli** granda **ol** mi
hij is kleiner dan ik	li estas **pli** malgranda **ol** mi
deze huizen zijn hoger dan die	ĉi tiuj domoj estas **pli** altaj **ol** tiuj
mijn horloge is mooier dan het uwe	mia poŝhorloĝo estas **pli** bela **ol** la via
vandaag is het weer beter dan gisteren	hodiaŭ la vetero estas **pli** bona **ol** hieraŭ

Regel.

Wanneer men een aantal zelfstandigheden met elkaar vergelijkt en een of enige daarvan hebben een eigenschap in de hoogste of in de minste mate, dan noemt men dit de **overtreffende trap.** In esperanto gebruikt men daarvoor de woordjes la **plej. . . .el** of la **malplej. . . .el.**

Voorbeeld.

hij is de grootste van ons allen	li estas la **plej** granda **el** ni ĉiuj
hij is de kleinste van ons allen	li estas la **plej** malgranda **el** ni ĉiuj
dit boek is het mooiste van al mijn boeken	ĉi tiu libro estas la **plej** bela **el** ĉiuj miaj libroj
dit is de beste leerling van allen	ĉi tiu estas la **plej** bona lernanto **el** ĉiuj

Regel.

Men kan niet alleen zelfstandigheden, maar ook handelingen en gebeurtenissen met elkaar vergelijken. De vergelijking heeft dan betrekking op de wijze, waarop de handeling of gebeurtenis plaats vindt, dus op het bijwoord. In esperanto doet men dit op dezelfde wijze als bij de zelfstandigheden.

Voorbeeld.

hij loopt even vlug als ik	li iras **tiel** rapide **kiel** mi
zij loopt vlugger dan hij	ŝi iras **pli** rapide **ol** li
ik loop het vlugst van ons allen	mi iras **plej** rapide **el** ni ĉiuj
wij lopen minder vlug dan zij	ni iras **malpli** rapide **ol** ili

Opmerking.

Wanneer **plej** betrekking heeft op een bijwoord, dan laat men het woordje **la** weg.

Regel.

Wanneer men in het nederlands twee dingen met elkaar vergelijkt, gebruikt men de overteffende trap. In esperanto gebruikt men in zo'n geval de vergrotende trap.

Voorbeeld.

van ons beiden ben ik de grootste	el ni ambaŭ mi estas la **pli** granda
van deze twee huizen is dit het mooiste	el ĉi tiuj du domoj ĉi tiu estas la **pli** bela
van ons beiden zingt zij het mooist	el ni ambaŭ ŝi kantas **pli** bele

Regel.

Het woordje **als** wordt behalve door **kiel** ook vertaald door:

kia(j) . wanneer het correspondeert op het in het voorafgaande zinsdeel voorkomende woordje **tia(j).**

kiom . wanneer het correspondeert op het in het voorafgaande zinsdeel voorkomende woordje **tiom.**

Voorbeeld.

geef mij zulke appels, als ik gisteren gekocht heb	donu al mi tiajn pomojn, **kiajn** mi hieraŭ aĉetis
hij heeft (net) zo'n pen als ik (heb)	li havas tian plumon, **kian** mi havas
eet zoveel, als ge wilt	manĝu tiom, **kiom** vi volas

Regel.

De uitdrukking „zo ...... mogelijk" wordt in Esperanto vertaald door „kiel eble plej ......"

Voorbeeld.

zo spoedig mogelijk	kiel eble plej baldaŭ
zo goed mogelijk	kiel eble plej bone
zo vlug mogelijk	kiel eble plej rapide

Regel.

Een bepaalde categorie van zelfstandige naamwoorden, hoofdzakelijk die, welk in het nederlands op **-schap** en **-heid** eindigen, wordt in esperanto gevormd door middel van het achtervoegsel **ec'**.

Voorbeeld.

broeder	frato	broederschap	frat**eco**
vriend	amiko	vriendschap	amik**eco**
een	unu	eenheid	unu**eco**
lid	membro	lidmaatschap	membr**eco**
rijk	riĉa	rijkdom	riĉ**eco**
breed	larĝa	breedte	larĝ**eco**
gezond	sana	gezondheid	san**eco**

Opmerking.

Bij die zelfstandige naamwoorden, welke van een bijvoeglijk naamwoord zijn afgeleid, als rijkdom, breedte, ge-

zondheid e. d., kan men meestal volstaan met de uitgang a te vervangen door de uitgang **o**. Bijvoorbeeld: **riĉo, larĝo**, sano, enz.

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Mizera - burĝaro - ekzilejo - malavare - klaskonscia senkondiĉe - krueleco - leĝa - rabisto - ekspluatisto - registaro - sensignife - produktiloj - estimo - fabriklaboristo - influi - altestime - kondukilo - proletaro - senpotenca - potenculoj - senrajta - klasbatalo - revoluciulo - avarulo - malpliigi - senlaboreco - parenceco - egal(ec)o - indiferent(ec)o - fabrikisto.

El la du libroj, kiujn li montris al mi, mi elektis la pli dikan. La laboristoj de ĉi tiu fabriko strikas por plialtigo de siaj salajroj. Kion signifas ĉi tiuj vortoj? Vane li bedaŭras, ke li ne pli frue aliĝis al la sindikato. Ŝi legas pli multe ol mi, sed ŝia amikino legas plej multe el ni. Kiu estas la prezidanto de la franca respubliko? Amaso da homoj staris antaŭ la urba domo kaj atendis la delegitojn. En la kapitalista socio la tero kaj produktiloj apartenas al malgranda nombro de kapitalistoj. La pli granda parto de la homaro devas vendi sian laborforton por akiri monon por vivi. „La Avarulo" estas verko de la franca verkisto Molière (Moljer). Scio estas potenco. Sovetio estas multe pli granda ol Germanio; ĝi ampleksas sesonon de la mondo. La franca revolucio, kiu proklamis la principon de „libereco, egaleco kaj frateco" okazis en 1789. En Japanio kaj aliaj orientaj landoj la vivkondiĉoj de la laboristoj estas ankoraŭ pli malbonaj ol tie ĉi. La salajro de ministro estas multe pli alta ol la salajro de ministo. La rusa revolucio, kiu forigis la carismon, okazis en 1917. Karlo Marks naskiĝis la 5an de majo 1818 kaj mortis la 14an de marto 1883.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Een stad is groter dan een dorp. Wie is de redacteur van dit geïllustreerde blad? Victor Hugo, de auteur van „De Ellendigen" is een beroemd schrijver uit de vorige eeuw. Houdt gij van gedichten? Neen, ik lees liever een roman. Wie was Ferdinand Lassalle? Lassalle was een actief socialist uit de eerste jaren van de beweging in

Duitsland. Dit tijdschrift publiceerde een leerzaam artikel over de toestand in Brazilië. Een berg is hoger dan een heuvel. Op de hellingen van deze berg groeien dichte bossen. Een meer is kleiner (minder groot) dan een oceaan. Amsterdam en Rotterdam zijn grote steden. Welke van deze beide is de grootste? Een paard loopt vlugger dan een koe, maar welk dier loopt het vlugst? Een gulden is meer waard dan een cent. Een kilogram weegt meer dan een pond. Een ons is een tiende kilogram. In de winter is het minder warm dan in de zomer. In de zomer is het minder koud dan in de winter. Gij hebt meer boeken gelezen dan ik. Het kind schrijft beter met een potlood dan met een pen. Waarom leert gij uw lessen niet beter? Wie niet goed leert, wordt nooit een goed esperantist. Doe uw werk goed, opdat uw onderwijzer tevreden zij. De vreemdeling vroeg naar (pri) de weg naar het station.

LEESOEFENING.

Unueco faras forton.

Antaŭ multaj jaroj vivis ie giganto. Li estis granda kaj forta kaj la homoj en la ĉirkaŭaĵo tre timis lin. Li ne ŝatis labori. Tial li ŝtelis kaj rabis la posedaĵojn de aliaj, kiuj estis malpli fortaj ol li. Kaj li devigis tiujn, kiuj posedis nenion, labori por li kiel sklavoj. Kiam iu kontraŭstaris al li, la giganto mortigis lin. Tiel li restis la mastro kaj povis vivi per la laboro de aliaj. Ĝis fine liaj sklavoj iĝis malkontentaj kaj decidis forpeli sian kruelan mastron. Tamen la giganto rimarkis tion kaj por ne perdi sian potencon li klopodis estigi disputojn kaj malkonsentojn inter la sklavoj. Li sukcesis. La sklavoj disputis unu kun la aliaj, insultis kaj batalis kaj forgesis la batalon kontraŭ sia malmiko.
Tio daŭris longan tempon. Ili vivis en malriĉo kaj mizero kaj la giganto ĝuis ĉion belan, kion la vivo povas doni. Sed iam ili renkontis saĝan grizulon kaj rakontis al li pri sia malfeliĉa kaj mizera vivo. La grizulo donis al ili kelkajn bastonojn kaj diris: „Klopodu rompi ilin”. Ili prenis la bastonojn kaj rompis ilin unu post la alia. Tiam la grizulo donis al ili faskon da bastonoj kaj diris: „Klopodu rompi ankaŭ ĉi tiun faskon”. La sklavoj prenis la faskon,

sed ne sukcesis rompi ĝin. „Vidu”, parolis la grizulo. „Vi facile povis rompi la bastonojn, kiam ili estis apartaj. Tio pruvas la malforton de la unuopulo. Sed vi ne povas rompi la faskon da bastonoj. Tio pruvas la forton de la amaso, de la unueco”. La sklavoj komprenis. Ili ne plu disputis, ne plu interbatalis. Ili unuiĝis kaj per komuna forto ili forpelis la giganton. (Laŭ R. v. H.)

Beantwoord onderstaande vragen.

Kio estas giganto? Kiam vivis la giganto? Kie li vivis? Kia li estis? Ĉu la homoj en la ĉirkaŭaĵo ŝatis lin? Kion ŝatis la giganto? Kion li ŝtelis? Al kio li devigis la homojn, kiuj nenion posedis? Kiel ili devis labori? Kion faris la giganto, kiam iu kontraŭstaris lin? Ĉu la sklavoj ĉiam estis kontentaj? Kion decidis la sklavoj? Ĉu la giganto ne aŭdis pri la decido? Kion faris la giganto? Ĉu la sklavoj restis amikoj? Kio estis la sekvo de la disputado inter la sklavoj? Kiun renkontis la sklavoj iam? Kion ili rakontis al la grizulo? Kion donis al ili la grizulo? Kion devis fari la sklavoj? Ĉu ili sukcesis rompi la bastonojn? Kion donis la grizulo la duan fojon? Kion diris la grizulo, kiam li donis la faskon da bastonoj? Ĉu la sklavoj povis rompi la faskon? Kion konkludis la grizulo? Kion komprenis la sklavoj? Kion ili faris post tio?

LEER VAN BUITEN.

aero	lucht	globo	globe, bol
akso	as	hela	helder
astro	hemellichaam	hajli	hagelen
blovi	blazen, waaien	horizonto	horizon
brili	schijnen	iel	op de een of andere manier
ĉielo	hemel		
detale	uitvoerig	kaŝi	verbergen
disko	schijf	kometo	komeet
eĥo	echo	luno	maan
etendi	uitstrekken	naturo	natuur
eviti	vermijden	nebulo	nevel, mist
fenomeno	verschijnsel	nubo	wolk
frosti	vriezen	neĝi	sneeuwen
fulmo	bliksem	nenie	nergens
glacio	ijs	opinii	van mening zijn
gliti	glijden	planedo	planeet

polvo	stof	spaco	ruimte
pluvi	regenen	suno	zon
esti prava	gelijk hebben	tavolo	laag (zelfst. n.w.)
preciza	precies	tremi	beven
prujno	rijp (in winter)	turniĝi	draaien
radio	straal, draadloze telefonie	ties	diens
		tondri	donderen
sablo	zand	universo	heelal
simili	(ge)lijken (op)	vento	wind
sistemo	systeem, stelsel	vosto	staart

TWINTIGSTE LES.

Regel.

Werkwoorden kunnen soms ook de vorm hebben van een bijvoeglijk naamwoord; de handeling wordt dan voorgesteld als de eigenschap van een zelfstandigheid. Dergelijke woorden noemt men **deelwoorden.** Deelwoorden kunnen voorkomen in de bedrijvende en in de lijdende vorm. Deze worden ieder nog weer onderscheiden in het **tegenwoordig** deelwoord en het **verleden** deelwoord.

Voorbeeld.

een lachende jongen
een vallende ster
een zingende vogel

een verwelkte bloem
een gevallen appel
gekookt water

Regel.

Het bedrijvend tegenwoordig deelwoord wordt in esperanto gevormd door de uitgang **ant'.**

Voorbeeld.

een lachende jongen	ridanta knabo
een vallende ster	falanta stelo
een zingende vogel	kantanta birdo

Regel.

Het bedrijvend verleden deelwoord wordt in esperanto gevormd door de uitgang **int'.**

Voorbeeld.

een verwelkte bloem	velkinta floro
een gevallen appel	falinta pomo
gekookt water	bolinta akvo

Regel.

Het verleden deelwoord kan in het nederlands niet altijd als een bijvoeglijk naamwoord gebruikt worden, maar moet meestal omschreven worden.

Voorbeeld.

een jongen, die gelachen heeft	rid**inta** knabo
een vogel, die gezongen heeft	kant**inta** birdo
een man, die gesproken heeft	parol**inta** viro

Regel.

Esperanto heeft behalve het tegenwoordig en het verleden deelwoord, ook nog het **toekomstig deelwoord.** Dit wordt gevormd door de uitgang **ont'.** Het nederlands heeft deze vorm niet, dus moet men haar in het nederlands omschrijven.

Voorbeeld.

een jongen, die lachen zal	rid**onta** knabo
een ster, die vallen zal	fal**onta** stelo
een vogel, die zingen zal	kant**onta** birdo
een bloem, die verwelken zal	velk**onta** floro
water, dat koken zal	bol**onta** akvo

Regel.

In het meervoud en als bepaling zonder voorzetsel krijgen de deelwoorden dezelfde uitgang, als het zelfstandig naamwoord, waar ze bij behoren.

Voorbeeld.

zingende jongens	kantan**taj** knaboj
gevallen bladeren	falin**taj** folioj
boeken, die verschijnen zullen	aperon**taj** libroj
wij zagen 'n brandend huis	ni vidis brulan**tan** domon
de hond beet het spelende kind	la hundo mordis la ludan**tan** infanon
zij bewonderde de bloeiende vruchtbomen	ŝi admiris la floran**tajn** fruktarbojn

Regel.
Met behulp van de uitgang van het bedrijvend deelwoord vormt men woorden, die een persoon aanduiden, die de door het stamwoord genoemde handeling verricht (**ant'**), verricht heeft (**int'**) of verrichten zal (**ont'**).

Voorbeeld.

parol**anto**	een spreker (die spreekt)
parol**into**	een spreker (die gesproken heeft)
parol**onto**	een spreker (die nog spreken zal)
sav**anto**	een redder (die redt)
sav**into**	een redder (die gered heeft)
sav**onto**	een redder (die redden zal)

Regel.
Werkwoorden, die een handeling voorstellen, zonder dat er aangegeven kan worden, wie of wat de handeling verricht, noemt men **onpersoonlijke werkwoorden.** In het nederlands hebben ze het onpersoonlijk voornaamwoord **het** bij zich. Esperanto heeft geen onpersoonlijk voornaamwoord en het woordje **het** wordt in zo'n geval dus **niet** vertaald.

Voorbeeld.

het regent	pluvas	het waaide	blovis
het hagelt	hajlas	het sneeuwde	neĝis

Regel.
De terugkeer of de herhaling van een handeling wordt aangeduidt door het voorvoegsel **re-.**

Voorbeeld.

zien	vidi	weerzien, terugzien	**re**vidi
komen	veni	terugkomen, weerkomen	**re**veni
lezen	legi	herlezen	**re**legi
zenden	sendi	terugzenden	**re**sendi
tot weerziens	ĝis **re**vido	tot wederhoren	ĝis **re**aŭdo

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Lernanto - gvidanto - kantanto - instruanto - vojaĝinto - vizitonto - fulmotondro - kunlaboranto - ĉeestanto - opinio - nebule - sablero - hajlero - kondukanto - trompinto - strikanto - kantinto - ĉeestinto - lerninto - admiranto - tradukinto - konsilanto - komencanto - ricevinto - kaŝejo - glitveturilo - redoni - relerni - reskribi - remaĉi - rediri - rekonstrui - reformi - senkaŝe - tertremo.

Falanta stelo estas stelo, kiu falas. La forkurinta malliberulo ne povis kaŝi sin. Venonta semajno estas semajno, kiu ankoraŭ venos. Kantanta knabino. Falinta ŝtono. Ondanta akvo. La pasinta tempo neniam revenos. Por vivi oni devas enspiri la aeron. Neĝis, hajlis, pluvis kaj blovis la tutan tagon. Kiel sangruĝa disko staris la subiranta suno sur la okcidenta horizonto. Estis malvarme; blovis forta norda vento. Frostis dum kelkaj noktoj; la glacio jam estas sufiĉe dika por glitkuri. Fluanta akvo estas pli klara ol akvo staranta senmove. En la senfina spaco de la universo sin movas nia tero kiel tre malgranda astro. La distancoj inter la astroj estas grandegaj. La ĉielo estas plena je nuboj, tiel ke ni ne povas vidi la sunon. Ĉu vi aŭdis la tondron? Ne, mi ne aŭdis ĝin, sed mi vidis la fulmon. Parolanto estas iu, kiu nun parolas. Precize je la dekunua nokte la luno leviĝis. Ŝajnas, ke la vetero fine pliboniĝos. Kiel oni difinas la precizajn distancojn en la universo? Mi ne scias. Kiu estas prava? Mi klopodos iel helpi vin. Mi opinias, ke vi trovos nenie pli belajn pejzaĝojn ol tie ĉi.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Een lezer. Een zanger. Een schrijver. De vinder. De ontvanger. Iemand, die gewandeld heeft (één woord). Een zwerver. Een zoeker. Een bewoner. Een vogel, die zingt, is een zingende vogel. Een correspondent is iemand, die correspondeert. Een leerling is iemand, die leert. Voor twee jaar was hij nog leerling en nu is hij al leider. Het is warm en droog, de zon schijnt fel en in de straten

ligt een dikke laag stof. Waarom zendt ge me mijn boek niet terug? Om kwart voor twaalf kwamen de bezoekers terug. De oprichter van onze groep is morgen 50 jaar. Zou de zieke spoedig herstellen? Men besloot de verbrande stad te herbouwen. Een collectant is iemand, die collecteert. Een jongen, die schrijft. Lachende jongens. Ik kon niet vroeger terugkomen. Een groetend meisje. Het wenende kind. Een schitterende ster. Met (kun) donderende stem riep hij: pas op! Iemand, die leest, is een lezer. Iemand, die zingt, is een zanger. Wilt ge dit hoofdstuk nog eens lezen (herlezen)? Waarschijnlijk zal men dit boek herdrukken. Slapende kinderen. De vertaler van dit boekje is een fransman. Het onweerde de gehele dag. Deze gebeurtenis gaf hem zijn moed terug. De rechte weg is de kortste. Hij heeft ongelijk.

LEESOEFENING.

Pri ĉielo kaj tero.

Kiam ni tage rigardas al la ĉielo kaj ĝi estas sennuba, ni vidas super ni la sunon. Ĝi estas la centro de nia planedoj kiel Jupitero, Marso kaj aliaj. La suno elsendas grandegan kvanton da lumo kaj varmo kaj nia tero ricevas parton de ĝi. La tero estas multe malpli granda ol la suno. Ĝi moviĝas en 24 horoj unufoje ĉirkaŭ sia akso kaj en 365 tagoj unufoje ĉirkau la suno.
Se la suno ne donus varmon kaj lumon, la homoj, bestoj kaj kreskaĵoj ne povus vivi sur la tero. Ĉio estus glacie malvarma kaj senviva.
Nokte ni vidas sur la ĉielo sennombrajn stelojn kaj la lunon. La luno lumigas la teron dum la nokto. Sed ĝi ne havas propran lumon, ĝi ricevas lumon de la suno kaj rebriligas ĝin al la tero. La luno turniĝas ĉirkaŭ la tero kaj kun la tero ĉirkaŭ la suno.
La steloj, kiujn ni vidas en la nokto, estas multe pli malproksimaj de ni ol la suno. Ili formas aliajn planedajn sistemojn, kies globoj, same kiel la nia turniĝas unu ĉirkaŭ la aliaj. Kometoj estas astroj, kiuj havas voston. Foje ili aperas subite kaj malaperas post mallonga tempo. En pli frua tempo la homoj timis la kometojn, kiuj estis por ili antaŭsignoj pri malbonaĵoj.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kion ni vidas super ni? Kie staras la suno? Kio estas la suno? De kio ĝi estas la centro? Kio turniĝas ĉirkaŭ ĝi? Kion elsendas la suno? Ĉu nur la tero rcevas tiun lumon? Kiom ricevas nia tero de tiu lumo? Kio estas pli granda: la suno aŭ la tero? En kiom da tempo la tero turniĝas ĉirkaŭ sia akso? En kiom da tempo la tero turniĝas ĉirkaŭ la suno? Kio okazus sur la tero, se la suno ne donus varmon kaj lumon? Kion ni vidas nokte? Kion faras la luno? Kiam brilas la luno? Al kio la luno donas lumon? Ĉu la luno havas propran lumon? De kio ĝi ricevas lumon? Ĉirkaŭ kio turniĝas la luno? Ĉu ankaŭ ĝi turniĝas ĉirkaŭ la suno? Ĉu la steloj estas proksimaj al ni? Kio estas pli proksima al ni: la suno aŭ la luno? Kio estas kometo? Ĉu kometoj ofte kaj regule aperas? Kion apartan havas la kometoj? Kion pensis la homoj pli frue pri la kometoj? Kiam ni vidas la sunon? Kio estas la centro de nia planeda sistemo? Ĉirkaŭ kio turniĝas la tero kaj la aliaj planedoj? Kio elsendas lumon kaj varmon? Kio ricevas parton de tiuj lumo kaj varmo? Kio estas pli granda ol la tero? Kiu planedo turniĝas ĉirkaŭ sia akso? Kio turniĝas ĉirkaŭ la suno? Kie ni vidas la stelojn? Kiam ni vidas ilin? Kie ni vidas la lunon? Kio lumigas la teron dum la nokto? Kio rebriligas la lumon de la suno al la tero? Kiuj astroj havas voston? Kiuj astroj ne aperas ofte kaj regule? Kiujn astrojn timis la homoj pli frue? Kiam oni pensis, ke la kometoj antaŭdiras malbonaĵojn?

LEER VAN BUITEN.

antikva	antiek	eduki	opvoeden
aranĝi	rangschikken, organiseren	eminenta	voornaam
		entuziasmo	geestdrift
argumento	argument	evoluo	evolutie
aserti	beweren	fakto	feit
bagatelo	kleinigheid	falsa	vals
cirkonstanco	omstandigheid	fripono	schurk
civilizo	beschaving	heredi	erven
ĉiel	op elke manier	heroo	held
direkti	richten, sturen	ideo	idee
disvolviĝo	ontwikkeling	ies	iemands
droni	verdrinken	imiti	navolgen

iom-post-iom	langzamerhand
intenci	van plan zijn
jubileo	jubileum
kaduka	vervallen, bouwvallig
komuniki	mededelen
konfuzo	verwarring
kulturo	cultuur
kulturi	(aan)kweken
kutimo	gewoonte
kvazaŭ	alsof, als het ware
malica	boosaardig
moroj	zeden
motivo	motief, drijfveer
nacio	natie
naiva	naief, onnozel
nepre	beslist, volstrekt
obstina	koppig, hardnekkig
neniom	niets (hoeveelh.)
ordinara	gewoon

ordo	orde
partopreni	deelnemen
penetri	doordringen
popolo	volk
posteulo	nakomeling
prezenti	voorstellen
progresi	vorderen, vooruitgaan
pruvi	bewijzen
raso	ras
reciproke	wederkerig
rimedo	middel
sekve de	tengevolge van
stranga	vreemd, raar
surprizi	verrassen
ŝlosi	op slot doen
tasko	taak, opgave
teruro	schrik
tombo	graf
turmenti	kwellen, martelen
urĝi	dringen

EEN EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

Wanneer men te kennen wil geven, dat een handeling of gebeurtenis op een zeker ogenblik (in het heden, het verleden of de toekomst liggend) nog bezig was zich te voltrekken, of reeds had plaats gevonden, of (en deze vorm heeft alleen esperanto) nog moet plaats vinden, dan gebruikt men de z.g. **samengestelde tijd.**

In het nederlands wordt de samengestelde tijd gevormd met behulp van het **deelwoord** en een van de hulpwerkwoorden **zijn, hebben** of **worden.**

In esperanto bestaat de samengestelde tijd uit het **deelwoord** en het hulpwerkwoord **esti.**

Voorbeeld.

ik ben aan 't werk	mi estas labor**anta**
zij was aan 't werk	ŝi estis labor**anta**
hij zal aan 't werk zijn	li estos labor**anta**

wij zouden aan 't werk zijn	ni estus laborantaj
wees aan 't werk	estu laboranta
ik heb[1]) gewerkt	mi estas laaborinta
zij had gewerkt	ŝi estis laborinta
hij zal gewerkt hebben	li estos laborinta
wij zouden gewerkt hebben	ni estus laborintaj
heb gewerkt	estu laborinta
ik ben zullende werken[2])	mi estas laboronta
zij was zullende werken	ŝi estis laboronta
hij zal zijn zullende werken	li estos laboronta
wij zouden zijn zullende werken	ni estus laborontaj
wees zullende werken	estu laboronta

Regel.

Woorden, die dienen om zinnen of delen van een zin met elkaar te verbinden (aan een te voegen), noemt men **voegwoorden.**

Voorbeeld.

komt ge morgen **of** overmorgen?	ĉu vi venos morgaŭ **aŭ** postmorgaŭ?
ik leer esperanto, **omdat** ik mijn buitenlandse kameraden wil verstaan	mi lernas esperanton, **ĉar** mi volas kompreni miajn eksterlandajn kamaradojn
gij zijt arbeider-esperantist, **dus** moet ge lid zijn van onze federatie	vi estas laborista esperantisto, **do** vi devas esti membro de nia federacio
kameraad G. is voorzitter **en** zijn broer is bibliothecaris	k-do G. estas prezidanto **kaj** lia frato estas bibliotekisto
het is zeker, **dat** esperanto zal overwinnen	estas certe, **ke** esperanto venkos
hij leert nog esperanto, **ofschoon** hij al heel oud is	li ankoraŭ lernas esperanton, **kvankam** li estas jam tre maljuna

[1]) Men neme er goede nota van, dat hier in het nederlands *hebben*, in esperanto *esti* gebruikt wordt!

[2]) Deze vormen komen in het nederlands niet voor; wij gebruiken ze om enigszins de betekenis van de vorm *esti . . . onta* te verklaren.

hij zou veel kunnen doen, **indien** hij meer tijd had	li povus fari multon, **se** li havus pli da tempo
ze kan goed leren, **maar** ze wil niet	ŝi povas bone lerni, **sed** ŝi ne volas
het weer was slecht, **toch** deed hij zijn dagelijkse wandeling	la vetero estis malbona, **tamen** li faris sian ĉiutagan promenadon

Opmerking.

Er zijn nog vele andere voegwoorden. Verschillende voorzetsels, bijwoorden en andere soorten van woorden worden ook als voegwoord gebruikt.

Regel.

Het woordje **ook** in uitdrukkingen als **wie ook, wat ook, waar ook, hoe ook** e. d., wordt vertaald door **ajn.**

Voorbeeld.

wat hij ook doet, hij doet het goed	kion **ajn** li faras, li faras ĝin bone
wie het ook gezegd heeft, ik kan het niet geloven	kiu **ajn** diris ĝin, mi ne povas kredi ĝin
waar hij ook is, ik zal hem zeker vinden	kie **ajn** li estas, mi certe trovos lin
ik zal mijn plan uitvoeren, hoe dan ook	mi plenumos mian intencon, kiel **ajn**

Regel.

De mogelijkheid van een handeling wordt aangeduid door het achtervoegsel **ebl'**.

Voorbeeld.

vidi	zien	zichtbaar (te zien)	vid**ebl**a
aŭdi	horen	hoorbaar (te horen)	aŭd**ebl**a
kompreni	verstaan	te verstaan	kompren**ebl**a
kredi	geloven	te geloven	kred**ebl**a
aĉeti	kopen	te koop	aĉet**ebl**a

Regel.

Het uiteengaan, het verspreiden van iets wordt aangeduid door het voorvoegsel **dis-**.

Voorbeeld.

gaan	iri	uiteengaan	disŝiri
zenden	sendi	overal heen zenden	dissendi
geven	doni	rondgeven, verspreiden	disdoni
scheuren	ŝiri	verscheuren (in stukken)	disŝiri

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Heredaĵo - eblo - malmoderna - senorde - aliigi - progreso - tombejo - sklava - direktilo - esploristo - senmotive - zorga - ŝlosilo - nepenetrebla - nepriskribebla - manĝebla - netrinkebla - drinkulo - drinkejo - ebla - edukado - zorganto - edukisto - strikantoj - trompantoj - regantoj - akceptebla - aliiĝi - samideano - eble.

Kia ajn la vetero estos, ni certe venos. Ni estis marŝintaj sesdek kilometrojn. Hieraŭ ni estis irontaj al Amsterdamo, sed pro la malbonega vetero ni devis resti hejme. Kiam mi eniris, ili estis manĝantaj. Oni invitis min kunmanĝi. Sed mi ne akceptis la inviton, ĉar mi jam estis manĝinta. Tion mi ne estis atendinta. Kial li estus dirinta tion? Ĉu li estus kompreninta tion, kion li legis? Mi estis tute forgesinta, ke mi estis promesinta tion al vi. Mia kamarado estis aĉetinta dekduon da krajonoj je tre malalta prezo, sed ili ne estis bonkvalitaj. Kiam ajn vi venos, vi ĉiam estos bonvena. Post kelkmonata restado ĉe la marbordo li revenis kaj estis tute resaniĝinta. Se ili estus havintaj tempon, ili estus lernintaj siajn lecionojn. La vagonaro jam estis forveturanta, kiam alvenis ankoraŭ kelkaj vojaĝantoj. Pro kio ŝi estis farinta tion?

VERTAAL IN ESPERANTO.

Toen ik thuis kwam, waren de jongens aan het lezen. Ik had u niet gezien. Ik was bezig een brief te schrijven (ik was een brief schrijvende), toen hij plotseling binnen kwam. Als ik dat geweten had (zou hebben geweten), zou ik anders gehandeld hebben. Zij zijn de erfgenamen van een rijken fabrikant. Hij had veel gedronken, maar dronken was hij niet. Ik had gezorgd, dat ik vroeg aanwezig was. Wat hij ook is, een bedrieger is hij niet. Morgen zullen ze de zaak onderzoeken. Hij zou een grote som geld

geërfd hebben, indien zijn oom niet hertrouwd was. Men had hem opgevoed als een idealist. Ik zou juist gaan lezen (was zullende lezen), toen hij mij riep om hem te helpen. Wanneer ik aan het werk ben, moet ge me niet storen. Ze zouden zeker gekomen zijn, als het weer niet veranderd was. Onhoorbaar kwam hij binnen. Esperanto is gemakkelijk te leren. Dit is niet te doen. Waarheen gij ook gaat, overal zult ge esperantisten vinden. Deze brief is onleesbaar. Alle arbeiders moeten elkaar verstaan; dit is geen onbereikbaar doel. Deze vertaling is niet te verbeteren. Dit voorstel is onaannemelijk. Deze slechte werktuigen zijn onbruikbaar. De weggelopen jongens waren niet te vinden (onvindbaar).

LEESOEFENING.

Dialogo.

A. Mi legis hieraŭ en la gazeto, ke baldaŭ okazos la 30-a internacia esperanto-kongreso. Ĉu efektive jam okazis 29 esperanto-kongresoj?

B. Certe, kaj ne nur 29, sed eĉ pli. La kongreso, pri kiu vi legis, estas la 30-a universala kongreso (neŭtrala), sed krom tiaj okazis ankaŭ kongresoj de katolikaj kaj de laboristaj esperantistoj.

A. Ĉu vere? Kiam kaj kie okazis la unua kongreso?

B. En 1905, en Bulonjo ĉe maro (Boulogne sur mer) Francio.

A. Ĉu ankaŭ d-ro Zamenhof ĉeestis ĝin?

B. Ne, ĉar tiam mi ankoraŭ ne estis esperantisto. Sed laŭ la priskriboj, ĝi estis brilega kongreso, kiun la ĉeestantoj neniam forgesos.

A. Ĉu ankaŭ d-ro Zamenhof ĉeestis ĝin?

B. Jes, li eldiris belegan malferman paroladon, kiu vekis grandan entuziasmon ĉe ĉiuj kongresanoj.

A. Ĉu tiuj kongresoj okazas ĉiujare?

B. Jes. Kaj ĉiufoje en alia urbo kaj alia lando. Sed dum la jaroj 1914-1919 okazis nur unu kongreso en San Francisko en 1915, kiu fakte ne estis vere internacia.

A. Kio estas la celo de tiuj kongresoj?

B. La internaciaj kongresoj havas grandan propagandan

signifon. La fakto, ke centoj da esperantistoj el multaj diversaj landoj kunvenas, parolas nur en esperanto kaj komprenas unu la alian, pruvas la taŭgecon kaj uzeblon de nia lingvo.

A. Do la kongresoj utilas nur por la propagando?

B. Ne, ankaŭ ili servas al la intèrna plifortigo de la movado.

A. Jes, mi komprenas.... Sed vi parolis ankaŭ pri katolikaj kaj laboristaj kongresoj. Kiom da tiuj jam okazis?

B. La katolikoj havis jam 19 kongresojn kaj la laboristoj 17.

A. Interese! Sed kiu organizas la laboristajn esperanto-kongresojn?

B. Tion faras Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT), pri kiu mi poste ankoraŭ parolos kun vi. Tial nomiĝas tiuj kongresoj SAT-kongresoj.

A. En tiuj kongresoj certe partoprenas multaj gravaj personoj el la laborista movado, gvidantoj de la politikaj laboristaj partioj, de la sindikatoj ktp.?

B. Tute ne! La laboristaj gvidantoj ĝenerale ankoraŭ ne okupas sin pri esperanto. En SAT-kongresoj vi renkontos plejparte simplajn laboristojn.

A. Kaj, ĉu ili efektive komprenas unu la alian?

B. Certe! Kaj sen helpo de tradukistoj!

A. Sed tiuj kongresanoj certe estas jam malnovaj, perfektaj esperantistoj? Mi almenaŭ ne kuraĝus iri al tia kongreso!

B. Kial ne? Multaj novaj esperantistoj vizitis niajn kongresojn, parolis tie kun eksterlandaj kamaradoj, kaj revenis kiel pli bonaj esperantistoj. Mi do tre rekomendas al vi, ĉeesti kongreson, kiam vi foje havos okazon. Vi ne bedaŭros. Vi multe ĝuos, multe lernos kaj neniam forgesos la kongresajn tagojn.

A. Nu, ni vidu. Eble post ne tro longa tempo okazos kongreso en loko nemalproksima. Se mi povos ŝpari sufiĉe da mono, mi klopodos viziti ĝin. Sed antaŭe mi ankoraŭ lernos, lernados....

LEER VAN BUITEN.

adori	aanbidden	konverti	bekeren
anĝelo	engel	kompati	medelijden hebben, beklagen
animo	ziel	krei	scheppen
ateisto	godloochenaar	laŭdi	prijzen, loven
bapti	dopen	monaĥo	monnik
bedaŭri	betreuren	neniel	op geen enkele manier
beni	zegenen	neŭtrala	neutraal
biblio	bijbel	oferi	offeren, aanbidden
blasfemi	vloeken	papo	paus
ĉies	ieders	pardoni	vergeven
dediĉi	(toe)wijden, opdragen	pastro	priester, dominee
diablo	duivel	peki	zondigen
dio	god	penti	berouw hebben
diservo	godsdienst-oefening	pia	vroom
edifi	stichten	plenumi	vervullen, uit-voeren
eklezio	kerk	prediki	prediken
ekzemplo	voorbeeld	preĝi	bidden
episkopo	bisschop	profeto	profeet
ermito	kluizenaar	promesi	beloven
fatalo	noodlot	religio	godsdienst
fantomo	spook	resti	blijven
fasti	vasten	sankta	heilig
herezo	ketterij	solena	plechtig
idolo	afgod	sonori	luiden, bellen
infero	hel	sorĉi	toveren
ĵuri	zweren	spirito	geest
katolika	katholiek	superstiĉo	bijgeloof
Kristo	Christus	virto	deugd
konfirmi	bevestigen		

TWEE EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

Het **lijdend tegenwoordig deelwoord** wordt in esperanto gevormd door de uitgang **at'** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

een jongen, die geslagen wordt	batata knabo
een boek, dat gelezen wordt	legata libro
een huis, dat gesloopt wordt	malkonstruata domo

Regel.

Het **lijdend toekomstig deelwoord** wordt in esperanto gevormd door de uitgang **it'** achter de stam te plaatsen.

Voorbeeld.

een geslagen jongen	bat**it**a knabo
een gelezen boek	leg**it**a libro
een afgebroken huis	malkonstru**it**a domo

Regel.

Het **lijdend toekomstig deelwoord** wordt in esperanto gevormd door de uitgang **ot'** achter de stam te plaatsen. Het nederlands heeft deze vorm niet.

Voorbeeld.

een jongen, die geslagen zal worden	bat**ot**a knabo
een boek, dat gelezen zal worden	leg**ot**a libro
een huis, dat gesloopt zal worden	malkonstru**ot**a domo

Regel.

In het meervoud en als bepaling zonder voorzetsel krijgt ook het lijdend deelwoord dezelfde uitgangen (**j** en **n**) als het zelfstandig naamwoord, waar het bij behoort.

Voorbeeld.

afgebroken huizen	malkonstruita**j** domoj
boeken, die gelezen worden	legata**j** libroj
jongens, die geslagen zullen worden	batota**j** knaboj
hij kocht een huis, dat (nog) gebouwd moet worden	li aĉetis domon konstruota**n**
ik zag de jongens, die geslagen werden	mi vidis la knabojn batata**jn**
hij koopt allerlei gelezen boeken	li aĉetas ĉiajn legita**jn** librojn

Regel.

Met behulp van de uitgang van het lijdend deelwoord vormt men woorden, die een persoon aanduiden, die de door het stamwoord genoemde handeling ondergaat (**at'**), ondergaan heeft (**it'**), of ondergaan zal (**ot'**).

Voorbeeld.

iemand, die gered wordt	sav**at**o
iemand, die gered is	sav**it**o
iemand, die gered zal worden	sav**ot**o

Regel.

Wanneer men van een zelfstandigheid (een persoon, dier of voorwerp) in het kort een nadere aanduiding geeft, zonder dat deze aanduiding een gehele zin vormt, dan noemt men dat een **bijstelling.**

Als het zelfstandig naamwoord, dat door de bijstelling wordt aangeduid, bepaling zonder voorzetsel is, en dus een **n** krijgt, dan krijgt de bijstelling ook een **n.**

Voorbeeld.

kameraad A., **onze voorzitter,** spreekt morgen over esperanto	kamarado A., **nia prezidanto,** parolados morgaŭ pri esperanto
gisteren ontmoette ik kameraad A., **onzen voorzitter**	hieraŭ mi renkontis kamaradon A., **nian prezidanton**
Jan, **mijn beste leerling,** is ziek	Johano, **mia plej bona lernanto,** estas malsana
kent ge Jan, **mijn besten leerling?**	ĉu vi konas Johanon, **mian plej bonan lernanton?**

Regel.

Het woordje **ĉi** duidt meerdere nabijheid aan.

Voorbeeld.

daar	tie	hier	ĉi tie of tie ĉi
dat	tio	dit	ĉi tio of tio ĉi
die, dat	tiu	deze (dit)	ĉi tiu of tiu ĉi
onder	sub	hieronder	ĉi sube
boven	supre	hierboven	ĉi supre
ochtend	mateno	hedenochtend	ĉi matene
plaats	loko	op deze plaats	ĉi loke
samen	kune	hierbij, bij deze	ĉi kune

Regel.

Een ding, dat een aantal voorwerpen of een zekere zelfstandigheid geheel bevat, dus een soort van étui, doos, koker, bus, kan of iets dergelijks, wordt aangeduid door het achtervoegsel **uj'.**

Voorbeeld.

sigaar	cigaro	sigarenkoker	cigar**uj**o
suiker	sukero	suikerpot	suker**uj**o
papier	papero	portefeuille	paper**uj**o
geld	mono	portemonnaie	mon**uj**o

Opmerking.

Het achtervoegsel **uj'** wordt ook gebezigd in de betekenis van **land** (zie les 18), en in de betekenis van **boom** of **struik**, bijvoorbeeld: pomujo = appelboom, ĉerizujo = kerseboom, frambujo = frambozenstruik.

Regel.

Het hoofd of de leider ergens van wordt aangeduid door het achtervoegsel **estr'**.

Voorbeeld.

schip	ŝipo	kapitein	ŝip**estr**o
school	lernejo	hoofd der school	lernej**estr**o
provincie	provinco	hoofd der provincie	provinc**estr**o
stad	urbo	burgemeester	urb**estr**o

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Panujo - konvertito - sanktejo - laktujo - monaĥejo - karbujo - piulo - hotelestro - sendiulo - baptito - herezulo - idolano - kreinto - preĝo - sanktulo - solenaĵo - sonorilo - sonorilaro - sonorigi - sorĉisto - religiulo - ŝipestro - regato - regnestro - elektito - nepagebla - imperiestro - vilaĝestro.

Ĉi kune mi sendas al vi 10 guldenojn. Traduku ĉi subajn frazojn. La malnovaj estraranoj estas reelekteblaj. Multaj homoj nomas sin kristanoj, sed ne agas laŭ la ekzemplo de Kristo. Idolanoj adoras idolojn. Ateistoj kontraŭas la religion. La fondinto de la kristanismo estas Kristo. Por kristanoj la biblio estas sankta libro. Venontan jaron ni festos la 25-jaran jubileon de nia organizo. La batita infano ploris. La batota knabo forkuris. La ĵus ricevita letero ne enhavas bonan novaĵon. Kial vi ne faris tion,

kion vi promesis? Li kolektas neuzitajn poŝtmarkojn. Kial ŝi ne volas forsendi la de li skribitan leteron? La de ŝi verkota libro certe trovos multajn admirantojn. Libro, kiun oni bindis, estas bindita libro. Ĉi vespere oni prezentos la teatraĵon „La Profeto”. La akuzito ĵuris: mi estas senkulpa. La kapitalismo senkompate ekspluatas la senhavulojn. La malbonulo neniel pentis pri siaj malbonaj faroj. La papo estas la ĉefo de la katolika eklezio. La pastro predikas ĉiudimanĉe en la preĝejo. Ĉijare ni iros al Ĉeĥoslovakio. K-do N., la sekretario de nia grupo, vizitis la kongreson. Hieraŭ mi renkontis mian amikon, d-ron K., kiu ĵus revenis de sia feria vojaĝo.

VERTAAL IN ESPERANTO (het cursief gedrukte in één woord).

Gebonden boeken. Een brief, *die geschreven zal worden.* Verzonden tijdschriften. Gevonden voorwerpen. Een verloren portemonnaie. Een huis, *dat gebouwd wordt.* Een huis, *dat gebouwd is.* Een huis, *dat gebouwd zal worden.* Het beloofde land. Ontvangen brieven. Een vergeten hoofdstuk. Een onverwachte gebeurtenis. Een boek, *dat gelezen zal worden.* De gelezen boeken staan in de kast, de ongelezen boeken liggen op de tafel. De vogel vloog door het geopende venster naar buiten (buitenwaarts). De genodigden kwamen zeer laat. De spelende kinderen vermaakten zich zeer goed. Zij hadden me uitgenodigd hen te bezoeken. Maar ik kon niet komen, daar ik om 6 uur nog aan het werk was. Mijn oom en tante zijn ouder dan mijn ouders. De tijd, *die komen zal.* Een leerboek moet men niet doorlezen, maar doorstuderen. Na een lange reis had hij zijn doel bereikt. Hebt gij de deur dicht gedaan? Ja, ik heb de deur dicht gedaan, maar ik heb haar niet op slot gedaan. Hoe laat gaat de zon heden onder? We waren nog aan het studeren, toen het reeds 11 uur was. Toen ik bij haar kwam, was zij juist terug gekomen. Wat had hij gezegd, toen hij dat bericht ontving? Brussel. de hoofdstad van België, is een prachtige stad. Hebt ge Finland, het land der duizend meren, al eens bezocht?

LEESOEFENING.

Kelkaj faktoj kaj datoj el la esperanto-movado.

La aŭtoro de esperanto estas d-ro L. L. Zamenhof. Li naskiĝis la 15-an de decembro 1859 en Bialystok (Polio) kaj mortis la 14-an de aprilo 1917 en Varŝavo. Laŭ profesio li estis okulkuracisto.

Jam kiel infano Zamenhof okupis sin pri la ideo de internacia lingvo kaj kiel lernanto ĉe la gimnazio li kunmetis sian lingvoprojekton. En siaj studentaj jaroj li prilaboris kaj plibonigis ĝin, tiel ke en 1885, kiam li forlasis la universitaton, la lingvo estis preta.

Post multaj vanaj klopodoj Zamenhof sukcesis en 1887 eldoni sian unuan broŝuron. Ĝia titolo estis: *Lingvo Internacia.* La aŭtoro nomis sin: d-ro Esperanto.

La unuaj esperantistoj estis poloj kaj rusoj. Poste la lingvo trovis amikojn en Germanio. Tie aperis en 1889 la unua esperanto-gazeto *La Esperantisto.*

Ekzistas en la esperanto-movado multaj organizoj. La plej grava neŭtrala internacia organizo estas la Universala Esperanto-Asocio (UEA). Ĝi organizas la uzadon de esperanto por praktikaj celoj. Por tio ĝi havas en miloj da urboj tra la tuta mondo, t.n. delegitojn, kiuj faras al la membroj de la asocio ĉiajn eblajn servojn. Ili donas informojn, helpas ĉe vojaĝoj, ktp. UEA eldonas *Jarlibron,* kiu i. a. enhavas la adresojn de ĉiuj delegitoj, kaj ĉiumonatan revuon *Esperanto* [1]).

Internacia organiżo de laboristaj esperantistoj estas Sennacieco Asocio Tutmonda (SAT). Ĝi celas: utiligi praktike la lingvon esperanto por la klasaj celoj de la laboristaro tutmonda. Ĝi eldonas la gazetojn *Sennaciulo, Sennacieca Revuo* kaj *La Lernanto.* Krome ĝi aperigis grandan kvanton da gravaj kaj interesaj libroj.

En Nederlando ekzistas diversaj organizoj. La plej malnovaj el ili estas: 1. la neŭtrala acocio La Estonto Estas Nia (LEEN), 2. la katolika ligo Nederlanda Katoliko, 3. la Federacio de Laboristaj Esperantistoj.

---

[1]) De 1936 funkcias Internacia Esperanto-Ligo (IEL), kiu estas daŭrigo de UEA kaj la plej granda neŭtrala internacia organizo de esperantistoj. Ĝiaj organoj estas: *Esperanto Internacia* kaj *Heroldo de Esperanto.* Parto de la UEA-anaro preferis la malnovan organizon kaj plue funkciigas la UEA-on.

La plej granda kaj plej forta organizo estas la Federacio. Ĝi havas ĉ. 5000 membrojn kaj eldonas 3 gazetojn: *Laborista Esperantisto, La Progresanto* kaj *La Vojo.* Ĉi lasta gazeto estas por infanoj. Krom la gazetojn *Laborista Esperantisto* kaj *La Progresanto* ĉiuj membroj de la Federacio ricevas senpage la SAT-organon *Sennaciulo.* Plie la Federacio eldonis proprajn lernolibrojn kaj aliajn gravajn verkojn por pli profunda studado de esperanto. En kunlaboro kun LEEN la Federacio starigis komunan ekzameno-komitaton, kiu organizas ekzamenojn pri „lingva kapablo" (diplomo A) kaj „instrua kapablo" (diplomo B). La organo de LEEN estas *Nederlanda Esperantisto* kaj de la katolika ligo: *Nederlanda Katoliko.*
La aliaj esperantoj-organizoj en Nederlando estas: la Kristana Esperanto-Asocio, la Nederlanda Esperanto Gruparo (opozicio el LEEN) kaj Nosobe (blinduloj).

Beantwoord onderstaande vragen.

Kiu estas la aŭtoro de esperanto? Kiam li naskiĝis? Kie li naskiĝis? Kie la mortis? Kiam li mortis? Kiun profesion havis d-ro Zamenhof?
Kiam Zamenhof komencis pensi pri internacia lingvo? Kiam li kunmetis sian lingvoprojekton? Kiam la lingvo estis preta?
Kiam aperis la unua broŝuro pri esperanto? Kiun titolon ĝi havis? Kiel nomis sin la aŭtoro?
Kiuj estis la unuaj esperantistoj? Kie aperis la unua esperanto-gazeto? Kiam ĝi aperis? Kiel nomiĝas tiu gazeto?
Kiel nomiĝas la plej grava neŭtrala esperanto-organizo? Kion ĝi celas? Kion faras la delegitoj? Kion enhavas la jarlibron de UEA? Kiun titolon havas la gazeto de UEA?
Kio estas SAT? Kion ĝi celas? Kiujn gazetojn eldonas SAT? Ĉu SAT eldonis ankaŭ librojn?
Kiuj estas la plej gravaj esperanto-organizoj en Nederlando? Kiom da membroj havas la Federacio? Kiujn gazetojn eldonas la Federacio? Kiuj organizoj havas komunan ekzamenan komitaton? Kiaj ekzamenoj ekzistas? Kio estas organo de LEEN? Kies organo estas *Nederlanda Katoliko*? Kiuj aliaj esperantaj organizoj ekzistas en Nederlando?

LEER VAN BUITEN.

akuzi	beschuldigen
aresti	arresteren
armeo	leger
arko	boog
armi	wapenen
ataki	aanvallen
bandaĝi	verbinden
bari	versperren
brava	dapper
defendi	verdedigen
detrui	verwoesten
eksplodi	ontploffen
ekstermi	uitroeien
ekzekuti	terechtstellen
fleksi	buigen
frakasi	verpletteren, verbrijzelen
freneza	krankzinnig
gardi	oppassen, bewaken
generalo	generaal
glavo	zwaard
gvardio	garde
ĵeti	werpen
juĝi	oordelen
kapti	vangen
kartoĉo	patroon
kondamni	veroordelen
konkeri	veroveren
krimo	misdaad
kuglo	kogel
legio	legioen

lukti	worstelen
militi	oorlog voeren
minaci	(be)dreigen
murdi	(ver)moorden
oficiro	officier
okaze de	ter gelegenheid van
okupi	bezetten
paco	vrede
pafi	schieten
perei	omkomen
perfekta	volmaakt
persekuti	achtervolgen
plendi	klagen
provi	proberen
provizi	voorzien (van)
puni	straffen
ribeli	opstaan, muiten
rifuĝi	z'n toevlucht zoeken
riski	wagen
sabro	sabel
sago	pijl
savi	redden
soldato	soldaat
stabo	staf
trafi	treffen, raken
venĝi	wreken
venki	overwinnen
viktimo	slachtoffer
vundi	wonden

DRIE EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

De samengestelde tijden komen ook voor in de lijdende vorm. In het nederlands bestaat deze uit het hulpwerkwoord **zijn** of **worden** en het **lijdend deelwoord.**
In esperanto vormt men deze samengestelde tijden met behulp van het hulpwerkwoord **esti** en de deelwoordsuitgangen **at'**, **it'** en **ot'**.

Voorbeeld.

het boek wordt gelezen	la libro est**as** leg**ata**
het boek werd gelezen	la libro est**is** leg**ata**
het boek zal gelezen worden	la libro est**os** leg**ata**
het boek zou gelezen worden	la libro est**us** leg**ata**
het boek worde gelezen	la libro est**u** leg**ata**
het boek is gelezen	la libro est**as** leg**ita**
het boek was gelezen	la libro est**is** leg**ita**
het boek zal gelezen zijn	la libro est**os** leg**ita**
het boek zou gelezen zijn	la libro est**us** leg**ita**
het boek zij gelezen	la libro est**u** leg**ita**
het boek is zullende gelezen worden[1])	la libro est**as** leg**ota**
het boek was zullende gelezen worden	la libro est**is** leg**ota**
het boek zal zijn zullende gelezen worden	la libro est**os** leg**ota**
het boek zou zijn zullende gelezen worden	la libro est**us** leg**ota**
het boek zij zullende gelezen worden	la libro est**u** leg**ota**

Regel.

In het nederlands wordt in sommige gevallen het lidwoord van bepaaldheid weggelaten, ofschoon er wel een bepaalde persoon of een bepaald ding bedoeld wordt.
In esperanto moet in die gevallen het lidwoord **la** wel gebruikt worden.

Voorbeeld.

vader komt morgen	**la** patro venos morgaŭ
tante is ziek	**la** onklino estas malsana
moeder zit bij het vuur	**la** patrino sidas ĉe la fajro
de kinderen gaan naar school	la infanoj iros al **la** lernejo

---

[1]) Deze vormen komen in het nederlands niet voor; wij gebruiken ze om enigszins de betekenis van de vorm *esti . . . ota* te verklaren.

Regel.

Wanneer een bijvoeglijk naamwoord of bezittelijk voornaamwoord betrekking heeft op meerdere zelfstandigheden, die echter elk voor zich in het enkelvoud staan, dan krijgt dit bijvoeglijk naamwoord of bezittelijk voornaamwoord de meervoudsuitgang **j**.

Voorbeeld.

dank zij zijn grote ijver en volharding is hij geslaagd	dank' al siaj grandaj fervoro kaj persisto li sukcesis
haar vele kennis en ervaring zijn haar van veel nut geweest	ŝiaj multaj scio kaj sperto multe utilis al ŝi

Regel.

In het nederlands staat soms het zelfstandig naamwoord in het enkelvoud, terwijl uit de bijbehorende bijvoeglijke naamwoorden blijkt, dat er sprake is van meer dan één zelfstandigheid.
In zo'n geval staat in esperanto het zelfstandig naamwoord wel in het meervoud.

Voorbeeld.

hij leerde de russische en de franse taal	li lernis la rusan kaj la francan lingvojn
de kursusleider gebruikt een rood en een blauw potlood	la kursgvidanto uzas ruĝan kaj bluan krajonojn
op m'n schrijftafel liggen een dik en een dun boek	sur mia skribotablo kuŝas dika kaj maldika libroj

Regel.

Het begrip **waard** of **waardig** wordt aangeduid door het achtervoegsel **ind'**.

Voorbeeld.

lezen	legi	lezenswaardig	leg**inda**
zien	vidi	bezienswaardig	vid**inda**
betreuren	bedaŭri	betreurenswaardig	bedaŭr**inda**
bewonderen	admiri	bewonderenswaardig	admir**inda**

Regel.

Het begin van een handeling, of het kort duren er van wordt aangeduid door het voorvoegsel **ek-**.

Voorbeeld.

zingen	kanti	aanheffen	ekkanti
spreken	paroli	beginnen te spreken	ekparoli
staan	stari	gaan staan, opstaan	ekstari
weten	scii	vernemen, te weten komen	ekscii
hebben	havi	krijgen	ekhavi

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Fleksebla - gardisto - kaptito - juĝejo - kondamnato - okupita - pereinto - rifuĝejo - ribelanto - nevenkebla - vundito - ekridi - venkinto - ekmarŝi - malpaco - frenezulo - eksalti - konkeranto - pafilo - pentrinda - laŭdinda - ridinda - nekredinda - armilo - rimarkinda - kreitaĵo - arestito - barilo - atakito - aserto - batalinto.

La akuzito defendis sin kontraŭ la falsaj asertoj de sia malamiko. Kvarope la rabistoj atakis la vojaĝantojn. La dronónto estis savata de sia fidela hundo. En 1919 miloj da militkaptitoj iris tra nia urbo. La superstiĉo ankoraŭ ne estas ekstermita. La idealo de d-ro Zamenhof estis: paco inter ĉiuj homoj. Nuntempe ĉi tiu idealo ŝajnas ne proksima al sia efektiviĝo. En la jaroj 1914-1918 oni diris: „Ĉi tiu milito estos la lasta. Ni militas por forigi la militon". Sed nun la registaroj ne plu pensas pri paco kaj malarmado. Ĉiulande oni pligrandigas la armeojn kaj militŝiparojn. Ĉiu teknika progreso, ĉiu nova eltrovo servas por militaj celoj. La bataliloj de la modernaj armeoj estas teruregaj. La akuzito estis bonege defendata de sia advokato. Religiuloj kredas je dio; ateistoj batalas kontraŭ la religio. Ĉu la krimulo estos kondamnata? Hodiaŭ la libro estas legata, morgaŭ ĝi estos legita kaj hieraŭ ĝi estis legota. Ĉiuj liaj vestoj estis eluzitaj; pro senlaboreco li ne povis aĉeti novajn. Pli frue la homoj batalis per arko kaj sago, nun ili uzas pli perfektajn mortigilojn. Batalu kontraŭ la milito!

VERTAAL IN ESPERANTO.

Gij zult worden uitgenodigd. Zonder zijn hulp zou het doel nooit bereikt zijn. Alles zou genoteerd worden. Zeer geachte heer. Tijdens de afwezigheid van zijn ouders werd het kind verzorgd door zijn grootouders. Volgens de bijbel werd de wereld geschapen in zeven dagen. Vijftig personen werden gered; de anderen zijn verdronken. De gehele stad was door militairen bezet. De volgende week zal het „Eigen Tehuis" van onze esperantogroep worden geopend. De misdadiger werd gearresteerd. De weg was versperd door een (om)gevallen boom. Door de ontploffing werd een soldaat gewond. Hij was het slachtoffer van een ongeval. Een kind, wiens ouders gestorven zijn, is beklagenswaardig. De spreker werd door den voorzitter aan het publiek voorgesteld. De bedrieger zal worden bedrogen. Dit onderwerp zou worden behandeld in een volgende vergadering. De kursus zal geleid worden door kameraad B. Napoleon werd overwonnen bij Waterloo. Alles werd geprobeerd; niets gelukte. Al zijn vrije tijd gebruikt hij voor de beweging. Als de meisjes hun les geleerd hadden, zouden ze geprezen worden. Grootvader is al oud, maar hij is nog gezond en sterk. IJver en goede wil zijn nodig, maar niet voldoende om te slagen.

LEESOEFENING.

Tragika morto.

Unu el la plej eminentaj gazetraportistoj Parizaj en la kvina jardeko de la pasinta jarcento estis Mathieu Donzelot.

Iun tagon, kiam en Parizo dum la februara revolucio furiozis obstinega stratbatalo, Donzelot staris sur la Placo de l' Pantheon meze de ŝtonhajlo kaj kuglopluvo kaj fervore notis la okazintaĵojn.

Unu el liaj amikoj kriis al li: Kion vi faras ĉi tie, malfeliĉulo? Forkuru, savu vin!"

Donzelot ne atentis lin, sed elpoŝigis sian horloĝon kaj detale notis ĉion okazintan. „Vi do ne volas forlasi ĉi tiun lokon de la malfeliĉo?" lia amiko demandis lin.

„Tute ne", rediris Donzelot, „sed se vi volas fari al mi servon, portu ĉi tiun papereton en la redaktejon de nia

gazeto kaj diru tie, ke mi restos ĉi tie por sendi la daŭrigon".
Unu horon poste la konfuzego kaj sangoverŝado estis atingintaj la plej altan gradon. Oni pafis per kartoĉoj. Donzelot estis trafata de kuglo. Kuracisto rapidis al li. „Vi estas vundita, mi bandaĝos vin".
„Tio ne tre urĝas, sed se vi volas fari al mi servon, notu ĉi tie en mia raporto la dek du vunditojn kaj unu mortinton", diris Donzelot.
„Mi ja vidas vunditojn, sed ne mortinton", la kuracisto rimarkigis.
„La mortinto", diris Donzelot. „estos mi!" kaj post tio li mortis.

Laŭ: Esperanto-Praktiko.

Beantwoord onderstaande vragen.

Kiu estis Mathieu Donzelot? Kie li vivis kaj laboris? Kiam li vivis kaj laboris en Parizo? Kiam furiozis en Parizo obstinega stratbatalo? Kie staris Donzelot en tiu batalo? Kion li faris? Kiu alkriis ion al Donzelot? Kion kriis la amiko? Ĉu Donzelot atentis la averton de sia amiko? Kion li prenis el sia poŝo? Kion notis Donzelot? Kiel li notis ĉion? Kion demandis lia amiko al li? Kiun servon petis Donzelot al sia amiko? Ĉu Donzelot foriris de la danĝera loko? Por kio Donzelot restis tie? Kiam la batalo atingis la plej altan gradon? Per kio oni pafis? Kio okazis al Donzelot? Kiu rapidis al li? Kion diris la kuracisto? Kion respondis Donzelot? Kion li petis al la kuracisto? Kion devis la kuracisto noti en la raporto? Kion vidis la kuracisto? Kion ne vidis la kuracisto? Kion rimarkigis la kuracisto al Donzelot? Kio estis la respondo de Donzelot? Kio okazis al Donzelot post tiuj vortoj?

LEER VAN BUITEN.

artiklo	artikel (handel)	elspezi	uitgeven
banko	(geld)bank	enspezi	ontvangen
barelo	vat, ton	fakturo	rekening, nota
ĉesi	ophouden	fanfaroni	pochen
	alles, de gehele	fi	foei
ĉiom	hoeveelheid	filio	filiaal
deficito	tekort	foiro	markt, jaarbeurs
difekti	beschadigen		

gajni	winnen, verdienen
ial	ergens om
kliento	klant
komerci	handeldrijven
konkurenco	concurrentie
mendi	bestellen
kooperativo	coöperatie
kribri	zeven
liveri	leveren
lojala	loyaal, eerlijk
lui	huren
magazeno	magazijn
nenies	niemands
paki	(in)pakken
permesi	toestaan
pesi	wegen, gewicht bepalen
poŝtmandato	postwissel
premio	premie, prijs
proceso	proces
profiti	profiteren
prunti	lenen
reklamo	reclame
rekompenco	beloning
reprezenti	vertegenwoordigen
sako	zak
saldo	saldo
specimeno	monster, proef
sperto	ervaring
skatolo	doos
ŝpari	sparen
ŝuldi	schuldig zijn
taksi	schatten, taxeren
teni	houden
trezoro	schat
varo	waar
vendi	verkopen

VIER EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

De deelwoorden kunnen ook de vorm hebben van een bijwoord; ze eindigen dan op **e**.

Voorbeeld.

wandelende op straat, viel ik	promen**ante** sur la strato, mi falis
een appel gevonden hebbende, at ik hem op	trov**inte** pomon, mi manĝis ĝin
een brief zullende schrijven, nam hij zijn schrijfgereedschap	skrib**onte** leteron, li prenis sian skribilaron
geholpen (wordend) door mijn vriend, kon ik mijn taak vervullen	help**ate** de mia amiko, mi povis plenumi mian taskon

geroepen (zijnde) door zijn meester, kwam de hond dadelijk	vokite de sia mastro, la hundo tuj venis
gestraft zullende worden, liep de jongen weg	punote, la knabo forkuris

Regel.

Het bijwoordelijk deelwoord duidt een handeling aan, die het onderwerp van de hoofdzin verricht, verricht heeft, of verrichten zal, ondergaat, ondergaan heeft, of ondergaan zal, naast de handeling, die het in de hoofdzin verricht. Het vervangt een bijzin, waarvan het onderwerp hetzelfde is, als van de hoofdzin.

Voorbeeld.

met bijwoordelijk deelwoord	*zonder bijwoordelijk deelwoord*
promenante sur la strato, mi falis	dum (of: kiam) mi promenis sur la strato, mi falis
trovinte pomon, mi ĝin manĝis	post kiam mi estis trovinta pomon, mi ĝin manĝis
skribonte leteron, li prenis sian skribilaron	antaŭ ol li ekskribis leteron, li prenis sian skribilaron
helpate de mia amiko, mi plenumis mian taskon	dum mi estis helpata de mia amiko, mi plenumis mian taskon
vokite de sia mastro, la hundo tuj venis	post kiam ĝi estis vokita de sia mastro, la hundo tuj venis
punote, la knabo forkuris	antaŭ ol li estis punata, la knabo forkuris

Opmerking.

In bovenstaande voorbeelden hebben de hoofdzin en de bijzin het zelfde onderwerp. Wanneer dit niet het geval is, kan de gewone bijzin niet vervangen worden door een beknopte bijzin met een bijwoordelijk deelwoord. De zin

„toen hij op het perron kwam, was de trein al weg" kan niet vertaald worden door „venante sur la perono, la vagonaro jam estis for", omdat het onderwerp van de hoofdzin (vagonaro) niet hetzelfde is, als dat van de bijzin (li). Hier moet men dus vertalen: „kiam li venis sur la peronon, la vagonaro jam estis for".

Regel.

De deelwoordsvorm der onpersoonlijke werkwoorden heeft in esperanto het karakter van een bijwoord en eindigt dus steeds op **e**.

Voorbeeld.

het heeft gesneeuwd	estas neĝint**e**
het had geregend	estas pluvint**e**
zou het gevroren hebben?	ĉu estus frostint**e**?
het zal gaan hagelen	estas hajlont**e**

Regel.

Bijwoorden geven niet alleen te kennen hoe iets gebeurt, maar kunnen ook iets aanduiden van een bijvoeglijk naamwoord, van een ander bijwoord of van een bijwoordelijk of bijvoeglijk gebruikt deelwoord.

Voorbeeld.

een haas kan geweldig hard lopen	leporo povas kuri treege rapide
prachtig rode rozen	belege ruĝaj rozoj
een verschrikkelijk warme dag	terure varma tago
een mooi beschilderde vaas	bele pentrita vazo
een vers gekookt ei	freŝe kuirita ovo
vrolijk zingende marcheerden de kinderen door de straten	gaje kantante marŝis la infanoj tra la stratoj
deze stad wordt veel bezocht	ĉi tiu urbo estas multe vizitata

Regel.

Een neiging of een gewoonte tot iets wordt aangeduid door het achtervoegsel **em'**.

Voorbeeld.

geloven	kredi	lichtgelovig	kred**ema**
vergeten	forgesi	vergeetachtig	forges**ema**
strijden	batali	strijdlustig	batal**ema**
sparen	ŝpari	spaarzaam	ŝpar**ema**
wreken	venĝi	wraakzuchtig	venĝ**ema**

Regel.

Een etui, een houder of iets dergelijks, dat voor slechts één voorwerp gebruikt wordt en dat bedoeld voorwerp gedeeltelijk bevat, wordt aangeduid door het achtervoegsel **ing'**.

Voorbeeld.

pen	plumo	penhouder	plum**ingo**
vinger	fingro	vingerhoed	fingr**ingo**
ei	ovo	eierdopje	ov**ingo**
kaars	kandelo	kandelaar	kandel**ingo**
sigaret	cigaredo	sigarettenpijpje	cigared**ingo**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Aĉetebla - senĉesa - liverebla - aĉetema - luebla - mendebla - pagebla - malprofito - mendinto - reprezentanto - glavingo - riskema - trosentema - komercisto - trotaksi - solvebla - nekalkulebla - dormema - dividebla - malgajni - malŝparema - klientaro - dispecigi - tenilo - monpruntado - pesilo.

Kantante la strikantoj marŝis al sia kunvenejo. Subite venis policisto kaj malpermesis la kantadon. Se ili estus dirintaj la veron, ili ne estus punitaj. La gastoj estis tre surprizitaj. Ĉi tiuj libroj ne apartenas al mi; mi pruntis ilin de mia amiko. Mono havata valoras pli ol mono havita. Ĉi tiu fervojo estos konstruata en la daŭro de tri jaroj. Li estas tre kredema; eĉ la plej nekredeblajn aferojn, kiujn rakontas al li la plej nekredindaj homoj, li tuj kredas. Johano estas tre lernema knabo. Ĉu ĉi tiu libro estas lerniga? Bonvolu sendi al mi specimenon de via gazeto. Ĉi tiu frukto pezas unu funton. La butikisto pesas siajn varojn. Ĉi tie oni vendas ĉiajn artiklojn. Mi estis mendinta tri kestojn da sekigitaj pomoj. La kliento plendis pri la malbonaj varoj. Saĝaj dommastrinoj aĉetas

siajn varojn en la butikoj kooperativaj. La patrino donis al siaj infanoj po du pomoj. Ĉar la elspezoj de nia grupo superis la enspezojn, nia kaso havas deficiton. Ni do devas estri tre ŝparemaj. Morgaŭ mi sendos al vi per poŝtmandato la dek guldenojn, kiujn mi ŝuldas al vi. Ni nepre bezonas pli da kursgvidantoj. Estas necese, ke vi ĉesigu la drinkadon. Pensantaj laboristoj ne drinkas, drinkantaj laboristoj ne pensas.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Lachende ging hij de kamer uit. De afgevaardigden vertegenwoordigen op het congres hun afdelingen. Hoeveel ben ik u schuldig? Nadat hij de brief geschreven had, bracht hij hem dadelijk naar het postkantoor. Wie meer uitgeeft dan hij ontvangt, wordt armer. De bestelde artikelen zijn niet aangekomen. De ervaring heeft bewezen, dat esperanto voor alle doeleinden geschikt en bruikbaar is. De Boekendienst van onze Federatie levert alle soorten van boeken. Koopt alles bij uw eigen onderneming! Esperanto is niemands eigendom. Wie zijn schulden betaalt, verarmt niet. Het schijnt me toe, dat hij ongelijk heeft. Men schat de waarde van dit huis op 4000 gulden. Door goed te leren (goed lerende) doet ge uw ouders veel pleizier. Al pratende hadden we spoedig het doel van onze excursie bereikt. Nadat we gegeten hadden (gegeten hebbend) maakten we ons gereed voor en wandeling. Hoeveel geld heeft hij verloren? Hij heeft alles verloren en bezit nu niets meer. Dit magazijn is te huur. Om de een of andere reden heeft hij dit gedaan. Zijt ge reeds lid van de coöperatie? Iedere klassebewuste arbeider moet coöperator zijn. De kinderen hielden plotseling op met spelen en luisterden met aandacht. Zoudt ge me dit boek willen lenen? Een goed gelijkend portret.

LEESOEFENING.

Naivo.

Maljuna soldato, kiu estis tre naiva kaj tre pia, nepre bezonis monon por sia multnombra familio. En sia naivo li skribis leteron adresita „Al la S-ro kara Dio" kaj petis de li cent frankojn. La poŝtistoj ne sciis, kion fari

kun tiu ĉi letero. Sed ĉar ĝi venis de soldato, oni fine sendis ĝin al la generalstabo. Tie la oficiroj aranĝis monkolekton por la malriĉulo kaj sendis al li 50 frankojn kun la noto: „De la kara Dio”.
Sed ili estis tre surprizitaj, kiam ili post ok tagoj denove ricevis leteron kun la adreso: „Al la S-ro kara Dio”. La enhavo tekstis jene: „Mi tre dankas vin pro tio, ke vi tiel rapide plenumis mian peton pri mono. Sed sekvontan fojon bonvolu ne sendi ĝin per la generalstabo, ĉar tiuj friponaj oficiroj ŝtelis 50 frankojn de la tuta sumo.

Amerikano kaj germano disputas pri la supereco de siaj patrioj. La amerikano fanfaronas: „En Ameriko falis homo sub veturantan aŭtomobilon. La dekstra brako de la kompatindulo estis frakasita. En la malsanulejo li ricevis artefaritan brakon. Unu jaron poste la sama homo gajnis la unuan premion por boksado”.
„Tio estas nenio”, respondas la germano, „ĉe ni, pro fervoja akcidento, iu perdis sian kapon. En la kliniko li ricevis novan lignan kapon kaj poste li iĝis ministro!”

Beantwoord onderstaande vragen.
Kia estis la soldato? Kion li bezonis? Kia estis lia familio? Kion skribis la soldato? Al kiu li adresis la leteron? Kion li petis? Kion faris la poŝtistoj? Kial ili sendis la leteron al la generalstabo? Kion aranĝis la oficiroj? Kiom da mono ili kolektis? Al kiu ili sendis la monon? Kiun noton ili aldonis al la mono? Kio okazis ok tagojn poste? Kio estis la adreso de tiu telero? Kiun dankis la soldato en tiu letero? Pro kio li dankis dion? Kion li petis al dio? Kion pensis la soldato?

Kiu estas amerikano? Kiu estas germano? Pri kio disputis la amerikano kaj germano? Kio okazis foje en Ameriko? Kio okazis al la homo, kiu falis sub la aŭtomobilon? Kion oni faris en la malsanulejo? Ĉu la homo, al kiu okazis la akcidento, bone povis uzi sian brakon? El kio oni povas konkludi, ke li bone povis uzi sian brakon? Kio okazis en Germanio ĉe fervoja akcidento? Kion oni faris en la kliniko? Ĉu la nova ligna kapo estis bona? Kio montras, ke tiu kapo estis tre bona?

LEER VAN BUITEN.

abelo	bij	leporo	haas
abio	spar	mambesto	zoogdier
aglo	arend	miaŭi	miauwen
bani	baden	moki	spotten
bero	bes	muso	muis
betulo	berk	naĝi	zwemmen
bleki	schreeuwen (van dieren)	pajlo	stroo
		papilio	vlinder
boji	blaffen	pasero	mus
branĉo	tak	persiko	perzik
brasiko	kool	pino	den (boom)
cikonio	ooievaaar	piro	peer
citrono	citroen	porko	varken
ĉerizo	kers	planti	planten, poten
daktilo	dadel	plugi	ploegen
elefanto	olifant	pruno	pruim
eriko	heide (plant)	ribo	aalbes
fago	beuk	rikolti	oogsten
falĉi	maaien	saliko	wilg
fazeolo	boon	serpento	slang
figo	vijg	simio	aap
fojno	hooi	sekalo	rogge
frago	aardbei	semi	zaaien
frambo	framboos	tilio	linde
herbo	gras	urso	beer
hirundo	zwaluw	velki	(ver)welken
insekto	insekt	violo	viooltje
kverko	eik	vulpo	vos
laktuko	kropsla	zumi	zoemen
leono	leeuw		

VIJF EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

Wanneer men een mededeling, door iemand gedaan, wil overbrengen, dan kan men dat doen op twee manieren, namelijk:

1. door het medegedeelde woordelijk te herhalen,
2. door de inhoud van de mededeling met eigen woorden weer te geven.

Voorbeeld.

1. de dokter zei: „hij is ernstig ziek"
2. de dokter zei: dat hij ernstig ziek was

Regel.

Het onder 1 genoemde noemt men de **directe rede,** het onder 2 genoemde de **indirecte rede.**

In het nederlands is de tijdsvorm van de indirecte rede vaak anders, dan die van de directe rede. In esperanto zijn beide gelijk.

Voorbeeld.

1. de dokter **zei:** hij **is** ernstig ziek	la kuracisto **diris:** li **estas** grave malsana
2. de dokter **zei,** dat hij ernstig ziek **was.**	la kuracisto **diris,** ke li estas grave malsana
1. hij **beloofde:** ik **kom** om 7 uur	li **promesis:** mi **venos** je la 7-a horo
2. hij **beloofde,** dat hij om 7 uur **zou komen**	li **promesis** ke li **venos** je la 7-a horo

Regel.

Ook na woorden als **denken, voelen, menen, eisen, constateren, weten** e. d. kan een zinsdeel in de directe of indirecte rede volgen. Wanneer dit zinsdeel in de indirecte rede staat, moet het werkwoord in esperanto dezelfde tijdsvorm hebben, die het in de directe rede zou hebben.

Voorbeeld.

ik dacht, dat het nog vroeg was (ik dacht: het is nog vroeg)	mi pensis, ke estas ankoraŭ frue
ik voelde, dat dit niet waar was (ik voelde: dit is niet waar)	mi sentis, ke tio ĉi ne estas vera
zij meende, dat ze gelijk hadden (zij meende: ze hebben gelijk)	ŝi opiniis, ke ili estas pravaj
men eiste, dat men den gevangene zou vrij laten (men eiste: laat de gevangene vrij)	oni postulis, ke oni liberigu la malliberulon

hij constateerde, dat men niet geleerd had (hij constateerde: men heeft niet geleerd)	li konstatis, ke oni ne estas lerninta

Regel.

Een zelfstandig naamwoord, een bijvoeglijk naamwoord of een bijvoeglijk gebruikt deelwoord kunnen soms een eigenschap, een hoedanigheid aanduiden die een zelfstandigheid

1. tijdens de handeling bezit,
2. volgens de handeling heeft,
3. door de handeling krijgt.

In zo'n geval vormen bedoelde woorden een **bepaling van gesteldheid.** De bepaling van gesteldheid krijgt geen **n**.

Voorbeeld.

zij kwam ziek terug	ŝi revenis **malsana**
deze uitvinder is arm gestorven	ĉi tiu eltrovinto mortis **malriĉa**
ik zag het kind alleen	mi vidis la infanon sola
hij gaf het boek ongelezen terug	li redonis la libron **nelegita**
de jongen ging ongewassen naar school	la knabo iris **nelavita** al la lernejo
ik acht hem onbekwaam daarvoor	mi opinias lin **nekapabla** por tio
hij toonde zich een goede propagandist	li montris sin **bona propagandisto**
men noemt hem Piet	oni nomas lin **Petro**
ik hoorde de kinderen zingen	mi aŭdis la infanojn **kantantaj**
hij wordt beschouwd als een vakman	li estas rigardata **fakulo**
hij dronk het glas leeg	li trinkis la glason **malplena**
hij verft de deur groen	li farbas la pordon **verda**
hij wreef z'n handen warm	li frotis siajn manojn **varmaj**
men koos hem tot voorzitter	oni elektis lin **prezidanto**
hij is tot secretaris ge kozen	li estas elektita **sekretario**

Regel.

Het begrip **ex-, oud-, voormalig** en **gewezen** wordt in esperanto uitgedrukt door het voorvoegsel **eks-**.

Voorbeeld.

lid	membro	oud-lid	eksmembro
voorzitter	prezidanto	oud-voorzitter	eksprezidanto
keizer	imperiestro	ex-keizer	eksimperiestro
burgemeester	urbestro	oud-burgemeester	eksurbestro
trouwen	edz(in)iĝi	scheiden	eksedz(in)iĝi

Regel.

Om een ongunstige betekenis aan een woord te geven gebruikt men het voorvoegsel **fi-**. Dit slaat dan hoofdzakelijk op het karakter, op innerlijke hoedanigheid.

Voorbeeld.

boek	libro	een slecht boek	filibro
insect	insekto	ongedierte	fiinsektoj
mens	homo	een slecht mens	fihomo
daad	ago	een gemene daad	fiago
man	viro	een slechte kerel	fiviro

Regel.

Het achtervoegsel **aĉ'** geeft ook een ongunstige betekenis aan een woord, maar dit betreft dan meer het uiterlijke, het materiële.

Voorbeeld.

hond	hundo	een mormel	hunda**ĉo**
huis	domo	een krot	doma**ĉo**
paard	ĉevalo	een knol	ĉevala**ĉo**

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Eksoficiro - dissemi - herbejo - plugilo - kreskaĵo - strataĉo - abelujo - erikejo - falĉilo - nematura - porkido - prunarbo - ribujo - rikoltanto - la zumado - cikoniido - fiulo. Kial vi promenas sola? Oni opiniis lin ne sufiĉe kapabla por tiu tasko kaj tial oni ne elektis lin kiel prezidanton. Mi esperas, ke vi morgaŭ venos. Ĉu vi pensis, ke li atingos sian celon? Okaze de sia naskiĝa tago li ricevis belan ledan paperujon. Mi opinias tiun prezon tro alta. Lacaj la laboristoj revenis de sia laboro. Ruĝa la suno mallevi-

ĝis. Li rakontis, ke li intencas vojaĝi al Barcelona. Feliĉa kaj plena de espero ŝi komencis sian novan taskon. Mi trovas tiujn fruktojn tre bongustaj. Li havas multajn bele binditajn librojn. Vidante sian mastron la hundo laŭte ekbojis. Kiu ne semis, tiu ankaŭ ne rikoltos. La ĵus falĉita herbo odoras tre agrable. Vi tre agrabligis mian restadon ĉi tie, pro kio mi tre dankas vin. Post la plugado oni semis. La elefanto estas la plej granda besto, kiun mi iam vidis. Plej bone ridas, kiu laste ridas. Restu tajloro ĉe via laboro. Komenco bona — laboro duona! Silento estas konsento. Kiu ne riskas, tiu ne gajnas. Barelo malplena sonas plej laŭte. Kiu multon deziras, nenion akiras. Vitro estas rompebla kaj travidebla. Estas urĝe necese, ke vi tuj venu. Pli frue oni ofte mokis pri esperanto, sed nun tio estas ne plu ebla. Li agas kvazaŭ li estas la mastro. Pala pro timo, la infano eniris la ĉambron.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Ik meende, dat ge om drie uur zoudt komen! Hij dacht, dat hij alles kon. Rood van kwaadheid ging hij heen. Gevoelt ge u gezond? Ze wisten niet, waar hij was. Hij bemerkte, dat het al vijf uur was. In de herfst worden appelen, peren en andere vruchten geoogst. De pas geplante kropsla begint te verwelken. De landbouwer zaait rogge. Ook heeft hij aardappelen gepoot. De bloemen zijn verwelkt; ik zal ze weg doen. Blaffende honden bijten niet. Is de oude man gevallen? Onophoudelijk leest men in de courant van verkeers-ongevallen. Zwemmende bereikte de hond de overzijde. Achtervolgd door de honden, liep de haas het bos in. Napoleon was een veroveraar. De soldaat kwam gewond uit de oorlog terug. Deze zin is bijna niet te vertalen. Hij heeft zijn leven gewaagd om anderen te redden. Men noemt hem „de propagandist”. In dit teken zult gij overwinnen. Als men esperanto geleerd heeft, moet men het ook gebruiken. Vele jaarbeurzen geven reclame-drukwerken in esperanto uit. Als de uitgaven de inkomsten overtreffen (superas), heeft men een tekort. Toen ik gisteren terug kwam van de vergadering, ontmoette ik een esperantist uit Noorwegen. Hij zeide, dat hij morgen naar Parijs zou vertrekken. Toen ik dat gehoord had, stelde ik hem voor met mij mee te reizen. Gebruind door de zon kwam hij terug.

LEESOEFENING.

Ukrajna Popola Rakonto.

Hieraŭ mi renkontis sur la strato vilaĝanon, kaj ni interparolis dum kelka tempo. Li rakontis al mi, ke li iam iris al Poltava. Mi lin demandis: Kion vi faris tie?

— Mi aĉetis sakon da pizoj, li respondis.

— Bona afero, mi diris.

— Jes, bona, sed ne tre. — Kial? — Ĉar tiun tagon en Poltava mi vizitis kelkajn drinkejojn, kaj kiam mi revenis, mi estis ebria kaj falis sur la strato kun mia sako. La pizoj disruliĝis sur la tero.

— Malbona afero! — Jes, malbona, sed ne tre. — Kial?

— Ĉar ne ĉiuj pizoj falis el la sako, kaj mi plantis la restantajn pizojn en mia ĝardeno, kaj ili bone kreskis.

— Bona afero! — Jes, bona, sed ne tre. — Kial? — Ĉar la porko de mia najbaro iam enkuris la ĝardenon kaj difektis la tutan plantaĵon.

— Malbona afero! — Jes, malbona, sed ne tre. — Kial?

— Ĉar preninte mian tranĉilon, mi mortigis la porkon kaj el ĝia karno mi faris bonan ŝinkon, porkaĵon kaj kolbasojn.

— Bona afero! — Jes, bona, sed ne tre. — Kial? — Ĉar iun tagon la hundo de l' vilaĝa pastro enkuris mian domon, saltis en la kuirejon kaj formanĝis la ŝinkon, la porkaĵon kaj la kolbasojn.

— Malbona afero! — Jes, malbona, sed ne tre. — Kial?

— Ĉar mi prenis denove mian tranĉilon, kaj mi mortigis la hundon. El ĝia felo mi faris belan pelton, belan mantelon por mia edzino.

— Bona afero! Jes, bona sed ne tre. — Kial? — Ĉar la postan dimanĉon mia edzino iris al la preĝejo, kaj tie la pastro vidis ŝian pelton, rekonis la felon de sia hundo kaj forprenis la pelton de mia edzino.

— Malbona afero! — Jes, malbona, sed ne tre. — Kial?

— Ĉar mi iris plendi al la juĝisto, kaj ĉe la tribunalo li kondamnis la pastron, redoni la pelton al mia edzino.

— Bona afero! — Jes, bona, sed ne tre. — Kial? — Ĉar por gajni la proceson, mi devis fari donacon al la juĝisto, kaj mi donis al li mian bovinon.

— Malbona afero! — Jes, malbona, sed ne tre. — Kial?

— Ĉar mia bovino estis tre malsana, kaj post unu semajno ĝi mortis en la bovinejo de la sinjoro juĝisto.

(Laŭ: Kursa Lernolibro, de E. Privat).

Beantwoord onderstaande vragen.

Kiun mi renkontis? Kiam mi renkontis la vilaĝanon? Kie mi renkontis lin? Kion ni faris? Kiom da tempo ni interparolis? Kion rakontis la vilaĝano? Kiom da pizoj li aĉetis? Kion vizitis la vilaĝano en Poltava? Kion li faris en la drinkejoj? Kion kaŭzis la drinkado? En kia stato revenis la vilaĝano? Kio okazis al la vilaĝano? Kie li falis? Kio okazis al la sako? Kio estis en la sako? Kio okazis al la pizoj? Ĉu ĉiuj pizoj falis el la sako? Kion faris la vilaĝano kun la restantaj pizoj? Kie li plantis ilin? Kiel kreskis la pizoj? Kiu enkuris la ĝardenon de la vilaĝano? Kiam la porko enkuris la ĝardenon? Kion faris la porko en la ĝardeno? Kion prenis la vilaĝano? Kion li faris al la porko? Kion li faris el la karno de la porko? Kion faris la hundo de la vilaĝa pastro? Kion formanĝis la hundo? Per kio la vilaĝano mortigis la hundon? Kial li mortigis la hundon? Kion li faris el la felo de la hundo? Por kiu estis tiu pelta mantelo? Kien iris la edzino de la vilaĝano sekvintan dimanĉon? Kiu predikis en la preĝejo? Kion vidis la pastro? Kion konstatis la pastro? Kion faris la pastro? Ĉe kiu plendis la vilaĝano pri tio? Kion faris la juĝisto? Kial la juĝisto kondamnis la pastron? Kian bovinon donis la vilaĝano al la juĝisto?

LEER VAN BUITEN.

arĝento	zilver	nek	noch
argilo	klei	oro	goud
delikata	fijn, teer	pacienco	geduld
drapo	laken (stof)	plumbo	lood
drato	draad (metaal)	ripeti	herhalen
envii	benijden	risorto	veer (mechaniek)
fiera	trots	serioza	ernstig
haki	hakken	silko	zijde
ju . . . des	hoe. . . .des te	stano	tin
kotono	katoen	ŝtalo	staal
kupro	koper	tiri	trekken
lado	blik	tolo	linnen
lano	wol	veluro	fluweel
lasi	laten	vigla	levendig, monter
metalo	metaal	vico	rij, beurt
modesta	bescheiden		

rompi	breken	pendi	hangen
klini	buigen, bukken	boli	koken
fini	eindigen	droni	verdrinken
fleksi	(om)buigen	ĝoji	zich verheugen
movi	bewegen	enui	zich vervelen
ruli	rollen	erari	zich vergissen
turni	draaien	honti	zich schamen
komenci	beginnen	imagi	zich voorstellen
konsterni	ontstellen	konduti	zich gedragen
estingi	uitdoven, blussen	konscii	zich bewust zijn
naŭzi	walgen	memori	zich herinneren
ŝanĝi	veranderen	miri	zich verwonderen
		rapidi	zich haasten

ZES EN TWINTIGSTE LES.

Regel.

De werkwoorden kunnen worden gegroepeerd in verschillende soorten, o. a. in **overgankelijke** en **onovergankelijke** werkwoorden.

Overgankelijk zijn die werkwoorden, waarbij de handeling, die het onderwerp verricht, „overgaat" op een ander(e) persoon of voorwerp.

Onovergankelijk zijn die werkwoorden, waarbij de handeling, die het onderwerp verricht, zich voltrekt in het onderwerp zelf.

Voorbeeld.

Overgankelijk	*Onovergankelijk*
ik schrijf een brief	grootvader wandelt
hij weet alles	hij slaagde niet
de bakker bakt brood	bloemen verwelken spoedig
wie hoorde het geluid?	hij sliep zeer lang
hij overwint alle moeilijkheden	dit blad verschijnt dagelijks

Opmerking.

De handeling uitgedrukt door een overgankelijk werkwoord kan men dus een bepaald(e) persoon of voorwerp doen ondergaan. Men kan vragen: wie of wat wordt geschreven, geweten, gebakken, gehoord, overwonnen?
Men kan echter niet vragen, wie of wat wordt er gewan-

deld, verwelkt, geslapen, verschenen, geslaagd? Wandelen, verwelken, slapen, verschijnen, slagen e. d. zijn dus onovergankelijk.

Regel.

In het nederlands worden sommige werkwoorden zowel overgankelijk als onovergankelijk gebruikt.

Voorbeeld.

Overgankelijk	*Onovergankelijk*
ik draai het wiel	het wiel draait
wij beginnen het werk	de dag begint
het kind brak de vaas	de vaas brak
zij doofde het vuur	het vuur doofde uit
hij rolde het vat	het vat rolde weg
ik hang de jas in de kast	de jas hangt in de kast
moeder kookt het water	het water kookt
de jongen verdronk de muis	de muis verdronk

Regel.

In esperanto is een woord in de regel overgankelijk of onovergankelijk.

Is een woord overgankelijk, dan maakt men het onovergankelijk met behulp van het achtervoegsel **iĝ'**.

Voorbeeld.

Overgankelijk	*Onovergankelijk*
mi turnas la radon	la rado turniĝas
ni komencas nian laboron	la tago komenciĝas
in infano rompis la vazon	la vazo rompiĝis
mi estingis la fajron	la fajro estingiĝis
li rulis la barelon for	la barelo ruliĝis for

Regel.

Is een woord onovergankelijk, dan maakt men het overgankelijk met behulp van het achtervoegsel **ig'**.

Voorbeeld.

la jako pendas en la ŝranko	mi pendigas mian jakon
la akvo bolas	la patrino boligas la akvon
la muso dronis	la knabo dronigis la muson

Regel.

De woorden **verheugen, verwonderen, schamen, vergissen, gedragen, vervelen, herinneren, bewust zijn, haasten,** hebben in het nederlands altijd het wederkerend voornaamwoord **zich**, of het persoonlijk voornaamwoord **mij, u** of **ons** bij zich, waar dan als het ware de handeling op overgaat.
In esperanto hebben deze woorden geen wederkerend, noch een persoonlijk voornaamwoord bij zich.

Voorbeeld.

ik vergis me	mi eraras
zij verveelt zich	ŝi enuas
hij gedraagt zich	li kondutas
zij herinneren zich	ili memoras
ik ben me bewust	mi konscias
wij haasten ons	ni rapidas
hij verwondert zich	li miras
wie ontfermt zich	kiu kompatas
men verheugt zich	oni ĝojas
schaamt u	hontu
zij verbeeldt zich	ŝi imagas

Regel.

Het niet goed gaan, het verkeerd gaan van een handeling wordt aangeduid door het voorvoegsel **mis-**.

Voorbeeld.

verstaan	kompreni	misverstaan	**miskompremi**
handelen	agi	verkeerd handelen	**misagi**
gebruiken	uzi	misbruiken	**misuzi**

Regel.

Om aan te duiden, dat iets betrekking heeft op het verre verleden, of om een bloedverwantschap in verdere graad aan te duiden, gebruikt men het voorvoegsel **pra-**.

Voorbeeld.

mens	homo	oermens	**prahomo**
bos	arbaro	oerwoud	**praarbaro**
tijd	tempo	oertijd	**pratempo**
ouders	gepatroj	voorouders	**pragepatroj**
grootvader	avo	overgrootouders	**praavo**

Regel.
Liefkozende, mannelijke persoonsnamen worden gevormd door het achtervoegsel **ĉj'**.

Johan	Johano	Jo	Joĉjo
Piet	Petro	Pietje	Peĉjo
vader	patro	pa, papa	paĉjo

Regel.
Liefkozende vrouwelijke persoonsnamen worden gevormd door het achtervoegsel **nj'**.

Maria	Mario	Marietje	Manjo
moeder	patrino	ma, mama	panjo
grootmoeder	avino	opoe, oma	avinjo

Regel.
Het achtervoegsel **um'** heeft geen vaste betekenis. De meest gebruikte samenstellingen met **um'** zijn de volgende.

malvarmumi	verkouden worden, kou vatten
plenumi	vervullen, uitvoeren, volbrengen
cerbumi	piekeren, tobben, zich het hoofd breken
kolumo	halsboord, kraag
buŝumo	muilband, muilkorf
serpentumi	slingeren, kronkelen
manumo	manchet

Regel.
De algemene beleefdheidstitel is Moŝto. De rang of functie wordt meestal uitgedrukt in een bijvoeglijk naamwoord.

De Weledele Heer	Lia Sinjora Moŝto
Zijne Heiligheid de Paus	Lia Papa Moŝto
Zijne Majesteit de Koning	Lia Reĝa Moŝto
De Edelachtbare Heer Burgemeester	Lia Urbestra Moŝto

VERTAAL IN HET NEDERLANDS.

Enviinda - hakilo - permeso - timema - rompebla - movebla - neŝanĝebla - soleco - modest(ec)o - ripetado - tolaĵo - malvigla - finaĵo - pendigi - laŭvice - memoraĵo - miskonduto - malĝojo - senkonscie - eraro - monŝanĝejo - malpermesi.

Ni ĝojis pri la baldaŭa reveno de niaj gepatroj. Ĉu vi ankoraŭ memoras tiun belegan internacian manifestacion en Parizo? Nur tiu ne eraras, kiu nenion faras. Kial vi kondutis tiel malbone? Havu iom da pacienco, mi petas. Baldaŭ estos via vico. Li estas nefidinda homo; neniam li plenumas siajn promesojn. Oro, arĝento, kupro, plumbo kaj lado estas metaloj. Nek liaj gepatroj, nek liaj amikoj sciis ion pri lia intenco. Kiu estingis la lampon? La vetero ofte ŝanĝiĝas; ĝi do estas tre ŝanĝiĝa. Ju pli frue vi komencos, des pli frue vi estos preta. Tiu terura okazintaĵo tre konsternis lin. Juna branĉo estas fleksebla, ĝi ne facile rompiĝos. Tia fikonduto naŭzas min. Kial vi ne memorigis min pri tiu promeso? Tiu regiono estas mirige bela! Ĉiel mi klopodis varbi lin kiel membron, sed li obstine rifuzis. Vi tre ĝojigis ŝin per viaj afablaj vortoj. Li iĝis fiera pro la atingitaj sukcesoj. Mi ne povas imagi, ke sur ĉi tiu loko iam staris tia granda konstruaĵo. Kian malĝojigan finon havis ĉi tiu entrepreno! Turnu, mi petas. Bonvolu sendi al mi specimenon de via multe legata gazeto.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Marie trouwde met een metselaar; Johan trouwde met een dienstbode. De voorzitter begroette den spreker met enige hartelijke woorden. Mijn kinderen zijn zeer leergierig; zij zijn liever op school dan thuis. Antoon is een meter lang en Piet andrhalve meter; wie is de langste? Zonder acht te slaan op de opmerkingen van het publiek, vervolgde de spreker zijn rede. Wij dachten dat hij spoedig terug zou komen. Verwonderd zagen ze elkander aan. Ingesloten zend ik u een postzegel, opdat ge me dadelijk kunt antwoorden. „Dat eten is niet te eten”, riepen de soldaten, „wij weigeren het te eten”. Eerst wilde hij mij niets zeggen, maar later vertelde hij mij de waarheid.

Een half, zeven achtste, vierhonderd zeven en dertig, zeven en twintig honderdste. Met z'n vijven. Margaretha zingt het mooist van ons allen. Hebt ge uw best gedaan? Deze kousen zijn gebreid door mijn zuster, maar die heeft mijn grootmoeder gebreid. Zijn neef kwam gewond uit de strijd terug. Ik verveelde mij verschrikkelijk. Hoe laat begint de vergadering? Om half acht. Zij, die later komen, worden niet toegelaten. Help mij die spiegel ophangen; de schilderijen en de lamp hangen al. De eerste dag van mijn vacantie moest ik thuis blijven, want het regende.

(Examen Fed. van Arb. Esp., Dec. 1933.)

LEESOEFENING.

Nelojala konkurenco!

Du migrantaj vendistoj de muskaptiloj renkontis unu la alian en gastejo. La reciproka konatiĝo ŝajne ne estis tre agrabla, ĉar baldaŭ ili ekdisputis treege. Ili insultis, batalis kaj fine tiel furiozĝis, ke devis veni policisto por finigi la batalon. Sekve de ĉi tio la afero estis pritraktata antaŭ la tribunalo.

El la akraj riproĉoj de ambaŭ flankoj montriĝis, ke la kaŭzo de la disputo estis konkurenco. Unu el ili vendis muskaptilojn po dek cendoj kaj la alia po dek kvin. La juĝisto, kiu tre miris pri tiuj malataj prezoj, demandis, kiom estas la gajno.

„Ho, sinjoro", diris la viro, kies muskaptiloj kostis dek kvin cendojn", „la gajno estas preskaŭ neniom". Por gajni almenaŭ iom, mi ŝtelas la ladon, mi ŝtelas la lignon, mi ŝtelas la kupran draton, mi ŝtelas la risorteton kaj tiam mi havas ankoraŭ tiom da elspezoj, ke mia gajno estas nur kvin cendoj.

„Sed", demandis la juĝisto kun granda intereso, „kiel do eblas, ke via kolego vendas la muskaptilojn po nur dek cendoj?"

„Ĉar li estas fripono", estis la respondo, „ĉar li agas malhoneste, ĉar li estas aĉa ŝtelisto, ĉar li estas tro maldiligenta por labori! Li ŝtelas la muskaptilojn tute pretaj, la fiulo!"

La fino de la historio estis, ke ambaŭ vendistoj transloĝiĝis en la malliberejon!

Kara Lernanto.

Antaŭ duona jaro vi komencis la lernadon de esperanto. Vi regule ĉeestis la kurson kaj multe studis. Centojn da vortoj vi lernis parkere kaj grandan kvanton da ekzercoj vi tradukis. Dank' al via fervora studado vi nun povas legi kaj skribi simplan esperanto-tekston. Eble vi jam korespondas kun eksterlandaj kamaradoj. Kaj se vi havas kuraĝon vi certe ankaŭ jam povas iomete paroli en esperanto.

Nun finiĝis la unua periode de via esperanto-lernado. Kion vi nun devas fari plue?

Vi ankoraŭ ne estas perfekta esperantisto. Vi devas lerni la lingvon ankoraŭ pli bone, pli profunde.

Vi devas ankaŭ kiel eble plej multe uzi esperanton skribe kaj parole por ne forgesi la lernitaĵon.

Por tio estas necese, ke vi iĝu membro de la Federacio de Laboristaj Esperantistoj. Ĝi havas sekciojn en multaj urboj kaj sendube ĝi estas reprezentita ankaŭ en via loko. Kiam vi estos membro de tia sekcio, vi povos viziti ĝiajn kunvenojn. Tie oni parolas, legas, skribas kaj tradukas en esperanto kaj se vi partoprenas, vi multe lernos.

Kiel membro de la Federacio vi ricevos ties oficialan organon *Laborista Esperantisto* kaj la internacian gazeton *Sennaciulo*. La unuan vi povos facile legi, ĉar ĝi estas redaktita plejparte en nederlanda lingvo. La enhavo de *Sennaciulo* estas tute en esperanto. Ĝi do estas iom malpli facile legebla, sed post iom da ekzercado vi certe baldaŭ povos tute kompreni la artikolojn en ĝi publikigitajn.

La membreco de la Federacio do helpos vin iĝi bona esperantisto. Aliflanke vi per via membreco subtenas la propagandon de esperanto inter la laboristoj. Tio estas la devo de ĉiu laborista esperantisto kaj mi esperas, ke ankaŭ vi plenumos ĝin laŭpove.

Kun kamaradaj salutoj

Via INSTRUINTO.

LIJST VAN CORRELATIEVEN.

	Onbepaald	*Vragend of betrekkelijk*	*Aanwijzend*	*Verzamelend*	*Ontkennend*
Voornaamwoorden	**iu** iemand, de een of ander(e)	**kiu** wie, die, welke, dat hetwelk	**tiu** die, dat tiu ĉi deze, dit	**ĉiu** ieder(e), elk(e), iedereen	**neniu** niemand, geen enkele
	ia de een of andere soort	**kia** wat voor een, welke soort, hoedanige	**tia** zodanig, zulk een zo'n	**ĉia** allerlei, elke soort	**nenia** generlei, geen enkele soort
	io iets	**kio** wat	**tio** dat tio ĉi dit	**ĉio** alles	**nenio** niets
	ies iemands	**kies** wiens, wier, welks,	**ties** diens, dier van die(n)	**ĉies** ieders, elks	**nenies** niemands
Bijwoorden	**ie** ergens	**kie** waar	**tie** daar tie ĉi hier	**ĉie** overal	**nenie** nergens
	ial ergens om, om de een of andere reden	**kial** waarom	**tial** daarom	**ĉial** overal om, om elke reden.	**nenial** nergens om, om geen enkele reden
	iam eens, ooit	**kiam** wanneer, toen	**tiam** dan, toen, op die tijd	**ĉiam** altijd, steeds	**neniam** nooit, nimmer
	iel op de een of andere wijze	**kiel** hoe, op welke manier, als	**tiel** zo, op die manier, aldus	**ĉiel** op elke wijze,	**neniel** geenszins, op geen enkele wijze
	iom wat, een beetje	**kiom** hoeveel, als	**tiom** zoveel	**ĉiom** alles, de ganse hoeveelheid	**neniom** niets, niemendal

INHOUD

De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de betreffende paragrafen in *Tra la Labirinto de la Gramatiko,* van F. Faulhaber. Zie: Antaŭparolo.

Na afloop van de cursus wordt U, zoals vanzelf spreekt lid van de

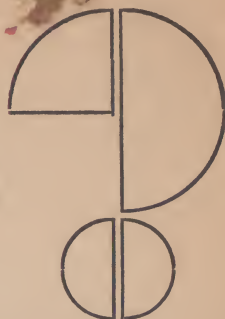
Federatie van Arbeiders-Esperantisten

Geeft U op als lid bij uw cursusleider

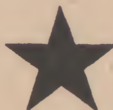
Het secretariaat van de Federatie is gevestigd:
Vier Heemskinderenstraat 53^2
Amsterdam West

Ĉu vi jam decidis aliĝi al la Federacio de Laboristaj Esperantistoj

Ne prokrastu!

Plifortigu la esperanto-movadon!

Membroj de la Federacio ricevas ĉiumonate nian organon: Laborista Esperantisto.

Sekr. FLE Vier Heemskinderenstr. 53[2]
Amsterdam West

DRUK
DICO
A'DAM

G.P. DE BRUIN ★ LA KOMENCANTO